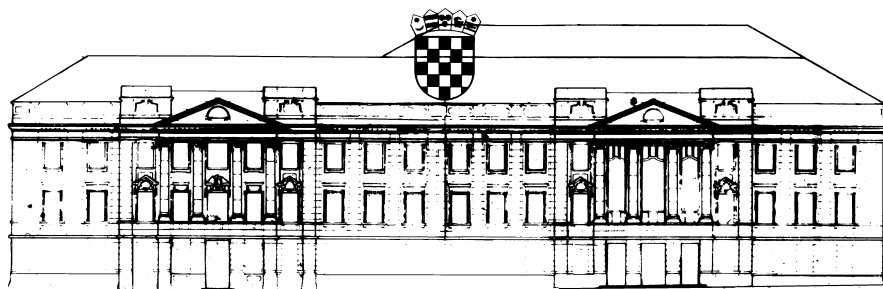

izvješća HRVATSKOGA SABORA

GODINA XVII.

BROJ 434

ZAGREB, 14. II. 2006.

16. SJEDNICA HRVATSKOGA SABORA

OSNIVANJE NACIONALNOG FONDA
IZMEĐU RH I EUROPSKE KOMISIJE

- KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O POTVRĐIVANJU MEMORANDUMA O SUGLASNOSTI IZMEĐU VLADE REPUBLIKE HRVATSKE I EUROPSKOG ZAPOVJEDNIŠTVA SJEDINJENIH AMERIČKIH DRŽAVA, KOJE DJELUJE U IME VLADE SJEDINJENIH AMERIČKIH DRŽAVA U VEZI S KORIŠTENJEM ZRAČNOG PROSTORA, POLIGONA, ZRAČNIH I POMORSKIH LUKA I OBJEKATA ZA OBUKU OD STRANE AMERIČKIH ORUŽANIH SNAGA U EUROPI
- Unapređenje dobre bilateralne suradnje***
- _____ *S.Šurina* **3**
- KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O UPISNIKU SUDSKIH I JAVNOBILJEŽNIČKIH OSIGURANJA, TRAŽBINA VJEROVNIKA NA POKRETNIM STVARIMA I PRAVIMA
- _____ *A.Favro* **9**
- KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O PODRUČJIMA I SJEDIŠTIMA SUDOVA
- _____ *A.Favro* **10**
- PRIJEDLOG I KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O POTVRĐIVANJU MEMORANDUMA O SUGLASNOSTI O OSNIVANJU NACIONALNOG FONDA IZMEĐU REPUBLIKE HRVATSKE I EUROPSKE KOMISIJE
- Osnovane predpristupne agencije za prve programe***
- _____ *M.Krakić* **11**
- PRIJEDLOG I KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O OVLASTI VLADE RH DA UREDBAMA UREĐUJE POJEDINA PITANJA IZ DJELOKRUGA HRVATSKOG SABORA
- _____ *M.Kozar* **13**
- PRIJEDLOG ZAKONA O DRŽAVNOM IZBORNOM POVJERENSTVU
- Stručno i stalno tijelo***
- _____ *Đ.Krmpotić* **15**
- REZOLUCIJA O STRATEGIJSKIM ODREDNICAMA PREGOVORA REPUBLIKE HRVATSKE S EUROPSKOM UNIJOM
- Konsenzus stranaka o strategijskom približavanju EU***
- _____ *V.Žugaj* **18**
- PRIJEDLOG ZAKLJUČKA HRVATSKOG SABORA O STAJALIŠTIMA PREDSTAVNIKA REPUBLIKE HRVATSKE PRI DONOŠENJU ODLUKA U VIJEĆU ZA STABILIZACIJU I PRIDRUŽIVANJE
- Stajališta predstavnika RH pri donošenju odluka u Vijeću za stabilizaciju i pridruživanje***
- _____ *I.Čerkez* **23**
- IZVJEŠĆE O PROVEDBI ZAKONA O PRAVIMA HRVATSKIH BRANITELJA IZ DOMOVINSKOG RATA I ČLANOVA NJIHOVIH OBITELJI, ZA RAZDOBLJE OD 1. SIJEČNJA DO 31. PROSINCA 2004. GODINE
- Kako se 2004. provodio Zakon o pravima hrvatskih branitelja***
- _____ *A.Šoljan* **26**
- GODIŠNJE IZVJEŠĆE O RADU HRVATSKE AGENCIJE ZA TELEKOMUNIKACIJE TE O STANJU I OSTVARIVANJU NAČELA I CILJEVA REGULACIJE TELEKOMUNIKACIJSKOG TRŽIŠTA U REPUBLICI HRVATSKOJ; DODATAK GODIŠNEM IZVJEŠĆU O RADU HRVATSKE AGENCIJE ZA TELEKOMUNIKACIJE I O STANJU I OSTVARIVANJU NAČELA I CILJEVA REGULACIJE TELEKOMUNIKACIJSKOG TRŽIŠTA U REPUBLICI HRVATSKOJ ZA 2004. GODINU
- Liberalizacija sektora telekomunikacija***
- _____ *S.Šurina* **41**
- PRIJEDLOG ODLUKE O PRIJENOSU 7% DIONICA INA-e, INDUSTRIJE NAFTE d.d., U FOND HRVATSKIH BRANITELJA IZ DOMOVINSKOG RATA I ČLANOVA NJIHOVIH OBITELJI, BEZ NAKNADE
- U braniteljskom Fondu i dionice Ine***
- _____ *M.Kozar* **46**
- PRIJEDLOG ODLUKE O IMENOVANJU PET ČLANOVA PROGRAMSKOG VIJEĆA HRVATSKE RADIOTELEVIZIJE
- Poštovan međustranački dogovor***
- _____ *J.Šarlija* **51**
- PRIJEDLOG ODLUKE O RAZRJEŠENJU ČLANA SAVJETA AGENCIJE ZA NADZOR MIROVINSKIH FONDOVA I OSIGURANJA
- _____ *I.Čerkez* **56**
- IZBORI, IMENOVANJA I RAZRJEŠENJA
- _____ *I. Čerkez* **56**

PRIKAZ RADA:

- 16. SJEDNICE HRVATSKOGA SABORA ODRŽANE 21, 22, 23, 28, 29, 30. RUJNA TE 5, 6, 12, 13. I 14. LISTOPADA 2005.

KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O POTVRĐIVANJU MEMORANDUMA O SUGLASNOSTI IZMEĐU VLADE REPUBLIKE HRVATSKE I EUROPSKOG ZAPOVJEDNIŠTVA SJEDINJENIH AMERIČKIH DRŽAVA, KOJE DJELUJE U IME VLADE SJEDINJENIH AMERIČKIH DRŽAVA U VEZI S KORIŠTENJEM ZRAČNOG PROSTORA, POLIGONA, ZRAČNIH I POMORSKIH LUKA I OBJEKATA ZA OBUKU OD STRANE AMERIČKIH ORUŽANIH SNAGA U EUROPI

Unapređenje dobre bilateralne suradnje

Zastupnici Hrvatskog sabora većinom glasova prihvatili su na 16. sjednici Konačni prijedlog zakona o potvrđivanju Memoranduma o suglasnosti između Vlade RH i Europskog zapovjedništva SAD-a, koje djeluje u ime Vlade SAD-a u vezi s korištenjem zračnog prostora, poligona, zračnih i pomorskih luka i objekata za obuku od strane američkih oružanih snaga u Europi, čiji je predlagatelj Vlada RH.

Dobri bilateralni odnosi između RH i SAD-a slijede dobre odnose između dviju zemalja i na ostalim područjima međudržavne suradnje. Suradnja Ministarstva obrane RH s Ministarstvom obrane SAD-a u stalnom je porastu, značajnog je intenziteta i od iznimne je važnosti. Najveći broj aktivnosti u dosadašnjem razdoblju ostvaren je u sklopu izvođenja zajedničkih vojnih vježbi, aktivnosti u okviru programa Partnerstva za mir i NATO aktivnosti, zajedničkim znanstvenim istraživanjima u vojne svrhe, izrade Studije upravljanja resursima obrane između Ministarstva obrane SAD-a i Ministarstva obrane RH, kao i drugim oblicima bilateralnih aktivnosti.

O PRIJEDLOGU

U prikazu ovog Prijedloga poslužili smo se izlaganjem predstavnika predlagatelja, ministra obrane **Berislava Rončevića**. Rekao je da se temelj za donošenje ovog Zakona nalazi u odredbi članka 139. stavka 1. Ustava RH. Ovaj Prijedlog prošao je prvo čitanje u Hrvatskom saboru 4. veljače 2005. godine, a Konačnim prijedlogom potvrđuje se Memorandum kako bi njegove odredbe u smislu članka 140. Ustava RH postale dio unutarnjeg pravnog poretka.

Memorandum je izravno u potpori stratejskih dokumenata i to: Strategije nacionalne sigurnosti RH, poglavito poglavlja o razvoju obrambenih sposobnosti, gdje se navodi da je jedan od najvažnijih principa razvoja oružanih snaga postizanje interoperabilnosti sa snagama država članica NATO-a, nadalje, Strategije obrane RH, posebice točaka 2. i 3. koje govore o osiguranju pretpostavki za punu kompatibilnost i interoperabilnost s oružanim snagama i obrambenim sustavima drugih demokratskih država, te razvoju organizacijskih sposobnosti potrebnih za uspješno zajedničko djelo-

vanje, te konačno, Vojne strategije RH, gdje se interoperabilnost i kompatibilnost navode kao jedna od vodećih mirnodopskih zadaća oružanih snaga RH u procesu priprema za euroatlantske integracije.

Svrha Memoranduma je detaljnije uređivanje uvjeta pod kojima se američkim oružanim snagama za svrhu obuke i vježbi dopušta korištenje zračnog prostora, zračnih luka, poligona, pomorskih luka i objekata za obuku koje je odredila RH, a u skladu sa NATO Pfp SOFOM.

Status snaga SAD-a prvenstveno se uređuje u skladu s odredbama Sporazuma između stranaka Sjevernoatlantskog ugovora o pravnom položaju njihovih snaga tzv. NATO SOFA i odredbama Sporazuma između država stranaka Sjevernoatlantskog ugovora i ostalih država koje sudjeluju u Partnerstvu za mir, o pravnom

položaju njihovih snaga PfP SOFA koji je stupio na snagu u Hrvatskoj 10. veljače 2002. godine.

Svrha Memoranduma je detaljnije uređivanje uvjeta pod kojima se američkim oružanim snagama za svrhu obuke i vježbi dopušta korištenje zračnog prostora, zračnih luka, poligona, pomorskih luka i objekata za obuku koje je odredila RH, a u skladu sa NATO PfP SOFOM.

Godišnji plan koji će uključivati raspored s predloženim planom vježbi odobrat će se u skladu s nacionalnim zakonodavstvom RH. U skladu sa člankom 7. Ustava RH, člankom 6. stavkom 2. podstavkom 6. Zakona o obrani i člankom 4. Zakona o sudjelovanju pripadnika Oružanih snaga RH, policije, civilne zaštite, te državnih službenika i namještenika u mirovnim operacijama i drugim aktivnostima u inozemstvu, Hrvatski sabor odlučivat će o izlasku ili djelovanju oružanih snaga izvan granica RH, odnosno o ulasku ili djelovanju oružanih snaga drugih država na teritoriju RH u okviru vježbi, osim o izlasku odnosno ulasku oružanih snaga u okviru međunarodnih obrambenih organizacija kojima je RH pristupila ili im pristupa na temelju međunarodnih ugovora.

Memorandumom se strane obvezuju osnovati združeni stručni tim, skupinu za zajedničko planiranje i upravljanje u kojoj su predstavnici hrvatskih i američkih nadležnih tijela.

Memorandumom se određuju postupci i procedure za ulazak, izlazak i korištenje hrvatskog zračnog prostora, zračnih i pomorskih luka, poligona i objekata za obuku, postupci u slučaju istrage nesreća i katastrofa, operacija traganja i spašavanja, zaštite prirode i okoliša, izvješćivanja javnosti.

Po dolasku na teritorij RH postrojba pošiljateljica uživat će status u skladu s odredbama NATO PfP SOFE.

Korištenje zračnih i pomorskih luka, poligona i objekata za obuku bit će u skladu s provedbenim sporazumima i standardnim operativnim procedurama koje će se usklađivati na razini združenog stručnog tima.

Memorandum u skladu s NATO PfP SOFOM

Gostujuća postrojba koja u smislu ovog Memoranduma predstavlja pripadnike Oružanih snaga SAD-a, te civilnu sastavnicu koja prati oružane snage SAD-a u RH ima pravo poduzimati sve antiterorističke mjere i druge sigurnosne mjere kako je to predviđeno u NATO SOFI. Gostujuća postrojba ima pravo održavati red u svim vojnim taborima, objektima i drugim prostorijama u kojima su smješteni pripadnici gostujuće postrojbe. Izvan tih prostora gostujuća postrojba će djelovati samo u dogovoru ili zajedno s vlastima RH (članak 3. Memoranduma).

Ovo je u skladu s odredbama članka 7. NATO PfP SOFE kojom je detaljno propisana kaznena jurisdikcija. Redovne vojne postrojbe i formacije snaga imat će pravo održavati red u svim vojnim taborima, objektima ili drugim prostorijama u kojima su smještene. Vojna policija može poduzimati odgovarajuće mjere kako bi osigurala održavanje reda i sigurnost na takvim prostorima.

Izvan tih prostora vojna policija može djelovati samo u dogovoru s vlastima država primateljice ili zajedno s njima ako je takvo djelovanje potrebno za održavanje stege i reda među pripadnicima snaga.

Prema odredbama NATO PfP SOFE vojne vlasti države pošiljateljice imat će na državnom području države primateljice isključivu kaznenu i stegovnu jurisdikciju u skladu sa zakonom države pošiljateljice nad svim osobljem koji podliježu vojnom zakonodavstvu te države. Vlasti države primateljice imat će jurisdikciju nad pripadnicima snaga ili civilne komponente i nad članovima obitelji u slučaju prijestupa počinjenih na području države primateljice koji su kažnjivi po zakonu naše države.

Gostujuća postrojba će platiti troškove za usluge koje im pružaju civilni subjekti prema javno objavljenim cjenicima ili sklopljenim sporazumima osim za korištenje vojnih objekata i infra-

strukture Ministarstva obrane RH i Oružanih snaga RH.

Zrakoplovi koji su u vlasništvu ili se koriste od strane ili u ime gostujuće postrojbe neće podlijezati plaćanju pristojbi za slijetanje ili parking u hrvatskim vojnim bazama niti naknadu za prelaze ili zračnu navigaciju dok su u hrvatskom zračnom prostoru, a sve sukladno već ranije spomenutoj NATO PfP SOFI.

Financijske obveze stranaka u ovom Memorandumu ovisit će o raspoloživosti dodijeljenih novčanih sredstava u skladu s pripadajućim državnim zakonima.

Memorandumom je propisano da će gostujuća postrojba za vrijeme izvođenja operacije poštivati propise RH koji se odnose na sigurnost letenja, istrage nesreća i katastrofa, te operacije traganja i spašavanja, kao i poštivanje propisa koji reguliraju pitanje zaštite okoliša.

Rončević je podsjetio da su tijekom rasprave o Prijedlogu zakona o potvrđivanju ovog Memoranduma zastupnici između ostaloga isticali rješavanje pitanja odgovornosti za naknadu štete koje počine sudionici. Memorandumom se propisuje da će se bilo kakva potraživanja naknade štete nastale kao posljedica aktivnosti iz ovog Memoranduma rješavati u skladu s odredbom članka 8. NATO PfP SOFE koja je potvrđena u Saboru 7. prosinca 2001. godine.

Memorandumom je propisano da će gostujuća postrojba za vrijeme izvođenja operacije poštivati propise RH koji se odnose na sigurnost letenja, istrage nesreća i katastrofa, te operacije traganja i spašavanja, kao i poštivanje propisa koji reguliraju pitanje zaštite okoliša.

Isto tako propisano je da stranke mogu sklopiti zasebne provedbene sporazume kako bi omogućile izvršenje Memoranduma. Takve provedbene sporazume

sklopiti će Ministarstvo obrane RH, a supotpisati će ih ovlašteni predstavnici trgovačkog društva ili ministarstva koje je nadležno za pojedinačne sporazume koji su u pitanju.

Rončević je rekao da je predlagatelj razmotrio sve primjedbe koje su iznijete tijekom rasprave prvog čitanja na plenarnoj sjednici, te ih obrazložio u Konačnom prijedlogu zakona.

Ustvrдио je da je tekst Memoranduma u skladu sa NATO Pfp SOFOM, a sve primjedbe iznijete tijekom rasprave bit će ugrađene u provedbene sporazume po pojedinim područjima u skladu sa člankom 18. ovog Memoranduma.

Naglasio je da će se bilo kakvi sporovi glede tumačenja ili primjene Memoranduma rješavati konzultacijama između stranaka, te se neće upućivati na rješavanje trećoj strani.

Ovome je dodao da je u postupku utvrđivanja Memoranduma utvrđena pogreška u prvoj alineji preambule u tekstu Memoranduma na hrvatskom jeziku, u dijelu koji se odnosi na definiranje stranke Memoranduma i Europsko zapovjedništvo SAD-a. Utvrđeno je da nedostaje dio teksta koji glasi: "koji djeluje u ime Vlade SAD-a u skladu sa člankom 79. Bečke konvencije o pravu međunarodnih ugovora". Notom Ministarstva vanjskih poslova i europskih integracija i notom veleposlanstva SAD-a u Zagrebu postignut je dogovor o ispravci tehničke greške u tekstu Memoranduma na hrvatskom jeziku, pri čemu ispravljeni tekst zamjenjuje pogrešni tekst.

Slijedom izvršenog ispravka u formulaciji prve alineje preambule sada je iz teksta na hrvatskom jeziku vidljivo da su stranke ovog ugovora vlade dviju država.

RADNA TIJELA

Odbor za prostorno uređenje i zaštitu okoliša razmatrao je predloženi zakon u svojstvu zainteresiranog radnog tijela, posebice u dijelu koji se odnosi na korištenje vojnog poligona u Slunju. Naime, Udruga za zaštitu okoliša "Karlovac" uputila je Odboru predstavku s

peticijom građana u kojoj traže da se razmotri saniranje i zatvaranje vojnog poligona "Eugen Kvaternik", te da se ne dozvoli korištenje vojnog poligona za strane vojske. Uz predstavku Odboru su dostavljeni i zaključci jedinica lokalne samouprave s tog područja (Gradskog vijeća Slunja, te općinskih vijeća Josipdol, Plaški i Tounj) u kojima se također traži da poligon ne dobije međunarodni karakter.

Predstavnik predlagatelja uvodno je naglasio da je Memorandum samo tehničke naravi kojim se utvrđuju procedure i postupci korištenja cjelokupnog teritorija RH za vojne aktivnosti u skladu s ranije potvrđenim sporazumima. Izvijestio je da se u provedbu vojnih vježbi uvodi novi sustav koji znatno smanjuje upotrebu bojovog streljiva čime se na minimum smanjuju negativni utjecaj na okoliš. Također je napomenuo da je u suradnji s Ministarstvom zaštite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva ugovoren kontinuirani monitoring utjecaja na okoliš vojnog poligona u Slunju.

Nazočni predstavnici jedinica lokalne i područne samouprave izvijestili su da se ne protive već potpisanim Memorandumu, odnosno korištenju vojnog poligona u Slunju za strane vojne snage. Međutim, traže stalan monitoring, čiji će se nalazi dostavljati lokalnoj samoupravi i naknadu za ograničenja koja trpe zbog nemogućnosti korištenja tog prostora. Kao poseban problem izdvojili su uništavanje minsko-eksplozivnih sredstava na rubu Poligona, u neposrednoj blizini naselja, te su zatražili da se te radnje izmjesti u središte Vježbališta.

Predloženo je da MORH, radi upoznavanja javnosti sa stanjem okoliša na području Poligona, uvede "Dan otvorenih vrata" kada bi građanima bio omogućen obilazak.

U raspravi je većina članova Odbora podržala donošenje predloženog zakona o potvrđivanju Memoranduma koji se, kako je rečeno, ne odnosi samo na vojni poligon Slunj. Naglašena je nužnost provedbe Memoranduma radi nastojanja RH za članstvo u NATO-u.

Po izdvojenom mišljenju predsjednika Odbora, vojni poligon u Slunju treba-

lo bi izuzeti iz Memoranduma jer Studija utjecaja na okoliš tog vojnog vježbališta Hrvatske vojske određuje njegov privremeni karakter i smanjenje intenziteta vojnih vježbi hrvatskih postrojbi.

Nakon provedene rasprave Odbor je većinom glasova odlučio predložiti Hrvatskom saboru donošenje ovog Zakona.

Odbor je jednoglasno predložio Saboru da donese i slijedeće **Zaključke**:

1. Prije dolaska stranih vojnih postrojbi, Ministarstvo zaštite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva uspostaviti će monitoring svih utjecaja na okoliš vojnog vježbališta "Eugen Kvaternik" u Slunju za što je potrebno osigurati sredstva u državnog proračunu RH.

2. U slučaju da su rezultati izmjerenih utjecaja na okoliš na pojedinim lokalitetima iznad dopuštenih graničnih vrijednosti potrebno je oštećenje stanovništva tog područja i poduzeti dodatne mjere zaštite na teret korisnika Vojnog vježbališta.

3. Kao obeštećenje zbog nemogućnosti korištenja prirodnih resursa na području Vojnog vježbališta predlaže se uvođenje stalne naknade općinama na tom području, gradu Slunju i Karlovačkoj županiji.

4. Predlaže se kontinuirano praćenje zdravstvenog stanja stanovništva u blizini Vojnog vježbališta, te u slučaju pojave bolesti koje nisu uobičajene prema broju oboljelih ili vrsti oboljenja pokrenuti postupak zatvaranja Vježbališta.

Odbor za pomorstvo, promet i veze razmotrio je ovaj Prijedlog kao zainteresirano radno tijelo. Uvodno izlaganje dao je predstavnik predlagatelja koji je istaknuo da je osnovni cilj sklapanja Memoranduma o suglasnosti kvalitetnija regulacija odnosa, s obzirom na intenziviranje partnerskih aktivnosti, te promicanje dosadašnje dobre suradnje na području obrane, kao i da se prema Pfp SOFA sve strane oružane snage smatraju oružane snage RH. Memorandumom se poštuje nacionalno zakonodavstvo, a o mogućnosti ulaska pripadnika stranih oružanih snaga na naš teritorij isključivo odlučuje Hrvatski sabor.

Nakon provedene rasprave Odbor je većinom glasova predložio Saboru donošenje ovog Zakona.

Odbor za unutarnju politiku i nacionalnu sigurnost također je raspravljao o ovom Prijedlogu. U uvodnom izlaganju predstavnik Vlada RH izvijestio je članove Odbora o razlozima donošenja predmetnog Zakona, posebno naglašavajući dobre bilateralne odnose dviju zemalja i svu važnost suradnje Ministarstva obrane RH s Ministarstvom obrane SAD-a. Nadalje, ističe namjere dviju država: ojačati vojnu suradnju, unaprijediti interoperabilnost, spremnost i učinkovitost oružanih snaga, te promicanje zajedničkih interesa obiju država, kao i mir i sigurnost u svijetu.

Odbor je podržao iznijeto stajalište predstavnika Vlade RH, te je u cilju intenziviranja aktivnosti na jačanju partnerskih odnosa, te promicanja dosadašnje dobre suradnje dvaju Ministarstava obrane, jednoglasno odlučio predložiti donošenje predmetnog Zakona u tekstu kako je predložen od predlagatelja Zakona.

Odbor za zakonodavstvo podupire donošenje Zakona, a na tekst Konačnog prijedloga podnosi amandman na članak 2. i 4. gdje se riječi: "o suglasnosti iz članke 1. ovoga Zakona" brišu. Obrazloženje je slijedeće: Budući da je u odredbi članka 1. ovoga Zakona utvrđen skraćeni naziv ovoga Memoranduma koji će se rabiti u daljnjem tekstu nužno je pozivanje na članak 1. izostaviti iz sadržaja odredbi članaka 2. i 4. ovoga Zakona.

RASPRAVA

Nakon uvodne riječi predstavnika predlagatelja, ministra obrane **Rončevića**, izvješće u ime Odbora za unutarnju politiku i nacionalnu sigurnost podnio je **Ivan Jarnjak**, predsjednik Odbora. Potom je Izvješće u ime Odbora za prostorno uređenje i zaštitu okoliša podnio predsjednik Odbora **Slavko Linić**, a Izvješće u ime Odbora za pomorstvo, promet i veze predsjednica Odbora **Alenka Košiša Čičin-Šain**.

Uvažavanje visokih standarda sigurnosti i zaštite okoliša

Usljedila je rasprava po klubovima zastupnika. U ime **Kluba zastupnika HDZ-a** govorio je **Krešimir Ćosić (HDZ)**. Kao jedan od važnih ciljeva ovog Prijedloga naveo je unapređenje dobre bilateralne vojne suradnje između RH i SAD-a, koja traje od 29. 11. 1994. godine kada je potpisan Memorandum o suradnji između Ministarstva obrane RH i Ministarstva obrane SAD-a.

Ističe da je ta vojna suradnja imala itekako veliki značaj za obrazovanje značajnog broja visokih hrvatskih časnika i dočasnika na vodećim američkim vojnim obrazovnim institucijama. Na kraju tog Sporazuma naglašava se slijedeće: "Strane potpisnice Sporazuma prepoznaju potrebu za nastavak razgovora glede utvrđivanja statusa američkih vojnih snaga i američkog vojnog personala u RH tijekom zajedničkih vježbi".

Ćosić primjećuje da čak 11 godina od potpisivanja ovog Sporazuma još uvijek raspoložemo s osnovnim zakonima koji su nasljeđe pravne stečevine NATO-a kada su u pitanju zajedničke vojne vježbe. Stoga je logično da se definira tako važan bilateralni sporazum i utvrde standardi koji nisu regulirani postojećim dokumentima, prije svega NATO SOFOM koja je potpisana između država NATO-a 1951. godine, a utemeljenjem Partnerstva za mir 1994. godine države članice Partnerstva za mir potpisale su i tzv. Pfp SOFU koja je ustvari usvajanje NATO standarda, odnosno NATO SOFE.

Osvrnuo se na neke temeljne odrednice vezane uz NATO SOFU, odnosno NATO Pfp SOFU, posebice članak 2. NATO SOFE u kojem, između ostalog, stoji: "Dužnost je snaga i njihove civilne komponente, njihovih pripadnika kao i članova obitelji, poštivati pravni poredak države primateljice". Ćosić je rekao da se sa zadovoljstvom može konstatirati da je to u praksi i bilo tako, unatoč nekim pojedinačnim neželjenim incidentima.

Ustvrdio je da je u članku 1. Memoranduma izložen njegov temeljni cilj i svrha, a to je utvrđivanje uvjeta pod kojima se SAD-u za svrhe obuke i vježbi dopušta korištenje zračnog prostora, zračnih luka, poligona, pomorskih luka i objekata za obuku koje je odredila RH, a što se temelji na prijedlozima koje je izložila skupina za zajedničko planiranje i upravljanje u skladu s Memorandumom.

Memorandumom se osniva zajedničko tijelo za planiranje i upravljanje, združeni stručni tim koji će biti sastavljen od hrvatskih i američkih predstavnika.

Dio koji zaslužuje posebnu pažnju ovog Sporazuma je vezan uz članak 5. kojim se definira vrlo precizno skupina za zajedničko planiranje, upravljanje i koordinaciju zajedničkih vježbi. Dakle, Memorandumom se osniva zajedničko tijelo za planiranje i upravljanje, združeni stručni tim koji će biti sastavljen od hrvatskih i američkih predstavnika. Hrvatskim predstavnicima u zajedničkom timu zadaća će biti koordinacija svih pitanja vezanih uz nadzor poligona, operativnih postupaka, te planske i operativne provedbe operacija SAD-a.

Hrvatski stalni predstavnici i njihovi zamjenici imenovat će se iz Ministarstva obrane RH, s time da će predstavnik Ministarstva obrane ujedno biti i voditelj tima, zatim iz MUP-a, Ministarstva mora, turizma, prometa i razvitka, Ministarstva zaštite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva, Ministarstva vanjskih poslova i Hrvatske kontrole zračne plovidbe.

Američki stalni predstavnici i njihovi zamjenici u zajedničkom tijelu za planiranje i provedbu ovih vježbi imenovat će se iz veleposlanstva SAD-a u Zagrebu, zatim iz drugih tijela, zračnih snaga, pomorskih snaga, snaga mornaričkog pješništva, kopnenih snaga i zapovjedništva za posebne operacije u Europi.

Ovo tijelo koje će planirati, provoditi, koordinirati i nadzirati zajedničke vježbe imat će između ostaloga i važnu zadaću utvrđivanja dugoročnih planova i standardnih operativnih procedura za obuku i vježbe, jer upravo takve vježbe itekako su važne za usvajanje interoperabilnosti svih postupaka i procedura koje su temelj zajedničkom i efikasnom djelovanju u međunarodnim mirovnim operacijama, ističe Čosić.

Napominje da nema razloga sumnjati da jedno ovakvo koordinacijsko tijelo pri planiranju i predlaganju vježbi ne bi vodilo računa o zaštiti okoliša, sukladno visokim standardima, te sigurnosti.

Hrvatska će odobriti godišnji plan temeljen na prijedlogu ovog tijela koji će uključivati raspored s predloženim planom vježbe i koji će se po potrebi mijenjati ili ažurirati. Godišnji plan bit će odobren sukladno nacionalnom zakonodavstvu.

Zaključio je da Klub zastupnika HDZ-a podupire napore Ministarstva obrane RH i Vlade RH glede ovog Prijedloga, nadajući se da će on zaista u svakom pogledu biti prilog kvalitetnoj obuci i izobrazbi, uvažavajući temeljne zahtjeve da sve bude u skladu s visokim standardima sigurnosti hrvatskih građana i zaštite okoliša.

Zabraniti vježbe od lipnja do listopada

U ime Kluba zastupnika HNS/PGS-a govorio je Srećko Ferenčak (HNS). Konstatirao je da unatoč svim argumentiranim primjedbama Kluba iznesenih u raspravi tijekom prvog čitanja, opet pred zastupnike dolazi nedovoljno dobar Prijedlog. Klub ne dvoji oko prioriteta ulaska RH u europske i svjetske političke i vojne asocijacije, što nije sporno, međutim, bitno je pod kojim uvjetima se pristupa tim asocijacijama.

Memorandum određuje uvjete pod kojima se SAD-u dopušta korištenje naše infrastrukture za vojne vježbe i manevre.

”Nasuprot tvrdnjama zakonodavca koji su nas prilikom prve rasprave uvje-

ravali da se Memorandum mora sklopiti u predloženom obliku jer je RH prihvatila neke druge sporazume kao SOFU, tvrdimo da takav stav nije točan, jer niti jedan prethodni sporazum ne može prejdicirati sadržaj sadašnjeg Memoranduma, već njegov sadržaj ovisi isključivo o sposobnosti države koja sklapa ovakav sporazum sa SAD-om da definirira i obrani svoje interese”.

Nadalje, drže neprihvatljivim da pripadnik američkih vojnih snaga bude izuzet od bilo kakve odgovornosti za moguće počinjenje kaznenog djela na području RH.

Smatra da smo bez velikih pogovora i primjedbi prihvatili sve odredbe Memoranduma, ne štiteći neke vrlo bitne interese za našu zemlju. Naime, mišljenja je da kao zemlja koja daje na korištenje vlastite resurse, imamo pravo tražiti poštivanje određenih pravila ponašanja. U Memorandumu se, između ostaloga, određuju zone u kojima su zabranjeni preleti aviona i korištenje zračnog prostora, odnosno kopnenih i pomorskih prostora u kojima su nacionalni parkovi, parkovi prirode i rezervati, što je pohvalno, međutim, zaboravilo se da je Hrvatska turistička zemlja u kojoj gosti provode godišnje odmone, pa ”čisto sumnjamo da će se i u budućnosti ugodno osjećati kada će im iznad glava letjeti avioni i ostale borbene letjelice, a mi ćemo im objašnjavati da nije u pitanju rat, nego da združene snage imaju vojne vježbe”. Traže da se u tekst zakona obvezno unese odredba o zabrani izvođenja bilo kakvih vojnih vježbi u razdoblju turističke sezone, znači, od lipnja do listopada.

Ferenčak ističe da predlagatelj nije prihvatio gotovo ni jednu primjebu, odnosno prijedlog o većoj razini odgovornosti američkih oružanih snaga po pitanju mogućih ekoloških incidenata, kao ni prijedlog za ograničenje ili potpunu zabranu upotrebe bojnog streljiva

s osiromašenim uranom, što Klub smatra izuzetno značajnim.

Nisu uvažene ni predložene mjere za čvršće određivanje plaćanja odštete u slučaju nesreća i nezgoda. Nadalje, u Prijedlog konačnog teksta ušla je i zračna luka Zadar, što je upitno jer ona služi i kao civilna zračna luka. Nadalje, drže neprihvatljivim da pripadnik američkih vojnih snaga bude izuzet od bilo kakve odgovornosti za moguće počinjenje kaznenog djela na području RH. Klub smatra da u tom slučaju oni trebaju potpadati pod sankcije hrvatskog pravosuđa.

Klub zastupnika HNS/PGS-a u cijelosti podržava suradnju RH na vojnoj razini sa SAD-om i ulazak RH u euroatlantske asocijacije, ali ne može podržati ”loše poteze koji su učinjeni s hrvatske strane”. Predlažu da se spomenuti Prijedlog vrati na doradu predlagatelju pa da nakon trećeg čitanja konačno dobijemo zadovoljavajući tekst zakona.

Alenka Košiša Čičin-Šain (HNS) ovome dodaje da Memorandum američkoj strani daje pristup slijedećim objektima: poligonima Slunj i Gašinci, uzletištima Pula, Zadar i Udbina, pomorskim lukama Rijeka, Split i Dubrovnik. Američkoj strani je dozvoljeno da na navedenim objektima za potrebe obuke i sigurnosti napravi manje nespecificirane konstrukcije, što će biti predmet izdvojenog sporazuma. ”Mi smo turistička zemlja, naše luke su turističke luke i pitanje je zašto ne poradimo više na ulaganju u razvoj Udbine pa da to bude centar, a ne da se zračne luke poput Zadra ili Pule opterećuju vojnim instalacijama”.

Loši pregovarači s hrvatske strane

U ime Kluba zastupnika HSP-a govorio je Pero Kovačević (HSP). Izjavio je da se ovaj Memorandum može nazvati ”Memorandum za besplatne vojne baze”. Ništa ne zamjera američkim pregovaračima, međutim, ”imali su lošu ekipu s naše strane”. Ističe da treba voditi računa da Hrvatsku zastupaju ljudi koji znaju o čemu se pregovara i koji znaju zaštititi naše interese,

a ne samo prihvatiti sve ponuđeno. Spomenio je da je Predsjednik Republike saznao iz novina o ovom Memorandumu, a on je vrhovni zapovjednik. "Sve ovo upućuje na dosta neozbiljno ponašanje na ovom području".

Pitanje slunjskog poligona

Nikola Vuljanić (HNS) rekao je da suradnja s partnerom takve snage i veličine kao što su SAD uopće nije upitna, ali je upitno da li se radi o suradnji ili se radi o dva sasvim neravnopravna partnera, pa se suradnja svodi na to da jedan partner postavlja uvjete, a drugi partner to prihvaća. Postavio je pitanje postoji li mogućnost da i hrvatske snage imaju mogućnost održavanja takvih vježbi na američkom teritoriju. Osvrnuo se na slunjski poligon i apel lokalne zajednice koja ne vidi mogućnost razvoja tog kraja uz vojni poligon, pogotovo ako on bude internacionalizirani, jer u tom slučaju korištenje poligona se umnogostručuje, kao i što se umnogostručuju sve štetne posljedice postupanja.

Gotovo sve jedinice lokalne samouprave eksplicitno su se izjasnile protiv internacionalizacije, pa i protiv postojanja poligona.

Naglasio je da su stavovi lokalne samouprave ovdje jasni, te da su se gotovo sve jedinice lokalne samouprave eksplicitno izjasnile protiv internacionalizacije, pa i protiv postojanja poligona ako to ikada bude moguće. Napominje da iako Studija utjecaja na okoliš naručena i plaćena od Ministarstva obrane pokazuje da vježbe na poligonu nemaju nikakvog utjecaja na okoliš, on u to ne vjeruje, kao ni ekološke udruge iz tog kraja. Radi se o području u kojem se nalaze Plitvička jezera, na par kilometara od poligona, gdje izvire rijeka Mrežnica i koji bi trebao postati Park prirode. "Savršeno je neprimjereno da na izvorštu Mrežnice bude poligon nad kojim

civilne institucije ovog društva nemaju praktički kontrole".

Zastupnik smatra da bi trebalo razmišljati da se poligon ne internacionalizira, a da se djelatnosti na poligonu svedu na onu razinu koja je stvarno potrebna Hrvatskoj vojsci.

Apelirao je na ministarstvo da omogućiti monitoring ekološkim udrugama nad svime što se događa na poligonu, kao i provođenje nezavisne analize koja bi pokazala postoje li štetne posljedice na živi svijet u okolici poligona.

Slavko Linić (SDP) osobno se protiviti donošenju Zakona o potvrđivanju Memoranduma, posebice s aspekta slunjskog vojnog vježbališta, gdje nije postignuta suglasnost izvršne vlasti, parlamentarne, lokalnih vlasti i civilnih udruga s tog područja. Interes lokalne sredine je zatvaranje vojnog vježbališta, te prenamjena prostora kroz neko vrijeme. Naravno da to neće biti moguće ukoliko vojno vježbalište bude prepušteno i međunarodnim vojnim snagama, čime će se pojačati aktivnosti te produžiti period korištenja poligona.

Podsjetio je da su u travnju Gradsko vijeće Slunja i općinska vijeća Josipdola, Plaškog i Tounja donijeli zaključke u kojima traže od Vlade da ne dođe do internacionalizacije vježbi na vježbalištu u Slunju i te odluke jedinica lokalne samouprave su i danas na snazi. "Današnje izjave čelnika nekih od tih općina da oni misle drukčije su njihove privatne izjave. Dakle, jedno radimo, drugo govorimo građanima". Sve ovo razlozi su poradi kojih zastupnik ne može podržati ovaj Memorandum i Zakon.

Nikola Sopčić (HDZ) javio se za ispravak navoda. Rekao je da su čelnici jedinica lokalne samouprave promijenili mišljenje nakon određenih spoznaja i pokazatelja da nikakvih štetnih djelovanja na živi svijet nema, te da će ova tema biti na dnevnom redu županijske skupštine.

Završni osvrt dao je ministar obrane, **Berislav Rončević**.

Naglasio je da Memorandum predviđa zajedničko tijelo koje utvrđuje sve elemente buduće vojne vježbe, a ono što nije regulirano ovim sporazumom

i nije regulirano osnovnom NATO PFP SOFOM bit će predmet daljnjih provedbenih sporazuma, jer ovakvim generalnim sporazumom ne mogu se predviđeti sve moguće okolnosti koje se mogu javiti u primjeni pojedine vježbe.

Što se tiče zaštite okoliša, MORH je naručio Studiju utjecaja na okoliš i ona je dala rezultate da nema povećanog negativnog utjecaja na okoliš vojnog poligona Slunj. Studijom je predviđen monitoring Ministarstva zaštite okoliša i prostornog uređenja, a MORH će poštivati obveze iz Zakona o zaštiti prirode i Zakona o zaštiti okoliša.

Memorandum predviđa zajedničko tijelo koje utvrđuje sve elemente buduće vojne vježbe, a ono što nije regulirano ovim sporazumom i nije regulirano osnovnom NATO PFP SOFOM bit će predmet daljnjih provedbenih sporazuma.

Što se tiče zaključka Odbora za prostorno uređenje da bi prije dolaska stranih vojnih postrojbi Ministarstvo zaštite okoliša izvršilo određene radnje i monitoring, ministar je rekao da vježba i Hrvatska vojska i monitoring se odnosi na vježbe Hrvatske vojske. S obzirom na ovakvu formulaciju Vlada ne prihvaća zaključke Odbora, a prihvaća amandman Odbora za zakonodavstvo, jer se njime tehnički usklađuje i popravljaju sadržaj teksta.

Ovime je zaključena rasprava.

PRIJEDLOZI ZAKLJUČAKA KLUBA ZASTUPNIKA HSP-A

Na temelju članka 122. Poslovnika Hrvatskoga sabora, a u svezi s raspravom o Konačnom prijedlogu zakona, Klub zastupnika HSP-a predložio je Hrvatskom saboru donošenje slijedećeg Zaključka kojim se obvezuje Vlada RH

da u roku od 60 dana izradi i predloži Hrvatskom saboru na usvajanje:

1. Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o kaznenom postupku, čime bi se predvidjela jasna procedura u svezi s istražnim radnjama, te jasna procedura utvrđivanja imuniteta za kaznena djela narušavanja osobne sigurnosti građana RH i njihove imovine, te prirodne i kulturno-povijesne baštine, kod svih kaznenih djela koje počine pripadnici stranih oružanih snaga koje borave na teritoriju RH temeljem međunarodnih ugovora.

2. Izmjene i dopune propisa, koji reguliraju sigurnost cestovnog, morskog i zračnog prometa, u smislu korištenja zračnog prometa, poligona, zračnih i pomorskih luka i objekata za obuku od strane stranih oružanih snaga koje borave na teritoriju RH temeljem međunarodnih ugovora.

3. Izmjene i dopune propisa koji reguliraju zaštitu okoliša u cilju određivanja ekološki prihvatljivog načina korištenja vojnih poligona, te zračnih i pomorskih luka i objekata za obuku tijekom vojnih vježbi, odnosno u cilju zabrane vojnih vježbi i korištenja vojnih poligona, te zračnih i pomorskih luka i objekata za obuku ako dolazi do narušavanja osjetljivih ekosustava ili ugrožavanja prirodne i kulturno-povijesne baštine.

IZJAŠNJAVANJE O AMANDMANIMA I PRIJEDLOZIMA ZAKLJUČAKA

Amandman koji je podnio Odbor za zakonodavstvo predlagatelj je prihvaćeno. Pristupilo se glasovanju o Konač-

nom prijedlogu Zakona. Zastupnici su većinom glasova, sa 73 glasa "za", 11 "suzdržanih" i 11 "protiv" donijeli predloženi zakon.

Zastupnici su potom glasovali o Prijedlogu zaključka Odbora za prostorno uređenje i zaštitu okoliša, koji Vlada ne prihvaća. Ovaj Prijedlog odbijen je većinom glasova zastupnika (30 glasova "za", 14 "suzdržanih" i 51 "protiv").

Glasovalo se i o Prijedlogu zaključka Kluba zastupnika HSP-a koji Vlada također ne prihvaća. Zastupnici su većinom glasova odbili ovaj Prijedlog (16 "za", 11 "suzdržanih" i 65 "protiv").

S.Š.

KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O UPISNIKU SUDSKIH I JAVNOBILJEŽNIČKIH OSIGURANJA, TRAŽBINA VJEROVNICA NA POKRETNIM STVARIMA I PRAVIMA

Zastupnici Hrvatskog sabora su većinom glasova prihvatili Konačni prijedlog zakona o upisniku sudskih i javnobilježničkih osiguranja, tražbina vjerovnika na pokretnim stvarima i pravima. Ustrojena javna evidencija prava osiguranja na pokretninama i pravima.

O PRIJEDLOGU

Ministrica pravosuđa Vesna Škare-Ožbolt obrazložila je da se "ovim predmetnim upisnikom ustrojava javna evidencija prava osiguranja na pokretninama i pravima, te se štiti interes trećih osoba potencijalnih vjerovnika. Na ovaj način se kao obilježje Zakona određuje i da se proširuje kreditna sposobnost malog i srednjeg poduzetništva, te obrtnika što će naravno rezultirati i ekonomskim rastom". Upisnik bi se vodio unutar Financijske agencije u elektroničnom obliku, bio bi javan i komunikacijski povezan sa cijelom Hrvatskom. U upisnik se upisuju založna prava na

pokretnini, pravu, dionici, udjelu i u poslovnom udjelu u trgovačkom društvu, kao i osiguranje tražbina. Postupak upisa pokreće se na prijedlog stranke ili po službenoj dužnosti, a o njemu se odlučuje zaključkom Službe upisa.

RADNA TIJELA

Odbor za zakonodavstvo podupire donošenje ovog Zakona, a na tekst Konačnog prijedloga zakona podnio je amandman na članak 5., stavci 1. i 2. kojima se uređuje izričaj.

Odbor za pravosuđe podupire donošenje ovog Zakona, a na tekst Konačnog prijedloga zakona podnio je amandman na članak 10., stavak 3. u kojemu se riječi "Služba upisa" zamjenjuju sa riječima "Ministarstvo pravosuđa".

RASPRAVA

Prvi za raspravu javio se zastupnik Emil Tomljanović (HDZ) u ime Kluba zastupnika HDZ-a. Otvorio je

izlaganje izjavom da Klub zastupnika HDZ-a podupire donošenje ovog Prijedloga zakona posebno iz razloga što uvodi javnu evidenciju pokretnina i drugih imovinskih prava koja štiti vjerovnike koji su ta prava stekli, a štiti i treće osobe koje bi htjele osigurati svoja potraživanja prema istom dužniku sigurnim i brzim dolaženjem do informacija o kreditnoj sposobnosti dužnika. Nadalje je istaknuo važnu diobu svari po kriteriju svojstava, dakle na pokretne stvari i nekretnine koje je vrlo bitno u građanskim i sudskim postupcima kao i u smislu primjene ovršnog zakona. Upravo u tom smislu odredbom članka 6. stavak 2. određuje se da se založno pravo na pokretnini koja je pripadak nekretnine može otpisati u upisnik ako nekretnina nije opterećena hipotekom ili kojim drugim pravom što se dokazuje zemljišno-knjižnim izvatkom. Upisom založnog prava na toj pokretnini u upisnik ono gubi svojstvo pripadka toj nekretnini. Zastupnik je posebno istaknuo kriterij javnog uvida i jednostavne dostu-

pnosti upisnika kao nužne preduvjete da ovaj Zakon zaživi. Također je sugerirao da se prava i mjere pri vršenju konkretnog upisa podrobnije specificiraju, a da se ostale odredbe predmetnog zakona trebaju podržati u onom smislu u kojem propisuju način i provođenje samog upisa i formiranja upisnika kao javne knjige. Na kraju izlaganja još je jednom podržao ovaj Prijedlog zakona okarakteriziravši ga kao "kvalitetnu, dobru i potrebnu novinu".

Sljedeći u raspravi govorio je zastupnik **Nikola Vuljanić (HNS)** u ime Kluba zastupnika HNS/PGS-a, otvorivši izlaganje konstatacijom da je ovaj Prijedlog zakona još jedan korak u smjeru u kojem treba ići, a to je da se vjerovnici u ovoj državi, u poslovanju, osjećaju sigurno. Dobra strana Prijedloga jest javnost podataka tako da su svakom građaninu dostupne informacije kako poslovno stoji osoba s kojom ima namjeru poslovati i vlasništvo kojom ta osoba eventualno garantira poslovanje. "Ovakvom načinu reguliranja poslovnih odnosa zapravo nema i ne može biti prigovora" dodao je. Istaknuo je da

je dobro što se upisnik vodi u FINA-i kao jedinoj kompetentnoj organizaciji u Hrvatskoj, te je uputio molbu ministrici da nakon nekog vremena dostavi izvještaj o načinu, uspješnosti i eventualnim greškama funkcioniranja ovog sustava. U nastavku izlaganja zastupnik se osvrnuo na osnivanje Službe za upis koja nije pravna osoba tako da FINA snosi posljedice eventualnih pogrešaka, te je mišljenja da bi FINA kao odgovorna služba trebala preuzeti taj dio posla. Također je uputio na bolje reguliranje odnosa FINA-e i stranke podzakonskim aktima posebno u segmentu odgovornosti jer, smatra zastupnik, nije pravedno da država snosi odgovornost za eventualne pogreške u radu FINA-e kako je to ovim Prijedlogom regulirano. Kao drugu zamjerku, naveo je prelazak prava vlasništva s dužnika na vjerovnika trenutkom upisa u registar dok je do sada to pravo prelazilo na vjerovnika trenutkom sklapanja ugovora što je povoljnije jer vjerovnik ne mora čekati na upis. Završio je riječima "sve u svemu, smatram ovo dobrim zakonskim prijedlogom kojeg je vrijedno podržati".

Posljednji u raspravi, u ime **Kluba zastupnika DC-a, HSLS-a LS-a**, govorio je zastupnik **Franjo Piplović (DC)** okarakteriziravši ovaj Prijedlog zakona kao "zakon više pravne države, više pravne i više životne sigurnosti". Kao najveće dobitnike ovog Zakona naveo je one koji su bili u nepravednoj situaciji jer svoja potraživanja nisu mogli namiriti, prije svega djeca čiji roditelji ne ispunjavaju svoje obveze i mali privrednici i gospodarstvenici. Kao još jednu dobru stranu istaknuo je uključivanje FINA-e koja svojim kadrovskim, organizacijskim i prostornim razvojem omogućuje dostupnost podataka s više lokacija po cijeloj Hrvatskoj.

Prihvaćeni su amandmani **Odbora za zakonodavstvo** i **Odbora za pravosuđe**.

Zastupnici Hrvatskog sabora su većinom glasova, sa 94 glasa "za" i 2 "suzdržana", prihvatili Konačni prijedlog zakona o upisniku sudskih i javnobilježničkih osiguranja, tražbina vjerovnika na pokretnim stvarima i pravima.

A. F.

KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O PODRUČJIMA I SJEDIŠTIMA SUDOVA

Zastupnici Hrvatskog sabora su većinom glasova, po hitnom postupku, prihvatili Konačni prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o područjima i sjedištima sudova. Općinski sud u Zagrebu dijeli se na Općinski građanski sud u Zagrebu i Općinski kazneni sud u Zagrebu.

O PRIJEDLOGU

Ministrica pravosuđa **Vesna Škare-Ožbolt** označila je ovaj Prijedlog kao tehničku izmjenu postojećeg Zakona prema kojem bi se Općinski sud u Zagrebu kao najveći sud, ne samo u Hrvatskoj već i u Europi, podijelio na Općinski građanski sud u Zagrebu i Općinski kazneni sud u Zagrebu. Kako je zgrada Općinskog kaznenog suda već

dovršena, ministrica je predložila zastupnicima da prihvate ovaj Prijedlog kako bi se "olakšao rad i ubrzalo rješavanje brojnih zaostataka koji trenutno postoje, te se tako podigla kvaliteta rada sudova".

RADNA TIJELA

Odbor za zakonodavstvo podupire donošenje ovog Zakona i na tekst Konačnog prijedloga nema primjedbi.

Odbor za pravosuđe podupire donošenje ovog Zakona.

RASPRAVA

Raspravu je otvorila, u ime Kluba zastupnika HDZ-a, zastupnica **Ana Lovrin (HDZ)** podržavši ovaj prijed-

log posebno zbog činjenice da se radi o racionalizaciji koja će pridonijeti kvaliteti rada suda i smanjenju zaostataka. Kao jedinu dvojbu istaknula je pitanje razgraničenja južno od rijeke Save koje bi moglo dovesti do opterećenja novog suda.

U pojedinačnoj raspravi jedini se javio zastupnik **Velimir Pleša (HDZ)** osobno podržavši ovaj Prijedlog zakonskog teksta "budući da je na tragu vjerojatno efikasnijeg sudovanja i u svakom slučaju jedne racionalizacije na području Grada Zagreba". Međutim, upozorio je da se u budućnosti ne bi trebalo pristupati spajanju, ukidanju ili dijeljenju nadležnosti pojedinih sudova automatski zbog statističkih pokazatelja i bez prethodne detaljne analize dobrih i loših strana rada dotičnih sudova te se trebaju

pri takvim odlukama uzeti u obzir o specifičnostima, kulturi i povijesti područja na kojima su osnovani.

Zastupnici su većinom glasova, sa 91 glasom "za" i 3 "suzdržana", prihvatili Konačni prijedlog zakona

o izmjenama i dopunama Zakona o područjima i sjedištima sudova.

A.F.

PRIJEDLOG I KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O POTVRĐIVANJU MEMORANDUMA O SUGLASNOSTI O OSNIVANJU NACIONALNOG FONDA IZMEĐU REPUBLIKE HRVATSKE I EUROPSKE KOMISIJE

Osnovane predpristupne agencije za prve programe

Hrvatski je sabor, hitnim postupkom, potvrdio Memorandum o suglasnosti o osnivanju Nacionalnog fonda između Republike Hrvatske i Europske komisije, koji je Vlada Republike Hrvatske potpisala početkom svibnja 2005. Memorandumom se definiraju organizacijski oblici koje valja ustrojiti u sustavu državne uprave radi omogućavanja prihvaćanja i ukupnog financijskog upravljanja sredstvima iz predpristupne pomoći.

O PRIJEDLOGU

Memorandum je zastupnicima predstavila državna tajnica u Ministarstvu financija **Martina Dalić** pa ćemo se i mi njezinim izlaganjem poslužiti za upoznavanje čitatelja s novostima što ih donosi.

Memorandum o suglasnosti o osnivanju Nacionalnog fonda između Vlade Republike Hrvatske i Europske komisije prvi je pravni dokument između Republike Hrvatske i Europske komisije, kojim se uređuje korištenje i ukupno financijsko upravljanje sredstvima iz predpristupnih programa PHARE, ISPA i SAPARD. Njime se definiraju organizacijski oblici koje valja ustrojiti u sustavu državne uprave, kako bi se mogla prihvatiti sredstva iz predpristupne pomoći, zatim obveze i odgo-

vornosti između različitih dužnosnika i tijela državne uprave u sustavu financijskog upravljanja sredstvima Europske unije, uključivši i obveze i odgovornosti pojedinih dužnosnika. Zahtijeva se osnivanje i djelovanje Nacionalnog fonda kao ustrojstvene jedinice u Ministarstvu financija koja će primati sredstva iz predpristupnih fondova te ih u skladu s pravilima Europske unije prosljeđivati tijelima za provedbu spomenutih programa i krajnjim korisnicima. Nacionalni fond je osnovan u Ministarstvu financija - izvijestila je državna tajnica.

Memorandumom se također predviđa organiziranje i djelovanje provedbenih agencija za pojedine programe; osnovane su: za programe PHARE i ISPA u Ministarstvu financija, a za program SAPARD u Ministarstvu poljoprivrede.

Usuglašeni dokument, nadalje, predviđa da sveukupnu odgovornost za financijsko upravljanje predpristupnim fondovima snosi nacionalni dužnosnik za ovjeravanje, koji je ujedno i čelnik Nacionalnog fonda, što znači da se njime u naš sustav javne uprave uvode nove obveze dužnosnicima i službenicima te termini koji dosad nisu postojali, ali će postati naša svakodnevnica s približavanjem Europskoj uniji.

Za provedbu Memoranduma nadležno je Ministarstvo financija.

RADNA TIJELA

Prijedlog zakona razmotrili su i podržali bez primjedbi: **Odbor za zakonodavstvo**, zatim **Odbor za financije i državni proračun** - kao matično radno tijelo - te **Odbor za europske integracije**.

RASPRAVA

Nakon uvodnog izlaganja **Martine Dalić**, u ime **Kluba zastupnika Hrvatske seljačke stranke** govorio je **Zlatko Tomčić**.

Kasni se s predlaganjem Zakona

Negodovao je što, po njegovu mišljenju, kasni predlaganje ovog Zakona jer je Europska komisija predpristupnu strategiju usvojila 6. listopada 2004. i njome predvidjela da će Republika Hrvatska 2005. i 2006. moći koristiti određene iznose sredstava za pojedine programe, no sve do potvrđivanja Memoranduma i osnivanja Nacionalnog fonda nisu ispunjene ni osnovne institucionalne pretpostavke za projekte koji bi se financirali sredstvima iz predpristupnih fondova. Sada smo na kraju prve godine i pitanje je kako će se osigurati onih 25 posto sredstava u proračunima jedinica lokalne samouprave, koja su uvjet za dobivanje sredstava iz predpristupnih fondova.

Pripreme se obavljaju, valja ih samo ubrzati

Predstavnica predlagateljica **Martina Dalić** odgovorila je da se ne kasni jer da su paralelno s pripremom Zakona obavljane i pripreme za provedbu Memoranduma te da očekuje da će do kraja 2005. godine biti obavljene sve potrebne aktivnosti i da će krajem godine "novac stvarno poteći".

Uvode se novi organizacijski oblici koji će omogućiti prihvat sredstava iz predpristupnih fondova Europske unije.

"Ovaj Zakon treba prihvatiti po hitnom postupku" - rekao je, govoreći u ime **Kluba zastupnika Hrvatske demokratske zajednice** zastupnik **Šime Prtenjača**. Što se tiče predviđenih (Strategijom) 25 posto vlastitog učešća, to je uvijek problematično, iako se predviđa da to može biti iz različitih izvora - državnog proračuna, vlastitih proračuna jedinica lokalne samouprave. No ta sredstva, ako bi se namicala iz kredita, podlijegala bi limitu. To bi trebalo navrijeme riješiti i omogućiti da se s pojedinim programima može konkurirati. Pripreme su, kako je rečeno, u tijeku i valja ih samo ubrzati.

Nije sporno da Zakon treba prihvatiti

Nije sporno da ovaj Zakon treba prihvatiti, konstatirao je **Jozo Radoš**, govoreći u ime **Kluba zastupnika HNS/PGS-a**. No, nije mu jasno, kaže, da ovaj Zakon nije hitnim postupkom donesen u lipnju ili srpnju, s obzirom na to da je sve usklađeno još početkom svibnja. Naglasio je da valja imati na umu da to nije kredit, već program pomoći, ali da Republika Hrvatska u tome sudjeluje sa 25 posto sredstava i svi su operativni troškovi i svi rizici poslovanja, tečajne razlike koje se mogu pojaviti, bankovni troš-

kovi, naknade - uz vrlo zahtjevne uvjete koje postavlja Europska unija - dio naše odgovornosti. Nije, dakle, riječ samo o sredstvima koja ćemo dobiti, nego ih valja utrošiti na pravi način. Ako ta sredstva ne utrošimo na pravi način, izgubit ćemo ne samo kredibilitet kao država, već i novac. Okvirnim programom otvorena je mogućnost da Hrvatska sudjeluje u petnaestak programa Zajednice, 200 do 300 milijuna eura godišnje ili ukupno do ulaska Republike Hrvatske u Europsku uniju (a to će biti 2009. godine), kako se ovih dana govori, oko milijardu eura. Ti su programi također vrlo izgledni, ali opet administrativno vrlo zahtjevni. Valja se, naglasio je, za to dobro pripremiti. Zato je, u ime Kluba zastupnika Hrvatske narodne stranke, predložio zaključak kojim bi se Vlada Republike Hrvatske obvezala da svakih šest mjeseci Hrvatskom saboru podnese cjelovito izvješće o korištenju predpristupnih fondova Europske unije, s posebnim osvrtom na planirane, a neiskorištene programe.

Osniva se Nacionalni fond kao ustrojstvene jedinice u Ministarstvu financija koja će primati sredstva iz predpristupnih fondova te ih u skladu s pravilima Europske unije prosljeđivati tijelima za provedbu spomenutih programa i krajnjim korisnicima. Nacionalni fond je osnovan u Ministarstvu financija - izvještala je državna tajnica.

I **Valter Poropat**, govoreći u ime **Kluba zastupnika Istarskog demokratskog sabora**, suglasio se s prethodnicima u ocjeni da se kasni s donošenjem Zakona i da je preostalo vrlo malo vremena za realizaciju sredstava predviđenih za 2005. godinu. Jer osnovni preduvjet za korištenje sredstava je osnivanje Nacionalnog fonda kao zasebne ustrojstvene jedinice u okviru državne riznice i Ministarstva financija i kroz koji fond

bi se usmjeravala sva sredstva predpristupne pomoći. Uz osiguranje sredstava za sufinanciranje, u ovom trenutku najvažnija je dobra priprema i dobra edukacija jedinica lokalne i regionalne samouprave, kako bi se one što bolje i što prije opremile tehničkom dokumentacijom (jer svi programi, uz izvore sufinanciranja, moraju biti pokriveni i tehničkom dokumentacijom).

U završnom osvrtu, u ime predlagateljica, državna tajnica u Ministarstvu financija **Martina Dalić** ponovila je da su u proteklih devet-deset mjeseci, unatoč kritikama da se kasni s potvrđivanjem Memoranduma - aktivnosti bile iznimno snažne i da su obavljene mnoge pripreme. Slaže se da rokove od sporazuma do potvrđivanja u Saboru valja skratiti i Ministarstvo će učiniti sve da to ubuduće tako i bude. Drži da upravo iz rada koji su uložili ljudi u različitim tijelima državne uprave u proteklim mjesecima, proizlazi da je državna administracija sposobna prihvatiti nove stvari, da postoji međusobna suradnja među različitim institucijama, i vertikalna i horizontalna. To će se svakako biti jasno vidljivo i u izvješćima koja će se Saboru podnositi svakih šest mjeseci.

Izvješće o učinjenom (i neučinjenom) svakih šest mjeseci

U nastavku sjednice zastupnici su jednoglasno (96 glasova "za") donijeli Zakon o potvrđivanju Memoranduma o suglasnosti o osnivanju Nacionalnog fonda između Republike Hrvatske i Europske komisije. Potom je, većinom glasova (93 "za" i 3 "suzdržana"), na prijedlog Kluba zastupnika HNS-a, donijet slijedeći zaključak: Obvezuje se Vlada Republike Hrvatske da svakih šest mjeseci Hrvatskom saboru podnese cjelovito izvješće o korištenju predpristupnih fondova Europske unije, s posebnim osvrtom na planirane a neiskorištene programe, povučena a neiskorištena sredstva te moguće prijave i nepravilnosti u postupku korištenja fondova.

M.K.

PRIJEDLOG I KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O OVLAŠTI VLADE RH DA UREDBAMA UREĐUJE POJEDINA PITANJA IZ DJELOKRUGA HRVATSKOG SABORA

Prenošenje ovlasti i za narednu godinu dana

Vlada će i ubuduće u razdoblju kad Sabor ne zasjeda ili u slučaju njegova raspuštanja moći donositi uredbe sa zakonskom snagom

Nakon kraće rasprave Hrvatski sabor je - hitnim postupkom, donio Zakon o ovlaštima Vlade RH da uredbama uređuje pojedina pitanja iz njegova djelokruga, čime joj je produžio zakonodavnu delegaciju za narednih godinu dana (to je bila i sugestija nadležnih radnih tijela - Odbora za Ustav, Poslovnik i politički sustav, te Odbora za zakonodavstvo). Naime, 30. rujna prestao je važiti istoimeni Zakon, donesen godinu dana ranije, kojim je ona bila ovlaštena da u razdoblju kad Sabor ne zasjeda, te u razdoblju kad je raspušten ili mu je istekao mandat, uredbama sa zakonskom snagom uređuje pojedina pitanja tekuće gospodarske politike (osim izmjena državnog proračuna i propisivanja poreza te onih pitanja koja prema Ustavu može uređivati samo Parlament). Stoga je hitno trebalo donijeti novi, kako bi se spriječilo nastajanje pravne praznine i omogućilo Vladi da i ubuduće, kad je to nužno, donosi uredbe na temelju zakonske ovlasti.

RASPRAVA

Nakon uvodnog obrazloženja **Zorana Pičuljana**, državnog tajnika Središnjeg državnog ureda za upravu, riječ su dobili predstavnici klubova zastupnika.

Vlada ulazi u kancelarski sustav

Pero Kovačević je napomenuo da je **Klub zastupnika HSP-a** načelno pro-

tiv davanja ovlasti Vladi da uredbama uređuje pitanja iz djelokruga Hrvatskog sabora, jer ona to dobro koristi tijekom ljetnog i zimskog raspusta Parlamenta, da bi "progurala" sve ono što nije uspjela kroz plenarne sjednice. Međutim, iz obrazloženja uz članak 2. predloženog Zakona se može iščitati da se najavljuju prijevremeni parlamentarni izbori. Ako je to točno, haespeovci bi, iznimno, mogli podržati ovaj zakonski prijedlog, a u protivnom će se usprotiviti njegovu donošenju, i to iz više razloga. Smatraju, naime, da ovakvim načinom rada Vlada polako ulazi u kancelarski sustav, o čemu svjedoči i činjenica da je u razdoblju od 22. prosinca 2003. do 15. srpnja 2005. 83 posto donesenih zakona izglasano hitnim postupkom. To pridonosi stvaranju dodatne pravne nesigurnosti hrvatskih građana - napominje zastupnik.

Nakon što se predstavnici Vlade izjasne o tome hoće li biti prijevremenih izbora, zastupnici HSP-a će odlučiti hoće li glasovati za ovaj Zakon, zaključio je Kovačević.

Emil Tomljanović je izvijestio da **Klub zastupnika HDZ-a** u potpunosti podupire predloženi Zakon, budući da Ustav RH (čl. 87.) izričito dopušta i detaljno uređuje opseg, a i pravni režim donošenja uređaba Vlade na temelju zakonskog ovlaštenja, odnosno zakonodavne delegacije. Temeljem ustavnih ograničenja zakonodavna delegacija ne može se odnositi na pitanja koja se tiču Ustavom zajamčenih ljudskih

prava i temeljnih sloboda, nacionalnih prava, izborni sustav, ustrojstvo, djelokrug i način rada državnih tijela i lokalne samouprave. Što se, pak, tiče zakonodavne procedure, na Vladu se može delegirati reguliranje samo onih pitanja o kojima se odlučuje običnom većinom zastupničkih glasova. Dakako, ona može koristiti ovu ovlast samo u vrijeme kad Hrvatski sabor ne zasjeda u razdoblju od 15. prosinca do 15. siječnja 2005., te od 15. srpnja do 15. rujna 2006.), te u razdoblju kad je Parlament raspušten ili mu je istekao mandat. Uredbe donesene na temelju zakonskih ovlasti prestaju vrijediti istekom roka od jedne godine od dana dobivene ovlasti, ako Sabor ne odredi drugačije, i ni u kom slučaju ne mogu djelovati retroaktivno.

Zakonodavna delegacija samo iznimno

Za HSS nikada nije bilo sporno da Vlada u iznimnim slučajevima mora imati tzv. zakonodavnu inicijativu, odnosno pravo donositi uredbe sa zakonskom snagom, no tu ovlast treba koristiti izuzetno restriktivno, samo onda kad je to prijeko potrebno, kaže predstavnik njihova Kluba, **Josip Vresk**. Problem je, međutim, u tome što naši ministri u zadnje vrijeme preuzimaju ulogu ne samo Vlade, nego i Hrvatskog sabora, dakle zakonodavca. Naime, u podzakonskim propisima uredno pišu ono što bi trebalo pisati u zakonima koje bi trebalo donositi Parlament. Poznato je da izvrš-

na vlast voli zadirati u prava Hrvatskog sabora. Da bi se to spriječilo, u svakom zakonu treba navesti koja će se pitanja regulirati podzakonskim aktima i tko će ih donijeti. Osim toga, od Vlade treba tražiti da podnosi izvješća ne samo o podzakonskim propisima koje je sama donijela, nego i o onima koje su donijeli pojedini ministri, te čelnici tijela državne uprave.

Mr.sc. **Mato Arlović** je izjavio da u načelu nije protiv ovakve ovlasti Vlade da može donositi uredbе sa zakonskom snagom, koje mogu vrijediti najduže godinu dana, ali samo u razdoblju kad Parlament ne zasjeda. Budući da Hrvatska više nije u ratu, nema potrebe da se ona koristi tim pravom i u situaciji predviđenoj člankom 2. (tu iznimku treba ukinuti). Nije u redu - kaže zastupnik - da ona tu ovlast koristi na način da ulazi u ingerenciju Sabora i kad to nije nužno. Postavlja se pitanje, također, zašto ovim Zakonom produžujemo do kraja godine sve važeće uredbе sa zakonskom snagom, osim dviju, koje su na dnevnom redu ove sjednice, kad Sabor može odlučiti i drugačije. Jedna od njih donesena je 22. srpnja, dakle samo tjedan dana nakon prestanka zasjedanja Parlamenta (budući da se radi o dopuni Zakona o pravima hrvatskih branitelja, dvojbeno je zadire li se time i u ljudska prava). Treba li Vladi uopće zakonodavna delegacija koju ne zna koristiti, ako ne poštuje zaključke Sabora - pita zastupnik.

Na kraju je predložio da predlagatelj vlastitim amandmanom iz zakonskog teksta izostavi članak 2., te da iz članka 4. briše odredbu kojom se produžuje važenje svih uredbi sa zakonskom snagom koje su na snazi, do kraja 2005. godine. Naime, Vlada može pripremiti izmjene i dopune zakona o kojima je

riječ, na osnovi uredbi koje su već na snazi, za vrijeme ovog zasjedanja Parlamenta.

Pošтовati propisanu proceduru

Zvonimir Mršić je u dvojbi treba li Vlada uopće imati zakonodavnu delegaciju i mora li ta ovlast biti tako široko postavljena kao što je to regulirano člankom 1. predloženog Zakona (izgleda da taj članak nije usklađen ni sa Zakonom o izvršavanju državnog proračuna, kojim je Sabor ovlastio Vladu da može mijenjati Proračun). To se, doduše, odnosilo na Proračun za 2005. ali nema sumnje da će vladajuća većina omogućiti jednaku ovlast i za iduću godinu.

Najviše ga brine to što Vlada, prilikom korištenja ovlasti o kojima je riječ, ne poštuje propisanu proceduru koju primjenjuje Sabor kod donošenja zakona. Naime, nerijetko održava i telefonske sjednice, o čemu najbolje svjedoči slučaj "Liburnije", kada su ministri na taj način glasovali o ustupanju milijardu kuna jednom holdingu u Hrvatskoj. Bilo bi pošteno od Vlade da se obveže na to da barem uredbе sa zakonskom snagom donosi na sjednici na kojoj će, "face in face", biti nazočni svi ministri.

Sve manja pravna sigurnost

U Hrvatskoj je svakim danom sve lošija pravna sigurnost, a mi sve više povećavamo ovlasti Vlade da uredbama uređuje područja iz djelokruga Hrvatskog sabora, negodovao je **Josip Leko**. Po riječima zastupnika i o ovom Zakonu raspravlja se teoretski. Primjera radi, spomenuo je da je Vlada 16. srpnja, dakle samo dan nakon prestanka ustavnog roka za zasjedanje Parlamenta, donijela uredbu o produženju valjanosti

zakona za godinu dana. Uпитno je, kaže, ima li ona takvu ovlast, jer ovaj zakon propisuje da sve uredbе mogu djelovati samo dok je on na snazi. Uredbe prestaju ex lege, a Vlada se često poziva na njih ne vodeći računa o tome da im je zakonom protekao rok trajanja. Budući da uredbе obično stupaju na snagu danom objave u "Narodnim novinama", Vlada može manipulirati s početkom njihove primjene.

Replicirajući mu, **Emil Tomljanović (HDZ)** je napomenuo da će na ovoj sjednici Sabor raspravljati i o Izvješću o uredbama koje je Vlada RH donijela na temelju zakonske ovlasti i to u sadržajnom smislu.

Budući da se Hrvatska "vrti u privatizacijskim tegobama" barem deset godina, nedopustivo je da Vlada koristi razdoblje kad Sabor ne zasjeda, da bi 31. kolovoza donijela Uredbu o produženju valjanosti Zakona o reviziji pretvorbe i privatizacije, negodovao je **Josip Leko**.

Zoran Pičuljan je na kraju napomenuo da će Vlada ostati kod svog prijedloga, jer smatra da kvalitetno uređuje ovu materiju i ne izlazi izvan ustavnih okvira.

Nakon toga je predsjednik Šeks zaključio raspravu i dao na glasovanje Konačni prijedlog zakona. Ishod - predloženi Zakon donesen je većinom glasova nazočnih zastupnika (77 glasova "za", 10 protiv i 13 suzdržanih) u ponuđenom tekstu korigiranom vlastitim amandmanom predlagatelja na čl. 4. Njime je u popis postojećih uredbi sa zakonskom snagom, čije je važenje ovim zakonom produženo do 31. prosinca 2005., uvrštena i nova Uredba o izmjeni Zakona o reviziji pretvorbe i privatizacije iz rujna 2005. godine.

M.Ko.

PRIJEDLOG ZAKONA O DRŽAVNOM IZBORNOM POVJERENSTVU

Stručno i stalno tijelo

Hrvatski je sabor nakon rasprave prihvatio Prijedlog zakona o državnom izbornom povjerenstvu, kojim se, među ostalim, ustanovljuje Povjerenstvo kao stručno, stalno i neovisno tijelo čime će se u velikoj mjeri unaprijediti izborna praksa i procedura provedbe izbora.

Predlagatelj ovog zakona je Vlada RH.

O PRIJEDLOGU

Potrebno je osnivanje Povjerenstva kao stalnog, neovisnog i stručnog tijela koje će imati striktno definiran sastav i ingerencije u vezi s provedbom izbora zastupnika u Hrvatski sabor, izbora predsjednika RH, izbora članova predstavničkih tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, izbora članova vijeća i predstavnika nacionalnih manjina u lokalnim jedinicama te provedbu referenduma, sukladno posebnom zakonu.

Provedba izbora više nije povremeni i periodičan angažman osnovanih i imenovanih tijela za provedbu izbora već se izbori, u prvom redu izvanredni lokalni izbori, često održavaju u pojedinim lokalnim jedinicama.

Predloženim zakonom uređuje se dakle osnivanje Povjerenstva, način izbora njegovog predsjednika, potpredsjednika i članova (bira ih Hrvatski sabor), nadležnost, djelokrug Povjerenstva u provedbi spomenutih izbora i referenduma. Time će se, među ostalim, unaprijediti izborna praksa, osigurati i procedura provedbe izbora, navodi predlagatelj.

Provedba ovog zakona iziskivat će osiguranje dodatnih financijskih sredstava u državnom proračunu za plaće i

materijalne troškove članova Povjerenstva, stručne službe u iznosu oko sedam milijuna kuna.

RADNA TIJELA

Odbor za Ustav, Poslovnik i politički sustav podržao je predložena rješenja te smatra da za potpredsjednika i člana ovog Povjerenstva može biti izabrana, sukladno iskustvu europskih zemalja, osoba i drugog društvenog usmjerenja osim predviđene pravne ili politološke struke. Predložio je Hrvatskom saboru da prihvati ovaj zakonski prijedlog.

Odbor za zakonodavstvo podupire donošenje ovog zakona, a na predloženi tekst dao je određene primjedbe i prijedloge. Tako smatra da bi trebalo preispitati mogućnost dopune odredaba rješenjima kojima bi se utvrđivala i odgovornost članova Povjerenstva do mogućnosti njihova opoziva.

RASPRAVA

Povjerenstvo s jakom stručnom službom

Na sjednici Hrvatskoga sabora predloženi zakon dodatno je obrazložio državni tajnik Središnjeg državnog ureda za upravu **Antun Palarić**. Nakon provedbe redovitih izbora za predsjednika RH i za članove predstavničkih tijela jedinica lokalne i regionalne samouprave Vlada RH pokrenula je, kao što je i najavila, ozbiljniju reformu izbornog sustava RH i kao dio toga predlaže ovaj zakon. Predlaže se prvo čitanje s namjerom da se temeljito raspravi kako bi u konačnici dobili profesionalno tijelo od općeg

povjerenja koje bi bilo sposobno provoditi izbore u RH, rekao je.

Glavni razlog zašto se pokreće donošenje ovog zakona je što su u Državnom izbornom povjerenstvu bili angažirani suci i drugi pravosudni dužnosnici koji su zbog velikih obveza u Povjerenstvu morali izostajati sa svojih redovnih poslova i nisu mogli obavljati svoje redovne sudačke dužnosti. Predlaže se da Povjerenstvo ima pet članova - predsjednika, dva potpredsjednika i dva člana - i da se predsjednik bira iz reda istaknutih stručnjaka pravne struke ali temeljem javnog poziva. Propisuju se da članovi Povjerenstva ne mogu biti članovi ni jedne političke stranke. Predviđeno je da Povjerenstvo ima i jaku stručnu službu koja bi mogla obaviti sve potrebne zadaće (u svakoj županiji i Gradu Zagrebu po jedan službenik), naveo je, među ostalim, državni tajnik.

U raspravi prvi je riječ dobio **Željko Pavlic (IDS)** u ime **Kluba zastupnika IDS-a** koji načelno podržava donošenje ovog zakona iako ima ozbiljne primjedbe što se tiče sastava Državnog izbornog povjerenstva. Odnosno, da jednog potpredsjednika i člana Hrvatski sabor bira na prijedlog većinske političke stranke a drugog potpredsjednika i jednog člana na prijedlog oporbenih stranaka.

To nije dobro rješenje i prihvatljivije bi bilo, da Državno izbornom povjerenstvo ima stalni (neovisni stručnjaci) i prošireni sastav (političke opcije) (kao što je zastupnik ponudio u svom Prijedlogu prije nekoliko mjeseci) kako bi se ostvarila neovisnost i stručnost Povjerenstva.

Josip Vresk (HSS) izvijestio je da će **Klub zastupnika HSS-a** načelno podržati ovaj Prijedlog. HSS ističe da je stalno tražila da dobijemo jedno profe-

sionalno državno tijelo koje će provoditi izbore nego i sve važne izborne radnje. Konačno ćemo dobiti jedno državno tijelo, koje će moći stalno voditi brigu ne samo o izbornom zakonodavstvu nego i onome što je trenutno možda i važnije, popisima birača.

Mi smo isto tako isticali da se ne samo suci Vrhovnog suda RH već i suci županijskih i općinskih sudova koji su bili angažirani u provođenju izbora teško mogli uskladiti svoje zadaće na sudovima s onima u radu izbornog povjerenstva, državnoga, županijskog ili općinskog. Sretni smo da Državno izborno povjerenstvo kao stalno tijelo postaje i stručno tijelo koje bi trebalo biti izvan utjecaja politike pa je nelogična odredba po kojoj potpredsjednike trebaju predlagati vladajuća politička stranka i politička opozicija. Sasvim je logično da to predlaže Odbor Hrvatskoga sabora za izbor, imenovanja i administrativne poslove, naveo je zastupnik uz određene druge primjedbe (ne treba ograničavati rad članova Povjerenstva mandatom, propisati donošenje potrebnih podzakonskih akata itd.).

Rad u Povjerenstvu obveza

I **Klub zastupnika SDP-a** načelno podržava ovaj Prijedlog zakona, izvijestila je **Ingrid Antičević-Marinović (SDP)**. Pitala je zašto se predloženim zakonom do krajnjih granica ne provede ono što je motiviralo na ovaj zakon odnosno rasteretiti suce ovog tegobnog posla. Jer, rasteretili smo nekoliko sudaca Vrhovnog suda, Županijskog suda a u Povjerenstvu su bili angažirani ako ne i stotine sudaca općinskih i županijskih sudova na lokalnim razinama, rekla je zastupnica i zamolila da predlagatelj o tome vodi računa.

Ovim Prijedlogom nismo ispunili ono što Vlada naviješta, i mi u Klubu zastupnika SDP-a držimo da u Hrvatskoj, a to je i ocjena svekolike javnosti, kaže, vlada jedna kriza odgovornosti svih i na svim razinama. Saborski zastupnici su prvi pozvani da o tome vode računa, pogotovo iznalaziti zakonodavna rješenja koja će to svesti na najmanju mogu-

ću mjeru. Zastupnica je iznijela i više konkretnih primjedaba na predloženi tekst, počevši od toga da članovi Povjerenstva imaju plaću dužnosnika ali da im mandat nije obvezujući, a ako su to profesionalci, ako im je to jedini posao zakon mora predvidjeti to kao obvezu i propisati sankcije. Treba i predvidjeti zamjenu u slučaju bolesti nekog od člana ili opravdane spriječenosti a ne da o svim izbornim rezultatima u RH odlučuju, primjerice, dva člana. Nije potrebno ni gomilati administraciju jer se za stručnu službu Povjerenstva može vrlo dobro iskoristiti naš postojeći golem administrativni aparat, rekla je, među ostalim zastupnica.

Dražen Bošnjaković (HDZ) javio se u ime **Kluba zastupnika HDZ-a** koji će podržati ovaj zakonski prijedlog. Njegovim ćemo donošenjem u naše zakonodavstvo unijeti tradicije i vrednote visoko razvijenih država, rekao je dodajući da je ovaj zakon u svakom slučaju korak naprijed u organizaciji naših izbora i cijelom izbornom sustavu jer dobivamo Povjerenstvo koje je stalno, neovisno i stručno državno tijelo.

Izbore nose zapravo, ne samo Povjerenstvo na razini države nego i na razini županija, gradova i općina i zapravo su nositelji mali ljudi, jedna cijela infrastruktura stručnih ljudi koji rade po županijama, gradovima i općinama.

Izbore nose zapravo ne samo Povjerenstvo na razini države nego i na razini županija, gradova i općina i zapravo su nositelji mali ljudi, jedna cijela infrastruktura stručnih ljudi koji rade po županijama, gradovima i općinama, rekao je, među ostalim. S obzirom na to da se predviđa da pravilnik o unutarnjem ustrojstvu stručne službe donosi Povjerenstvo, treba biti oprezan da se to ne pretvori u širenje i bujanje administracije, pa bi trebalo uvesti institut davanja

suglasnosti nadležnog saborskog odbora na taj pravilnik, predložio je.

Nikola Vuljanić (HNS) iznio je stavove klubova zastupnika HNS/PGS-a u vezi s predloženim zakonom primjećujući najprije da podnošenje ovog Prijedloga govori o odnosu vlasti prema izborima i prema tome na kome leži suverenitet. Jer, ako se kreće od izbornog povjerenstva, znači on ne leži na biračima nego na političkoj eliti. Smatra, naime, da je trebalo najprije raspravljati o zakonu o popisu birača jer nam ti popisi u državi definitivno ne štimate, no kako god bilo nakanu ovog zakona podržavaju.

Takav zakon treba donijeti, on je od suštinske važnosti za bolje funkcioniranje izbornog sustava u RH. Nepotrebno mu se čini da tajnici izbornog povjerenstva po županijama budu profesionalci, da se političke opcije izravno miješaju u biranje tih ljudi, nije mu jasno zašto rješenje da Povjerenstvo može donositi odluke većinom nazočnih članova jer radi se o pet profesionalaca koji bi trebali taj posao raditi savjesno i biti prisutni na poslu, rekao je, među ostalim.

Kvalitetniji izborni postupci

Dragutin Pukleš (HSU) javio se u ime **Kluba zastupnika Stranke umirovljenika**. Dobro je procijenjeno da odredbe koje reguliraju nadležnost Državnog izbornog povjerenstva trebaju biti objedinjene u cjelovitom zakonu i što se predlaže ustanovljenja Povjerenstva kao stalnoga, neovisnog stručnog tijela. Odredbe koje se odnose na način predlaganja kandidata odnosno biranje nisu bitne ako je to stručno neovisno radno tijelo, a to vrijedi i za ograničenje mandata.

Može se očekivati da će ova rješenja učiniti izborne postupke kvalitetnijim pa će HSU podržati donošenje zakona, rekao je.

Pero Kovačević (HSP) rekao je da je **Klub zastupnika HSP-a** ugodno iznenađen sadržajem i kvalitetom ovog predloženog zakona u odnosu na druge zakone iz ovog područja. Nadamo se da će donošenje ovog zakona i stvaranje

profesionalnog Državnog povjerenstva odraziti se i u jednom postotku na učinkovitost rada sudaca.

Ipak do drugog čitanja predloženi zakon treba doraditi u pojedinim odredbama, pa tako, naveo je zastupnik, da se kriterij stručnosti propiše zakonom a i predvidjeti da netko tko je član Povjerenstva automatski danom imenovanja ne može više biti, ako jest, član neke političke stranke. Isto tako normalno je da kod odlučivanja svi članovi budu nazočni jer to je profesionalno tijelo. U vezi sa stručnom službom treba se bojati bujanja administracije i zbog toga ona mora biti ona nužna stručna služba. Tu treba omogućiti da nadležan saborski odbor daje suglasnost, naveo je, među ostalim zastupnik ne zaobilazeći, među ostalim, ni potrebu uređivanja pitanja opoziva članova.

Nenad Stazić (SDP) kaže da nema nikakvog razloga da i Hrvatska ne slijedi praksu većine demokratskih zemalja i da ima stalno, profesionalno državno izborno povjerenstvo. No čini mu se da predloženi zakon nije dosljedan, elegantan i da je trebalo ići jednostavnijim putem - donijeti poseban zakon o provedbi izbora koji bi određivao proceduru. Da se išlo tim putem onda se ne bi dogodilo da se nigdje u predloženim odredbama ne kaže koja je osnovna zadaća Povjerenstva i zbog čega ono postoji, primijetio je među ostalim.

Nedovoljno razrađen

Josip Leko (SDP) drži da, ako je bio cilj predloženog zakona da se oslobodi suce da budu članovi izbornog povjerenstva, onda je taj problem bilo lako riješiti ali da to ne bi smio biti domet ovakvog zakona. Mora se poći od činje-

nice da su građani nezadovoljni kako se njihovo biračko pravo i njihov glas poslije izbora profanizira. Sve poslije izborne igre i trgovine dovode do nezadovoljstva ili apstinencije biračkog tijela. Dakle, nije problem što su suci opterećeni i to nije razlog zašto sudovi sporo sude, naglasio je zastupnik, osvrćući se zatim na pojedina predložena rješenja.

Zalaže se da se ured i materija svih izbornih povjerenstava uskladi s ostalim izbornim zakonima. Smatra da je ovaj prijedlog dobrodošao, ali da je nedovoljno razrađen.

Vice Vukov (neovisni) najprije je upozorio na pravopisne greške u predloženom zakonu, a zatim primijetio da se odredbama inzistira da članovi Povjerenstva nisu članovi niti jedne političke stranke. No načinom njihovog izbora bit će pod određenim pritiskom onih političkih struktura koje su ih predlagale, rekao je, među ostalim iznoseći i druge slične primjedbe.

Misli da bi predloženi zakon trebalo doraditi i otkloniti nedoumice.

Mr.sc. Mato Arlović (SDP) upozorava da bi zadatak Povjerenstva trebalo biti i provođenje izbora za mjesnu samoupravu. Nije razrađeno što Povjerenstvo radi u provođenju referenduma.

Postavlja se i pitanje kakve ćemo dobiti kandidate koji imaju znanja u provođenju izbora a da nisu članovi političke stranke. To bi pitanje trebalo izravnati s praktičnom situacijom, rekao je, upozorivši, među ostalim, da nisu razrađene ovlasti predsjednika Povjerenstva kao posebne institucije.

Smatra da bi se predloženi zakon mogao uputiti u drugo čitanje, ali da ima puno načelnih i pojedinačnih primjedbi o kojima treba voditi računa pri izradi Konačnog prijedloga.

Precizirane nadležnosti

Emil Tomljanović (HDZ) naglašava da ovaj Prijedlog zakona treba nedvojbeno podržati. Predstavlja novinu u našoj praksi provođenja izbora a samim tim i u izbornom zakonodavstvu. Dakako da treba naglasiti da će danom stupanja na snagu ovog zakona nadležnosti tijela Državne uprave propisane u Zakonu o popisima birača biti prenesena na Državno izborno povjerenstvo.

Naglašava da su propisane precizno nadležnosti i djelokrug samo Povjerenstva i da se otklanjaju sve nejasnoće iz dosadašnjih izbornih ciklusa. Do drugog čitanja možda bi trebalo preispitati dopunu rješenja o odgovornosti članova Povjerenstva, rekao je, među ostalim.

Živko Nenadić (HDZ) podupire da se što prije formira ovo Povjerenstvo ali i da se zakonski propiše što više radnji vezano uz izbornu proceduru. Podržava da političke stranke u Saboru participiraju u predlaganju kandidata za Povjerenstvo, a iznio je i nekoliko prijedloga za poboljšanje pojedinih rješenja.

U završnoj riječi državni tajnik Središnjeg ureda za upravu **Antun Palarić** rekao je da predlagatelj nije htio ovim zakonom riješiti sva pitanja nadležnosti Državnog izbornog povjerenstva koje ima po posebnim zakonima (o izboru predsjednika, zastupnika itd.) Iznesene primjedbe predlagatelj će pažljivo proučiti i uključiti ih u Konačni prijedlog u najvećoj mogućoj mjeri, rekao je, među ostalim.

Hrvatski je sabor prihvatio Prijedlog ovog zakona (96 "za", uz četiri "suzdržana").

D.K.

REZOLUCIJA O STRATEGIJSKIM ODREDNICAMA PREGOVORA REPUBLIKE HRVATSKE S EUROPSKOM UNIJOM

Konsenzus stranaka o strategijskom približavanju EU

Zastupnici Hrvatskog sabora velikom su većinom prihvatili predloženu Rezoluciju, a u istupima su dominirali apeli da se ovaj akt donese konsenzusom. Istovremeno je ocijenjeno potrebnim da Republika Hrvatska ustraje na postupnom prihvaćanju temeljnih europskih vrijednosti i provede predstojeće reforme u gospodarstvu i državnoj upravi.

O PRIJEDLOGU

Nakon što je predsjedavajući dao uvodna objašnjenja da se kod donošenja Rezolucije primjenjuju poslovničke odredbe koje se odnose na drugo čitanje zakona uvodno izlaganje dao je predsjednik Nacionalnog odbora, zastupnik **Ivica Račan**. Napomenuo je da je Nacionalni odbor jednoglasno usvojio Prijedlog rezolucije i time potvrdio namjeru parlamentarnih stranaka da se maksimalno promiče nacionalni konsenzus o strategijskim pitanjima pristupanja Europskoj uniji. Rezolucijom se ujedno određuju strateški okviri kojima Sabor utvrđuje svoje mjesto na putu prema Europskoj uniji. Naime, u siječnju ove godine usvojena je Deklaracija o temeljnim načelima pregovora za punopravno članstvo kojima se prihvaćaju europske vrijednosti i predstojeće reforme. Ona ujedno određuje i strateške opće okvire unutar kojih će se kretati pregovarački tim. Time ujedno i Hrvatski sabor definira svoju poziciju i ukazuje na ono što je značajno za definiranje uloge i budućeg mjesta Hrvatske u Europskoj uniji.

Preambularni dio Rezolucije potvrđuje sva ona načela u kojima je u ovom

Domu već dosegnut stupanj opće suglasnosti. Prihvaćaju se sve vrijednosti, ciljevi i načela na kojima počiva Europska unija i naglašava važnost provedbe Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju kao i značaj koju ima pretprijetna pomoć Europske unije. Napomenuo je da ostatak puta neće biti lagan jer se štošta mora mijenjati u dosadašnjem životu, ali treba biti svjestan da se ovim izborom osigurava bolji život za nadolazeće generacije u Hrvatskoj. U Rezoluciji se potiče što skorije usvajanje odgovarajućih nacionalnih strateških dokumenata koji se odnose na provedbu SSPI, daljnje jačanje institucionalne sposobnosti državne uprave, nastavak suradnje s Međunarodnim kaznenim sudom za bivšu Jugoslaviju, te sudjelovanje u programima zajednice i jačanju političkog dijaloga s EU. Zbog svega navedenog, pozivam sve zastupnike da prihvate i podrže ovaj Prijedlog Rezolucije, zaključio je zastupnik Račan.

RASPRAVA

Prioritet moraju imati gospodarska pitanja

U ime **Kluba zastupnika IDS-a** govorio je zastupnik **Damir Kajin** uvodno ocijenivši da treba definirati hrvatsku politiku na međunarodnom planu, procjenjujući i značajan doprinos premijera dr.sc. Ive Sanadera i predsjednika Republike Hrvatske Stjepana Mesića. Posebno je bila značajna uloga premijera koji je morao "prelomiti" i pojedina drugačija razmišljanja u dijelovima svoje stran-

ke, a koji su bili rezervirani oko pojedinih segmenata vrijednosti Europske unije, a poglavito odnosa Haaškog suda. Upozorio je zatim da prioritet treba dati gospodarskim problemima, a pogotovo treba smanjiti visoku stopu nezaposlenosti koja oscilira između 6% u Istri i čak 30% u Slavoniji. Važno je ustrajati i na povratku izbjeglog srpskog stanovništva i daljnjoj suradnji s Haagom. Ovdje treba primijetiti da se spremno žrtvuju vojnici, a političari koji su odgovorni za mnogo toga nečasnog, vješto se čuvaju. Hrvatska ujedno treba biti spremna na privlačenje stranog kapitala, imajući uzore u jednoj Češkoj, Slovačkoj, Mađarskoj i Poljskoj. Mi ne možemo opstati izvan EU poput Švicarske i Norveške, a na putu prema eurointegracijama trebamo voditi računa o ispravljanju grešaka poput konfiscirane imovine nakon Drugog svjetskog rata.

Izgleda da je ovdje prva na redu Austrija, a slijede je Italija s kojom je bivša Jugoslavija već kompenzirala dijelove ratne odštete. To pokazuje koliko se skupo plaća izlazak iz "balkanskog lonca", a pored ovih problema potrebno je poduzeti i korake prema revitalizaciji gospodarstva i smanjenju stope nezaposlenosti. Govorio je zatim o pojedinim segmentima i problemima koji se javljaju prilikom prodaje nekretnina i opasnostima koja izviru iz nekontroliranih ugovora sa PIF-ovima. Naveo je primjer prodaje banaka i velikih poduzeća strancima, najavljujući da bi se ovakva opasna politika mogla nastaviti i u slijedećem vremenskom periodu. Ipak, bez obzira na sve navedene opasnosti treba reći da je početak pregovora uspjeh

zemlje u cjelini, bez obzira na pojedina ograničenja i dvojbe koja nas očekuje tijekom samih pregovora. Hrvatska sigurno zaslužuje mjesto u Europskoj uniji, zaključio je zastupnik Kajin, dodajući da će svake godine biti i sve privlačnija i atraktivnija zemlja.

Potrebne korjenite promjene i reforme

U ime **Kluba zastupnika HNS/PGS-a** govorila je zastupnica dr.sc. **Vesna Pusić** uvodno napomenuvši da nam ne trebaju euforične situacije, ali se treba veseliti buduću da početak pregovora sa EU predstavlja dobru vijest za Republiku Hrvatsku. Bez obzira na stranačku pripadnost postoji suglasnost da predložena Rezolucija predstavlja jedan korak prema realizaciji cilja, ali upozoravajući da su potrebne još pojedine korjenite reforme unutar zemlje. Međutim, što se tiče našega Kluba, treba reći da su ove reforme važne i potrebne bez obzira na Uniju, jer se želimo približiti i uskladiti s europskim standardima. Ove se vrijednosti trebaju zrcaliti ne samo na segmentu poštivanja ljudskih prava, već i na pitanju funkcioniranja institucija, gospodarskih načela i građanskih sloboda. Članstvo u EU predstavlja garanciju da ove reforme neće moći biti zaustavljene ni prekinute bez obzira na strukturu i sastav budućih Vlada, istaknula je zastupnica Pusić.

Potrebne su korjenite unutrašnje promjene ukoliko se želimo približiti i uskladiti s europskim standardima.

Važno je mijenjati i vlastitu optiku o sebi, jer sada postajemo aktivnim sudionikom profiliranja Europske unije u budućnosti, a poput ostalih tranzicijskih zemalja koje su već postale članovima želimo sudjelovati u oblikovanju Unije i biti njenim aktivnim čimbenikom. Važno je izgrađivati svijest o potrebi miroljubive i kooperativne Europe jer

se druga mogućnost sagledava u različitim oblicima oštrijih ili blažih diktatura. Bez obzira što će u procesu pregovora biti mnogih poteškoća, Hrvatska je u stanju realizirati europske standarde u svim svojim institucijama, zaključila je zastupnica Vesna Pusić. Podsjetila je ujedno da sve novoprimiteljne članice pokazuju poboljšanje ekonomske situacije i napredak na polju zaštite ljudskih prava.

Za ispravak se javio zastupnik **Pero Kovačević (HSP)**, a predsjedavajući je ocijenio da je riječ zapravo o komentiranju prethodnog izlaganja, a ne ispravku navoda. Određene korekcije iznio je i zastupnik **Ante Markov (HSS)** oko visine stope gospodarskog rasta, a zatim je riječ dobio zastupnik **Gordan Jandroković** koji je iznio stavove i razmišljanja **Kluba zastupnika HDZ-a**.

Potporna našim pregovaračima i suglasje o pristupanju EU

Podupire važnost ovog procesa i temeljnih odrednica vođenja pregovora o pristupanju Europskoj uniji, te podržava usvajanje Rezolucije. Istovremeno izražava i nadu da će se tijekom rasprave u Saboru potvrditi već postignuto suglasje prilikom usvajanja dokumenta. Njime se određuju temeljne smjernice, ali i pruža potpora hrvatskim pregovaračima u nastavku procesa vođenja pregovora. Klub zastupnika HDZ-a ujedno izražava nadu da će se usvajanjem Rezolucije o strategijskim odrednicama postignuto suglasje potvrditi i dodatno ojačati jer se radi o budućnosti zemlje i životu svih njenih građana. Time se ujedno zaokružuje projekt stvaranja i demokratske izgradnje Hrvatske i na tome treba čestitati premijeru Ivi Sanderu, te prethodnim vladama uključujući i prethodnu koalicijsku Vladu. Sve su one doprinijele stvaranju hrvatske države kao i njenoj pobjedi u Domovinskom ratu. Republika Hrvatska ulazi u novo razdoblje stabilne demokracije, ojačana vladavinom prava i državom koja poštuje građanska i manjinska prava svojih državljana s funkcionirajućim tržišnim gospodarstvom. Prijedlog rezolucije

predstavlja dobro izbalansirani tekst koji vodi računa o najvažnijim odrednicama kojih se hrvatski pregovarači moraju držati tijekom procesa pregovora.

Postignuto suglasje u strategijskim odrednicama dodatno će ojačati hrvatsku poziciju jer se radi o budućnosti zemlje i svih njenih građana.

Prije svega, Rezolucija potvrđuje da je punopravno članstvo u Europskoj uniji nacionalni interes Republike Hrvatske i cilj pregovora o pristupanju, naglasio je zastupnik Jandroković. Njome se istovremeno potvrđuje namjera Republike Hrvatske da dosegne razinu spremnosti za punopravno članstvo do 2008. godine kako bi se građanima Republike Hrvatske omogućilo sudjelovanje na izborima za Europski parlament 2009. godine. Međutim, bitno je da se pregovori vode što kvalitetnije, a članstvo ostvari pod što boljim uvjetima, odnosno da se Hrvatska što bolje pripremi za ulazak u Uniju. To će biti osobito važno kada Hrvatska bude sudjelovala kao punopravni član u zajedničkom donošenju odluka unutar najsnažnije svjetske integracije i ravnopravno odlučivala o svojoj sudbini. Objasnio je zatim ulogu Sabora koji mora pratiti sva bitna pitanja koja proizlaze iz procesa pregovora, a pogotovo putem Nacionalnog odbora kao posebnog radnog tijela. Na kraju izlaganja ukazao je na potrebu uzdizanja nad ponekad uskim dnevno-političkim razmišljanjima i interesima, jer se time daje najbolja potpora hrvatskim pregovaračima, ali i pozitivni signali svim hrvatskim građanima.

Riješiti dvojbe oko prava na kupnju nekretnina za strane državljane

U ime **Kluba zastupnika HSP-a** govorio je zastupnik mr.sc. **Miroslav Rožić** upozoravajući da se i njegov

klub pridružuje općoj atmosferi suglasja na već navedenim pitanjima. Citirao je zatim i komentirao točku 1. Rezolucije, ocjenjujući da uistinu postoji konsenzus oko vrijednosti koje se definiraju na početku ovog dokumenta. Analizirao je zatim i pojedine segmente koji izviru iz započetih razgovora, podsjećajući da Republika Hrvatska u njima ne počinje od nule. Ne treba zaboraviti na dostignuća tijekom primjene i provedbe Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju, jer su se time već u dobroj mjeri odredili uvjeti i polazne točke daljnjeg pregovaranja. Prema ovoj rezoluciji, trebalo bi do 2008. godine ispuniti sve pretpostavke kako bi postali sukladni sa zakonodavstvom na gospodarskom i na političkom polju. Postavio je zatim retoričko pitanje oko utvrđivanja pojedinih rokova, tražeći odgovor tko zapravo formulira pojedine vrijednosti, rokove i uvjete. Osobito je važno pitanje oko stjecanja vlasništva stranaca nad nekretninama, a ovdje je potrebno konzultirati i iskustva drugih država.

Govorio je ujedno i o pitanjima zaštite okoliša upozoravajući da na ovom polju nisu dovoljne samo zakonodavne izmjene već i strukturalne promjene ponašanja u svakodnevnom životu i brizi za okoliš i sačuvanu prirodu. Smatra ujedno da treba precizirati i pojasniti pojedine frazeološke kovanice koje spominju "daljnje jačanje političkog dijaloga sa EU", no bez obzira na ove nepreciznosti, Klub zastupnika HSP-a podržat će ovakvu Rezoluciju jer želimo da Hrvatska u pregovorima ostvari punopravno članstvo u Europskoj uniji.

Ne smiju se zanemariti poljoprivredne teme i pitanja

Ova je Rezolucija, ocijenio je **Zlatko Tomčić** u ime **Kluba zastupnika HSS-a**, prirodni nastavak Rezolucije o pristupanju Republike Hrvatske Europskoj uniji, koju smo donijeli 18. prosinca 2002. godine kao i Deklaracije o temeljnim načelima pregovora za punopravno članstvo Republike Hrvatske u Europskoj uniji koju je Sabor donio 19. siječnja 2005. godine. Potvrdio je potre-

bu suglasja i oko predložene Rezolucije, dodajući da se istovremeno ne smiju zaboraviti ni određene dvojbe i strahovi naše javnosti oko nekih pitanja vezanih za ulazak u Uniju. Podsjetio je i na oscilirajuće raspoloženje javnosti prema ovoj temi, što najbolje potvrđuje upozorenje o postojećim dvojabama. Hrvatskoj javnosti trebamo uputiti jasnu poruku da su i Vlada i Sabor spremni za daljnji tijek pregovora, a svaka sporna točka mora biti danas kao i ubuduće predstavljena javnosti.

Svaka sporna točka tijekom pregovora mora pravodobno biti predstavljena i hrvatskoj javnosti.

Ukoliko počinimo propuste na polju obavješćivanja može se dogoditi suglasje političara, uz istovremeni euroskepticizam javnosti. Formiranjem Nacionalnog odbora Sabor zadržava utjecaj i na sam tijek pregovora iako moramo biti svjesni da najveća odgovornost ipak leži na Vladi Republike Hrvatske. Pregovori i pripreme ne bi trebali biti previše teoretski i deklarativni, jer upravo radi javnosti treba jasno izreći sve sporne stavove i dileme, izbjegavati bilo kakve diskrecijske odluke, pa na kraju i demistificirati same pregovore s Europskom unijom. Moramo dobiti privolu javnosti za nastavak pregovora i u slučaju da pojedini dijelovi "dođu u škripac", i tu leži značajna odgovornost i umijeće naših pregovarača. Ocijenio je da su predloženom Rezolucijom identificirana relevantna pitanja i teme, a kada krenu pravi pregovori morat će se utvrditi i određena pragmatična i konkretna stajališta.

Zatim je u tom kontekstu naglasio važnost poljoprivrede, te pitanje dinamike plaćanja poticaja iz proračuna EU i utvrđivanje proizvodnih kvota za hrvatske poljoprivredne proizvođače. Podsjetio je da u ovom trenutku u Hrvatskoj postoji samo 10 do 12 tisuća velikih poljoprivrednih proizvođača koji su u

sustavu poticaja i PDV-a. Oni posluju na tržišnim principima, dok se više od 120 tisuća proizvođača nalazi izvan ovih kategorija. Pitanje njihova opstanka i funkcioniranja predstavlja puni smisao našeg ulaska u Europsku uniju, upozorio je zastupnik Tomčić. Rješavajući pitanje opstanka poljoprivrede, rješavamo i pitanje ekonomskog opstanka oko pola milijuna ljudi u Republici Hrvatskoj. Nacionalni odbor ima našu podršku, ali isto tako i očekivanja i zahtjeve da redovito izvještava hrvatsku javnost koja mora prihvatiti Europsku uniju kao svoju budućnost, zaključio je zastupnik Tomčić.

Nepovratno prihvaćamo sve potvrđene vrijednosti Unije

Zastupnik mr.sc. **Neven Mimica** govorio je u ime **Kluba zastupnika SDP-a**, uvodno naglasivši da se Hrvatska postupno, ali nepovratno približava vrijednostima Europske unije. To ujedno predstavlja jamstvo da se trajno stabilizira ukupno stanje na jugoistoku Europe, a to je dobra vijest i za regiju. Ona u Hrvatskoj dobiva motiv, politički model i gospodarskog predvodnika koji može zagovarati Europu u regiji i regiju u Europi. Sabor upućuje čestitke svima koji su pridonijeli da se jasnim opredjeljenjima i djelima stvore uvjeti za donošenje odluke o početku pregovora o pristupanju Hrvatske u članstvo Europske unije. Zastupnici Hrvatskog sabora ujedno imaju pravo i dužnost da se odredi strateški okvir kojim će definirati buduće mjesto Hrvatske u Europskoj uniji i kojim ćemo jasno izreći kakvu Hrvatsku želimo vidjeti u društvu s ostalim europskim narodima. Analizirao je zatim pojedine segmente Prijedloga rezolucije, ocjenjujući ujedno da je potvrđena politička suglasnost oko nekih temeljnih ciljeva.

Za SDP je proces priključenja Europskoj uniji bio i bit će važniji od samog priključenja jer se tijekom procesa reformi mijenja zakonodavstvo i stvaraju preduvjeti za ekonomske uvjete poslovanja. Istovremeno jača i demokratski sustav, utvrđuju institucije i mijenjaju

razmišljanja i djelovanja ljudi. Ovaj proces ujedno predstavlja i najteži dio preuzetih reformi. Tek na kraju puta dolazi samo članstvo kao logična i zaslužena nagrada za dobro obavljene poslove prilagodbe, ocijenio je zastupnik Mimica.

Zbog toga proces europskih integracija shvaćamo kao važan unutarnji proces na koji smo se odlučili radi nas samih, a članstvo predstavlja sredstvo, a ne cilj vlastitog društvenoga, ekonomskoga i demokratskog razvoja. Kao naj snažnija oporbena stranka imamo pravo i odgovornost ukazivanja na sve Vladine pogreške i propuste u definiranju proeuropske politike, a zadržavamo i pravo razotkrivanja svih pokušaja prikrivanja nekih poteza navodnim zahtjevima iz Bruxellesa. Za nas je naglasak na kvaliteti, a ne na brzini pregovora kako bi se stvorili što bolji uvjeti za bolju prilagodbu, gospodarski rast i povećanu konkurentnost i ravnopravnost sa članicama Europske unije. Možemo reći da pripreme za pregovore dobro napreduju, ali su usporene pojedine važne reforme. Međutim, treba ujedno pojasniti da država koja želi ući u članstvo nema baš nikakve izgleda da promijeni uvjete primanja. Oni su unaprijed zadani od Europske unije i jednaki su za sve države kandidatkinje, pa o njima nema pregovora. Eventualni se dogovor može postići o privremenoj ili trajnoj odgodi primjene nekog od uvjeta za članstvo, te o trajanju postignute odgode. Tekst Rezolucije predstavlja daljnje konkretiziranje i usmjeravanje pregovaračkog procesa od Sabora kao predstavničkog tijela i izraza parlamentarne demokracije. Time će Sabor ispuniti svoju ulogu u fazi pregovaračkih priprema i ojačati pozicije koje će definirati Vlada Republike Hrvatske, ocijenio je zastupnik Mimica. Rezolucija također precizno ukazuje i na poglavlja i područja u kojima će pregovarački tim morati uložiti posebne napore da argumentira i izbori odgovarajuća prijelazna razdoblja.

I sam je na kraju izlaganja pledirao da se zajednički podrži rečena Rezolucija, jer se time potvrđuju i pozitivne europske vrijednosti koje se uvode u konkret-

ni politički i zakonodavni život Republike Hrvatske.

Glasovanje za Europski parlament 2009. godine

Zastupnik dr.sc. **Zlatko Kramarić** iznio je stavove **Kluba zastupnika HSLS/DC/LS-a**. Istaknuo je zadovoljstvo što govori u ime stranaka koje su od samih početaka izražavale izrazitu proeuropsku orijentaciju i političku filozofiju. Dobro je što je takav stav polučio i puni nacionalni konsenzus, a bili bi još zadovoljniji ukoliko građani Republike Hrvatske budu u svibnju 2009. godine glasovali za Europski parlament. Smatramo ujedno da Hrvatska po svim svojim vrijednostima ne zaostaje za ostalim tranzicijskim zemljama, svjesna da mora nastaviti suradnju s Haagom i povratkom prognanih osoba. Dobro je što je Nacionalni odbor pobrojio poslove i probleme koji se trebaju postupno rješavati uključujući i ravnomyeran regionalni razvoj svih dijelova Republike Hrvatske te unaprjeđenje gospodarskih i demokratskih odnosa.

Treba međutim, znati da Europska unija nije jedna beskonfliktna i statična zajednica, pa treba pronaći svoje mjesto unutar određenih procesa. To se vidjelo i prošle godine prilikom negativnog glasanja za Ustav u Francuskoj i Nizozemskoj, ali usprkos tome Hrvatska mora postati dijelom europske obitelji. Na kraju je predložio da se Rezolucija donekle skрати, a nužna je i redakcija teksta kako bi se izbjegle nejasnoće poput one u točki devet. Naš klub zastupnika pružit će punu podršku ovoj Rezoluciji sa željom da 2009. godine naše stranke i političari sudjeluju u izboru za Europski parlament.

U ime **Kluba zastupnika SDSS-a** govorio je zastupnik dr.sc. **Milorad Pupovac**, ocjenjujući da su i pripadnici nacionalnih manjina značajno pripomogli početku pregovora s Unijom. Nepovratno iza nas nalazi se vrijeme kada su manjine bile razlogom sporenja i sukobljavanja, a sve više postaju sastavnim dijelom nacionalnog korpusa u političkom i vrijednosnom smislu te riječi.

Uvažavanje i veća tolerancija prema različitostima

Ova su dostignuća nenadoknadiva, pa treba očekivati da će članovi manjinskih zajednica ostati i dalje u čvrstoj proeuropskoj orijentaciji Republike Hrvatske. Svi se eventualni sporazumi trebaju rješavati kroz dijelove sustava pravne države, izbjegavajući podjele po etničkom ili ideološkom ključu. Međutim, treba pojačati napore i provedbu samih reformi unutar društva, jer sami pregovori nisu dovoljni da dobijemo onakav status koji priželjkujemo, a pregovarački tim ne može riješiti probleme oko pitanja tolerancije, uvažavanja različitosti, organiziranog kriminala i korupcije. Bez tih neophodnih reformi doći ćemo u problematične situacije, ocijenio je zastupnik Pupovac apelirajući da se okrenemo rješavanju problema u normalnom životu bez pjevanja i slušanja borbenih tonova. Mi smo još uvijek deficitarni s ovim sadržajima, iako građani primarno teže realizirati bolji i sadržajni život za sebe i svoje obitelji.

Moramo sačuvati ne samo vlastiti identitet već i potrebne gospodarske resurse za bolji život građana.

Ne postoje vrijednosti vezane uz kulturu rada pa i na tom području moramo ostvariti napredak. Upozorio je da nas čekaju pregovori ne samo s Komisijom, već i postojećim članicama pojedinačno, a uz to treba provoditi i Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju koji imaju i neke druge zemlje bivše Jugoslavije i jugoistoka Europe. Svatko svojim političkim ponašanjem može i treba doprinosti stvaranju hrvatskog identiteta, a to isključuje i sve oblike diskriminacije što potvrđuju i nastupi pojedinih javnih osoba u našim medijima. Zaključio je konstatacijom da "Projekt Europa" nije samo prostor ravnopravnog članstva pa treba povesti računa da se sačuva iden-

titet, jezik, kultura i tradicija, ali i gospodarski resursi koji jamče ravnopravni položaj s ostalim članicama.

U pojedinačnoj raspravi prvi je nastupio zastupnik dr.sc. **Miljenko Dorić (HNS)** istaknuvši potrebu da se teži konkretnim i primjenjivim rezultatima prilikom donošenja Rezolucije. Naše odluke moraju imati jasne ciljeve i nositelje, te točno utvrđene rokove i sankcije ukoliko se ne realiziraju prihvaćeni zadaci. Složio se s konstatacijom da Rezolucija treba uvjeriti Europsku uniju i sve političke snage u Republici Hrvatskoj o postojanju jedinstvene proeuropske politike. Međutim, treba se nadati da je riječ o posljednjem načelnom dokumentu ove vrste, jer trebaju uslijediti puno konkretniji i ozbiljniji dokumenti. Za samo sedam dana počinje screening, odnosno ocjenjivanje stanja u Hrvatskoj po pojedinim područjima koji će potrajati oko godinu dana. Bilo bi dobro da Sabor ima konkretna saznanja o ovim poslovima, ocijenio je zastupnik Dorić, analizirajući potom dijelove teksta Rezolucije, uključujući točke 8, 9. i 10. Govorio je zatim i o mogućnostima korištenja nepovratnih sredstava za razvoj iz fondova Europske unije, uključujući i razgovore koji su se nedavno oko tog pitanja vodili u Karlovcu. Što se tiče poljoprivrede, treba jasno naznačiti da se očekuju pomaci na području kakvoće proizvoda, jer samo takvi proizvodi mogu dobiti potrebna jamstva da su u skladu s europskim standardima. Da bi zaštitili svoje poljoprivredne specifičnosti, potrebno je objasniti okvir unutar samih pregovora jer takve situacije Europa u pravilu prihvaća i uvažava. Treba obaviti i analizu glede učinkovitosti već prihvaćenih propisa kojima se približavamo europskoj legislativi, te poticati konkretna zaduženja na ovom putu prema europskim integracijama, zaključio je zastupnik Dorić.

Za repliku, odnosno nadopunu izlaganja javio se zastupnik **Pero Kovačević (HSP)** upozorivši na strah zbog prevelikog broja pregovarača. Kao primjer naveo je i loš ishod pregovora kada se razgovaralo sa SAD-om oko besplatnog korištenja vojnih baza, a u kuloarima

se već čuju priče o ambicijama sadašnjeg tima u budućoj birokraciji Europske unije. Treba što više voditi računa o interesima Republike Hrvatske i svih njenih građana, inače bi to moglo loše završiti.

Zastupnik **Ivica Maštruko (HNS)** smatra da same rezolucije inače nisu osobito korisne u političkom miljeu, osim ako se ne radi o rezolucijama UN-a. Rezolucije i deklaracije mogu se promatrati samo kao svojevrsan "dodatak jelima poput Vegete", a i u ovom se slučaju radi o jednoj deklaraciji i načelnom stavu. Upozorio je da Hrvatski sabor ne može ulaziti u operativne detalje pregovora jer upravo zato i postoji pregovarački tim koji ni sam nema previše manevarskog prostora. Detaljnije je zatim analizirao točke 2, 4, 7. i 8. Rezolucije upozoravajući da se ne trebamo previše opterećivati samim datumima početka i okončavanja pregovora.

Ne smije se zanemarivati ni mediteranska komponenta

Hrvatska će sudjelovati u izborima za Europski parlament onda kada bude spremna, a u definiranju vlastitog identiteta Hrvatska ne smije zaboraviti spomenuti i mediteransku komponentu. Upozorio je zatim da se ozbiljnije shvate dijelovi vezani uz prijelazna razdoblja, vezanih uz točke 7. i 8. Rezolucije. Sudeći prema iskustvima drugih zemalja bit će jako teško progurati izuzeća, ali bez obzira na sve navedene okolnosti treba prihvatiti i podržati predloženu Rezoluciju, okončao je zastupnik Maštruko.

Zastupnik dr.sc. **Slaven Letica (neovisni)** složio se s ranije iznijetim konstatacijama oko deklarativnih vrijednosti i dosega Rezolucije. Ono što nas treba zabrinjavati, odnosi se na pregovaračku povijest hrvatske diplomacije, jer smo na tom polju do sada manje-više loše prolazili. U prilog iznijetim tezama iznio je rezultate pregovora oko Ljubljanske banke, teritorijalno razgraničenje kod Kleka i Neuma, te u Boko-kotorskom zaljevu kod rta Oštro, te pregovore oko sukcesije. Nerijetko su članovi naših

pregovaračkih misija imali ambicije da se istovremeno ili kasnije udome u strukturama Svjetske banke ili MMF-u. Republika Hrvatska nema literature o vještini pregovaranja, niti odgovarajućih seminara, a svjetska iskustva govore kako se na različite načine koriste slabosti između dva tima pregovarača. Analizirao je zatim sastav hrvatskog pregovaračkog tima upozoravajući ujedno i na potrebu izrade dobre medijske klime za uspjeh budućih pregovora. Potrebno je ujedno testirati sve moguće sposobnosti naših pregovarača kako bi se utvrdile njihove specifične sposobnosti, znanja i interesi. Zamjerio je što se u Rezoluciji koristi i zastarjela terminologija koju je ocijenio marksističkom, osporavajući ujedno potrebu da se doslovno poštuju sve točke iz SSP-a. Novim pregovorima treba regulirati i okolnosti stjecanja nekretnina za strane osobe, a sve okolnosti trebaju se verificirati na saborskim saslušanjima, zaključio je zastupnik Letica.

Svoj obol dale su sve dosadašnje vlade, te premijer Sanader i predsjednik Mešić

Zatim je dao riječ zastupniku **Frani Piploviću (DC)** koji je prvo ukazao na pojedine uvodne raznolikosti koje je uočio u istupima zastupnika. Kada bi sudila po njima, možda bi se i Europska komisija uplašila od Hrvatske i ponašala znatno suzdržanije. Spomenuo je zatim i povijesnu sekvencu europske predodžbe o Trenkovim pandurima, upozoravajući da se i u predstojeće pregovore treba ući dostojanstveno i uspravno. Da je jedino takav način garancija za uspjeh potvrđuju i ratni događaji iz 1991. godine, pa ponovno treba stvoriti slično okruženje. Hrvatskoj je potreban konsenzus na ovom pitanju, a uspjeh neće izostati ukoliko se budemo držali navedenog načela. Odao je priznanje premijeru Ivi Sanaderu i predsjedniku Republike, Stjepanu Mešiću, na učinjenim poslovima, dodajući da se ne smiju zaboraviti ni doprinosi svih ranijih predsjednika vlada. Uz ekipu pregovarača, i cijelo se

društvo treba približavati i usklađivati s novim standardima, a sve će to ojačati poziciju i šanse našeg pregovaračkog tima. Podržao je donošenje Rezolucije, potvrđujući da je izuzetno značajna potpora i svih ostalih političkih čimbenika.

Hrvatskoj je potreban konsenzus na ovom pitanju, slično kao i u nedavnoj prošlosti.

Predsjedavajući je konstatirao da je ovim izlaganjem zaključena rasprava te ponudio zastupniku **Ivici Račanu** da iznese završni osvrt. On je još jednom podsjetio da ova rezolucija predstavlja izvršavanje obveze koju je Nacionalni odbor dobio od Hrvatskog sabora. Osvrćući se na kritičare, citirao je povijesnu izreku kako je "najbolje da se kritičari stave u iduće pisanje zakona ili teksta, pa će i njihove kritike biti manje". No i takve su situacije razumljive, imajući u vidu da je velika većina zastupnika i parlamentarnih klubova podržala ovaj Prijedlog rezolucije. Potvrdio je da će prihvatiti određene jezične korekcije, te se suglasio o potrebi Sabora da saslušati rezultate predstojećeg screeninga. Time bi se otklonila neka pitanja koja su se čula tijekom rasprave, a koja se ne tiču samog teksta Rezolucije. Pojasnio je

zatim da su predstojeći pregovori dijalog ravnopravnih strana, a njihov sadržaj i cilj odnosi se na preuzimanje pravnih stečevina Europske unije. Važno je kako ćemo mi ove standarde i propise pretočiti u zakone Republike Hrvatske, kao i pitanje njihove primjene i provedbe u svakodnevnom životu. Potvrdio je da pregovarački tim predstavlja ekipu profesionalaca koja je izvježbana za sve moguće prepreke koje se mogu pojaviti tijekom predstojećih pregovora.

Siguran je ujedno da se hrvatski pregovarački tim kao ni pojedinci neće služiti sredstvima koji nas mogu kompromitirati. Hrvatska će sigurno biti dodatno testirana i o rezultatima primjene preuzetih pravnih propisa, a trebamo biti svjesni i da se neke promjene koje moramo ubrzati nastaviti neće olako primiti u javnosti, odnosno kod dijela stanovništva. Mi želimo što prije završiti svoj dio posla, završno sa 2008. godinom, jer bi time i Hrvatska stekla pravo da sudjeluje u izborima za Europski parlament. To je ambiciozan plan, a koliko je on ostvariv ovisi o svima nama jer su neke promjene važne prvenstveno zbog naše budućnosti, a ne interesa same Unije. Bilo bi dobro da se odviše ne licitira oko samog datuma, već da se koncentriramo na sadržaj i tempo predstojećih pregovora, prilagodbi i reformi, zaključio je predsjednik Nacionalnog odbora, **Ivica Račan**.

Predsjedavajući je zaključio raspravu najavljujući samo glasovanje u nastavku rada Hrvatskog sabora.

Prije samog glasovanja predsjedavajući je podsjetio na zaključke koje je uputio Klub zastupnika Hrvatske stranke umirovljenika. Prema njima bi se: "Vlada Republike Hrvatske zadužila da u roku od 30 dana uputi Hrvatskom saboru na usvajanje sveobuhvatnu komunikacijsku strategiju Republike Hrvatske, s ciljem upoznavanja građana s prednostima i nedostacima članstva u Europskoj uniji, zacrtanom dinamikom pregovora i postignutim rezultatima". Napomenuo je da je o prijedlogu razgovarao s ministricom vanjskih poslova i europskih integracija, koja se složila s iznijetim amandmanom, uz napomenu da je prihvatljiviji rok od 60 dana.

Prvo se pristupilo glasovanju o samoj Rezoluciji o stratejskim odrednicama pregovora Republike Hrvatske s Europskom unijom, koja je usvojena sa 95 glasova "za", 1 "suzdržanim" i 1 "protiv". Zatim se glasovalo i o predloženom zaključku Kluba zastupnika HSU-a, uz napomenu da rok nije 30 već 60 dana. Uslijedilo je glasovanje koje je potvrdilo da je predloženi zaključak prihvaćen sa 90 glasova "za" i 5 "suzdržanim".

V. Ž.

PRIJEDLOG ZAKLJUČKA HRVATSKOG SABORA O STAJALIŠTIMA PREDSTAVNIKA REPUBLIKE HRVATSKE PRI DONOŠENJU ODLUKA U VIJEĆU ZA STABILIZACIJU I PRIDRUŽIVANJE

Stajališta predstavnika RH pri donošenju odluka u Vijeću za stabilizaciju i pridruživanje

Zastupnici su većinom glasova sukladno prijedlogu Odbora za europ-

ske integracije donijeli zaključak da se ne prihvaća prijedlog zaključka o

stajalištima Republike Hrvatske pri donošenju odluka u Vijeću za stabili-

zaciju i pridruživanje čiji je predlagatelj Klub zastupnika HSP-a.

O PRIJEDLOGU

U prikazu ovog prijedloga poslužili smo se izlaganjem zastupnice **Ruže Tomašić (HSP)** u ime **Kluba zastupnika HSP-a**. Tomašić je rekla da zaključak predlagatelja ima četiri stavke. Prvo, da sve pregovore sa EU u svezi s izvozom hrvatskog šećera u EU predstavnici RH trebaju provoditi kroz Vijeće za stabilizaciju i pridruživanje u skladu s člankom 38. Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju između RH i Europske zajednice. Drugo, u smislu stavka 1. članka 38. Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju, preduvjet za pregovore sa EU u svezi s izvozom hrvatskog šećera su dokazi da izvoz hrvatskog šećera na tržište EU uzrokuje ili bi mogao prouzročiti ozbiljnu štetu industriji šećera u EU. Treće, uvođenje kvota za izvoz hrvatskog šećera na tržište EU protivno je Sporazumu o stabilizaciji i pridruživanju. Režim trgovine šećerom sa EU treba ostati poticajan za razvoj proizvodnje šećera u Hrvatskoj. I četvrto, predstavnici RH u Vijeću za stabilizaciju i pridruživanje trebaju odbiti ograničenje izvoza hrvatskog šećera koje bi bilo protivno gospodarskim interesima RH. Eventualna izvozna kvota za izvoz šećera iz Hrvatske na tržište EU ne smije biti manja od proizvodnje šećera na postojećih 29 tisuća hektara pod šećernom repom u RH, zaključila je predstavnica predlagatelja.

Nakon uvodne riječi predlagatelja predstavnik Vlade ministar poljoprivrede, šumarstva i vodnog gospodarstva **Petar Čobanković** je iznio stav i mišljenje Vlade Republike Hrvatske.

RADNA TIJELA

Odbor za europske integracije raspravljao je o ovom Prijedlogu kao zainteresirano radno tijelo. Odbor je većinom glasova donio zaključak da se ne prihvaća Prijedlog zaključka.

MIŠLJENJE VLADE

Vlada Republike Hrvatske predlaže Hrvatskom saboru da ne prihvati Prijedlog zaključka Hrvatskog sabora o stajalištima predstavnika Republike Hrvatske pri donošenju odluka u Vijeću za stabilizaciju i pridruživanje, čiji je predlagatelj Klub zastupnika HSP-a, iz slijedećih razloga:

Pokretač inicijative za otpočinjanje pregovora o uvođenju kvota za izvoz hrvatskog šećera je Europska komisija, pa u skladu s tim ona predlaže i pravnu osnovu za otpočinjanje pregovora. Europska komisija je, u skladu s općim načelima međunarodnog prava (Konvencija o međunarodnim ugovorima), predložila započinjanje pregovora o izmjeni Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju, radi moguće izmjene režima izvoza šećera iz Republike Hrvatske u EU. Radi se o klasičnom prijedlogu za promjenu međunarodnog ugovora, koji može uputiti svaka stranka koja to smatra potrebnim. Postupanje pojedinih tijela izvršne i zakonodavne vlasti Republike Hrvatske u takvim slučajevima uređeno je Zakonom o sklapanju i izvršavanju međunarodnih ugovora. Europska komisija nije predložila aktiviranje članka 38. Sporazuma, pa on ne može biti pravna osnova za predložene pregovore.

Vlada Republike Hrvatske je Odlukom o započinjanju pregovora s Europskom komisijom oko moguće izmjene postojećeg režima izvoza šećera iz Republike Hrvatske u EU od 02. lipnja 2005. godine, a zatim i dopisom ministrice Kolinde Grabar Kitarović povjerenici za poljoprivredu Europske komisije, iskazala samo načelnu spremnost za otvaranje ove vrste pregovora. Istovremeno, predstavnici Vlade Republike Hrvatske opetovano su naglašavali da će se pregovori i moguća izmjena Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju voditi na način da se maksimalno zaštite interesi Republike Hrvatske. Ovaj je stav vidljiv u prijedlogu odluke o usvajanju pregovaračke platforme za pregovore s Europskom komisijom, koju je izradio Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodnog gospodarstva.

Vlada Republike Hrvatske ukazuje i na nelogičnosti u obrazloženju Prijedloga zaključka glede moguće štete od uvođenja kvota. Šteta se ne može mjeriti stotinama milijuna EUR-a godišnje, s obzirom na to da ukupni izvoz šećera iz RH u EU, ovisno o prinosima šećerne repe, iznosi oko sto milijuna EUR-a godišnje. Neovisno o prijedlogu Kluba zastupnika HSP-a, predstavnici Vlade Republike Hrvatske su na sastanku Odbora za stabilizaciju i pridruživanje u Bruxellesu, 14. srpnja 2005. godine obavijestili Europsku komisiju da će uzimajući u obzir pravne i financijske implikacije izmjena Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju, Vlada Republike Hrvatske konzultirati Hrvatski sabor prije usvajanja službenih stajališta o tom pitanju. Konzultiranje Hrvatskog sabora nema nikakve veze s člankom 38. Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju između Republike Hrvatske i Europske unije.

RASPRAVA

Konzultacija Hrvatskog sabora u svezi s izmjenama SSP-a

U ime **Kluba zastupnika HDZ-a** govorio je **Gordan Jandroković (HDZ)**. Rekao je da Klub zastupnika HDZ-a podržava stav Vlade RH i prijedlog zaključka neće prihvatiti. Osvrnuo se na lipanj 2005. godine kada je Europska komisija predstavila prijedlog dugoročne reforme tržišta šećera EU. Ova reforma trebala bi dovesti do smanjenja cijena šećera na tržištu EU za 39%, i do povećanja konkurentnosti i tržišne orijentacije. Isto tako trebala bi osigurati održivost na dulje razdoblje kao i ojačati poziciju EU u pregovorima o šećeru na svjetskoj razini, te udovoljiti obvezama prema WTO-u. Gordan Jandroković je također ponovio mišljenje Vlade RH.

Naglasio je da **Klub zastupnika HDZ-a** posebno ukazuje na propust predlagatelja u obrazloženju kada govore o mogućoj šteti od uvođenja kvota koje bi prema njima iznosile stotine

milijuna EUR-a godišnje. Međutim, ukupni izvoz šećera iz Republike Hrvatske u EU ovisno o prinosima šećerne repe iznosi oko 100 milijuna EUR-a godišnje, zaključio je Jandroković.

U ime **Kluba zastupnika HNS/PGS-a** govorio je zastupnik **Miljenko Dorić (HNS/PGS-a)**. Rekao je da Klub zastupnika HNS-a PGS-a podržava iznijeti prijedlog da Vlada ubuduće konzultira Hrvatski sabor prije usvajanja budućih stajališta u svezi s izmjenama SSP-a, s obzirom na ozbiljne pravne i financijske implikacije koje bi mogle proizaći iz izmjena SSP-a. Također Klub smatra da je vrijeme da se aktivira i Nacionalni odbor, da počne skupljati građu i ozbiljno se pripremati za ono što smo kao Sabor obećali činiti sljedećih mjeseci i godina, rekao je Dorić.

U ime **Kluba zastupnika IDS-a** govorio je **Damir Kajin (IDS)**. Rekao je da smatra da je potrebno podržati mišljenje Vlade o ovom Zaključku. EU je ogromno tržište, a Hrvatska je gospodarski patuljak u EU, rekao je Kajin. Izvoz Hrvatske je svega 8 milijardi dolara, a šećerna trska bi trebala u tom izvozu imati privilegiranu poziciju, smatra on. Hrvatsku ekonomiju je potrebno štiti, a ne prodavati. Kajin je rekao da Zaključak HSP-a u ovom trenutku ne treba prihvatiti, možda u trenutku kada je bio ponuđen, "ali kada je za prvih 8 mjeseci izvezeno 108 tisuća 665 tona šećera, nema razloga za strah, iako ima za zabrinutost". Potrebno je uputiti poruku šećeranama da se ne igraju s institucijama EU jer će one zbog pokušaja sitne zarade ugroziti ne samo prihode RH nego i svoje poslovne rezultate, čime će direktno ili indirektno ugroziti sebe i radnike koji rade u šećernoj industriji, zaključio je Damir Kajin.

U ime **Kluba zastupnika HSS-a** govorio je **Ivan Kolar (HSS)**. Rekao je da je važno poduprijeti proizvođače šećera. Rasprave koje se vode u Saboru predstavljaju poticaj Vladi da čuva svakog poljoprivrednog proizvođača, te da država osigurava siguran okvir za njihovu egzistenciju. Rekao je da su proizvođači šećerne repe izuzetno organizirani, jako je velik broj kooperana-

ta koji trebaju predstavljati primjer za druge branše, istaknuo je Kolar. HSS poručuje Vladi apsolutno nepopuštanje u pregovorima. Podržavamo Zaključak Kluba zastupnika HSP-a na način da je to samodoprinos jačanju pregovaračke pozicije, zaključio je.

U ime **Kluba zastupnika SDP-a** govorio je **Neven Mimica (SDP)**. Rekao je da prijedlog Kluba zastupnika HSP-a u osnovi znači i traženje da se u postupak utvrđivanja pregovaračkih pozicija koje će Vladini pregovarači zastupati pri pregovorima o izmjenama Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju, uključi i Hrvatski sabor. U ime Kluba zastupnika SDP-a Mimica ocjenjuje da je ovakva inicijativa dobro došla. Odražava zaštitu gospodarskih interesa RH i ustavnu ulogu i nadležnost Sabora kao predstavničkog tijela. Osvrnuo se na zanemarivanje Vladinih obveza iz zaključaka utvrđenih Zaključkom Sabora još iz studenog 2001. godine. Taj zaključak obvezuje Vladu da svakih 6 mjeseci podnosi Hrvatskom saboru izvješće o tijeku procesa stabilizacije i pridruživanja što uključuje i provedbu SSP-a. Neven Mimica smatra da neće biti prave koristi od spremnosti Vlade da konzultira Hrvatski sabor prije usvajanja svojih službenih stajališta o pitanju izvoznih kvota na šećer. Stavovi SDP-a o ovom pitanju su jednostavni, jasni i utemeljeni, kaže Mimica. O režimu trgovine šećerom sa EU ovisi ukupan razvoj industrije šećera u Hrvatskoj. Prioritetni cilj je zadržati odredbe o slobodnom i neograničenom bescarinskom izvozu hrvatskog šećera u EU. Nije bilo razloga za prihvaćanje inicijative EU za otpočinjanjem pregovora o izmjenama SSP-a radi uvođenja izvoznih kvota za hrvatski šećer, jer to nije bilo nužno po postojećim odredbama SSP-a. Naša početna pregovaračka pozicija pri pregovorima u Vijeću za stabilizaciju i pridruživanje treba biti, da ne postoje stvarni i valjani razlozi za promjenu režima slobodnog izvoza šećera. Ako EU bude imala uvjerljive argumente za izmjenu sporazuma, potrebno je definirati pregovaračku poziciju koja bi bila posljednja crta obrane naših interesa. Ta pozi-

cija treba biti da kvota za izvoz hrvatskog šećera ne smije biti manja od 240 tisuća tona šećera, uz određene trgovinske kompenzacije u SSP-u. Uz to Vlada mora redovno informirati Hrvatski sabor o tijeku pregovora. Mimica je zaključio riječima, da se Klub zastupnika SDP-a slaže s inicijativom HSP-a da Hrvatski sabor donese zaključke kojima će definirati pregovarački okvir za pregovore za izvoz hrvatskog šećera u EU. Predložimo da se oformi međustranačka skupina koja će izraditi prijedlog konačnog teksta zaključaka koji bi se onda predložili na usvajanje Hrvatskom saboru.

U ime predlagatelja, **Kluba zastupnika HSP-a** govorio je **Tonči Tadić (HSP)**. Postavio je pitanje, čemu otvarati pregovore o režimu trgovine šećerom, ako nas i ovako uskoro čekaju opći pregovori sa EU? Tadić je naglasio da Hrvatska sa EU ima potpisan i ratificiran Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju i to je jedini okvir međusobne komunikacije RH i EU do otvaranja pregovora, odnosno do ulaska Hrvatske u EU. Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju jedini regulira način komunikacije Hrvatske s Unijom i rješava sporna pitanja u bilateralnim odnosima Hrvatske i Unije. Vrlo je neobično, rekao je Tadić, da hrvatska Vlada svojevoljno odustaje od primjene zaštitnih mehanizama koje Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju nudi. Apсурdna je situacija oko prijedloga reforme tržišta šećera istaknuo je Tadić, to još nije važeći dokument, a Vlada RH pristaje na pregovore s EU da bi se uskladili s nepostojećom reformom, koja još nije službeni dokument. Prema toj reformi i prema najavama iz Europske unije za cijelo područje zapadnog Balkana predviđa se negdje oko 300 tisuća tona maksimalnog izvoza, a iz Europske unije se čuju glasine da bi bili zadovoljni kad bi Hrvatska izvozila maksimalno 60 do 80 tisuća tona. Klub zastupnika HSP-a u ovoj situaciji inzistira da se hrvatska Vlada i hrvatska država drže procedure propisane u Sporazumu o stabilizaciji i pridruživanju, posebno u situacijama kada taj sporazum štiti RH. Članak 38. je taj na koji se mi moramo pozvati, jer on štiti naše interese, rekao je Tadić. Tonči

Tadić smatra da je zabrinjavajuće da Vlada bez odobrenja Sabora, ne vodeći računa o mogućim gospodarskim posljedicama pristaje na otvaranje pregovora. Tadić je zaključio riječima: "ekonomija se ne štiti pristankom na kvote i pristankom na smanjenje izvoza, nego zaštitom naših prava poštujući proceduru iz važećih međunarodnih sporazuma".

Usljediła je rasprava po klubovima. U ime **Kluba zastupnika HDZ-a** govorio je **Gordan Jandroković (HDZ)**. Rekao je da je Vlada RH vrlo precizno definirala način na koji će pregovarati i odredila je minimum i maksimum koji će braniti u skladu s hrvatskom nacionalnim interesima. Prijedlog koji je predložila Europska komisija govori o izmjeni Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju i zato ne možemo razgovarati o tome da se pregovara u okviru članka 38. Sporazuma jer on nije pravna osnova za predložene pregovore i nije moguće unutar članka 38. pregovore voditi, pojasnio je Jandroković. Ponovio je da je Vlada čvrsto definirala pregovaračku platformu, a prijedlog je izradilo Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodnog gospodarstva. Prvo, da veličina kvote treba odgovarati mogućoj proizvodnji šećera na temelju proizvodnje šećerne repe na površini od 30 tisuća hektara. Drugo, u

Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju treba ugraditi i neki oblik kompenzacije hrvatskoj strani radi mogućeg uvođenja izvozne kvote. Zaključio je riječima da Klub zastupnika HDZ-a neće prihvatiti prijedlog zaključaka koje je predložio Klub zastupnika HSP-a.

U ime **Kluba zastupnika HSS-a** govorio je **Zlatko Tomčić (HSS)**. Rekao je da se radi o pitanju dostojanstva i spremnosti da se vlastiti zakoni ne mogu mijenjati voljom Vlade nego i voljom ovog Doma. Istaknuo je da Europska unija za Hrvatsku mora biti prije svega gospodarski projekt, a ne samo politički. Osvrnuo se i na formiranje Nacionalnog odbora koji ima zadaću da utvrdi strateška polazišta za pregovore, koja još nisu utvrđena. Odstupanje Hrvatske od Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju prvo kroz Protokol VII, a sada kroz kvote šećera donijet će nezadovoljstvo u javnosti, čime će opasti prihvatljivost Europske unije u ovoj državi, zaključio je Tomčić. HSS prihvaća prijedlog zaključaka kao i prijedlog koji je iznio Neven Mimica.

U nastavku je govorio ministar poljoprivrede, šumarstva i vodnog gospodarstva **Petar Čobanković**. Konstatirao je da Vlada ostaje kod svog prijedloga o neprihvatanju ovoga prijedloga

zaključka. Ministar je ponovio da nije bilo pogrešaka u proceduri i da se radi o klasičnom prijedlogu za promjenom međunarodnog Ugovora koji ništa ne prejudicira. Potvrdio je da neće doći do smanjenja izvoza šećera iz RH mogućim uvođenjem kvota, "i to odgovorno kao od Vlade imenovani voditelj pregovaračkog tima još jednom pred ovim Visokim domom želim naglasiti". Završio je riječima da nema bojazni za hrvatske proizvođače šećera i šećerne repe.

Završni osvrt u ime predlagatelja dao je **Tonči Tadić (HSP)**. Postavlja se pitanje zašto Vlada spremno pristaje na pregovore mimo procedure koju predviđa Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju i mimo međustranačkog dogovora koji je postignut u Hrvatskom saboru? U tim situacijama mora se aktivirati nacionalni Odbor, ustvrdio je Tadić.

Zastupnici su sa 64 glasa "za", 5 "suzdržanih" i 12 "protiv" prihvatili predloženi zaključak Odbora za europske integracije da se ne prihvaća Prijedlog zaključka Hrvatskog sabora o stajalištima predstavnika Republike Hrvatske pri donošenju odluka u Vijeću za stabilizaciju i pridruživanje.

I.Č.

IZVJEŠĆE O PROVEDBI ZAKONA O PRAVIMA HRVATSKIH BRANITELJA IZ DOMOVINSKOG RATA I ČLANOVA NJIHOVIH OBITELJI, ZA RAZDOBLJE OD 1. SIJEČNJA DO 31. PROSINCA 2004. GODINE

Kako se 2004. provodio Zakon o pravima hrvatskih branitelja

Većinom glasova zastupnici su prihvatili na 16. sjednici Izvješće o provedbi Zakona o pravima hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji, za razdoblje od 1. siječnja do 31. prosinca 2004. godine. Izvješće je predložila Vlada. Za te potrebe u 2004. utrošeno je 3,9

milijardi kuna, a ostao je neutrošen dio sredstava planiranih za stambeno zbrinjavanje.

O IZVJEŠĆU

Uvodno je o Izvješću govorila potpredsjednica Vlade i ministrica obitelji,

branitelja i međugeneracijske solidarnosti **Jadranka Kosor**. Rekla je kako Vlada i Ministarstvo smatraju Izvješće objektivnim i sveobuhvatnim te kako daje dovoljno podataka za konstruktivnu saborsku raspravu. Činjenica jest, da nije bilo hrvatskih branitelja, njihove hrabrosti, mudrosti i odlučnosti, da

se nisu odazvali pozivu prvoga hrvatskog predsjednika dr. Franje Tuđmana, ne bismo bili u prilici razgovarati o početku pregovora za ulazak u Europsku uniju. Ovo Izvješće naslanja se na revizijsko izvješće o radu Ministarstva obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti za 2004. godinu. Revizijsko izvješće je bezuvjetno, dakle gotovo bez i jedne primjedbe. To prije svega znači kako se poštovao Zakon, te kako su ispunjene sve obveze iz državnog proračuna. Ovo Izvješće daje pregled i jasnu sliku o tome kako se provodio Zakon, te kako se gospodarilo novcem. U prošloj godini donesena su dva proračuna. Prva tri mjeseca financirali smo se prema privremenom proračunu. Znači s projektima ove Vlade moglo se početi tek nakon što je proračun donesen. Naravno, potkraj godine donijeli smo proračun za 2005. godinu. Što je učinjeno u 2004. godini? Dva puta promijenjen je tadašnji Zakon iz 2001. godine, dakle Zakon o pravima hrvatskih branitelja i članova njihovih obitelji. Prvi put Zakon je mijenjan da bi se poboljšala psihosocijalna skrb za hrvatske branitelje i članove njihovih obitelji te da bi se ispravilo nepravdu spram onih hrvatskih branitelja koji su bili pravomoćno osuđeni na zatvorske kazne duže od 6 mjeseci, a koji su prema tadašnjem zakonu gubili sva pripadajuća im prava. Druga izmjena zakona bila je vezana uz tzv. postupak prevođenja, a kojim se željela ispraviti moguća nepravda nanesena onim braniteljima i članovima njihovih obitelji koji su u postupku prevođenja prema tadašnjem Zakonu oštećeni za svoja prava. Odlukom Vlade u prošloj godini snižena je cijena otkupa stanova na područjima od posebne državne skrbi za 30% i u gradovima s manje od 10 tisuća stanovnika. U ovoj godini odluka je poboljšana jer je cijena stana snižena za 30% u mjestima s manje od 20 tisuća stanovnika. Odlukom Vlade u 2004. godini pružena je mogućnost hrvatskim braniteljima da po zaštićenim najamnama dobiju na korištenje neuseljene stanove dok ne dobiju konačno rješenje za stambene kredite. Posebno treba istaknuti problem hrvatskih branitelja odno-

sno stopostotnih ratnih vojnih invalida, dakle prve skupine, koji su do 2004. godine imali neriješeno iznimno važno pitanje njegovatelja, odnosno njegovateljica. U najvećem broju slučajeva njegovatelji odnosno njegovateljice su supruge stopostotnih invalida prve kategorije. Njihov status u 2004. godini je riješen. Regulirano im je zdravstveno i mirovinsko osiguranje te pravo na bolovanje, jer i same njegovateljice sve češće obolijevaju. U prošloj godini donesen je i program liječenja u toplicama, ne samo hrvatskih ratnih vojnih invalida nego i svih drugih branitelja. Potpisan je ugovor sa 6 toplica koji je omogućio dodatno liječenje odnosno zdravstvenu skrb hrvatskim braniteljima. U Ministarstvu obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti svakodnevno se suočavamo

Ministarstvo obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti imalo je temeljni zadatak provoditi odredbe Zakona o pravima hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji.

sa sve većim zahtjevima hrvatskih branitelja za jednokratnim pomoćima. Tako je u 2003. godini zaprimljeno 140 zahtjeva za jednokratne pomoći. Ukupno odobren iznos bio je nešto veći od 335 tisuća kuna. U 2004. godini razmatrano je 667 zahtjeva, a ukupno odobren iznos je gotovo milijun i šesto tisuća kuna. Kao posebno važno u Izvješću o tome što je rađeno u 2004. godini treba istaći donošenje novog Zakona o pravima hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji. Zakon je poduprt od svih braniteljskih udruga. U 2004. godini na ime mirovina i mirovinskih prava hrvatskih branitelja vraćen je dug iz 1997. godine i prevođenje mirovina prema Zakonu iz 2001. godine. Što se tiče stambenog zbrinjavanja, ukupan broj neriješenih zahtjeva hrvatskih ratnih vojnih invalida smanjen je za

gotovo 13% u odnosu na 2003. godinu. Odredbe Zakona koje govore o stambenom zbrinjavanju još uvijek su najveći problem, jer se ta prava prilično sporo ostvaruju. Zbog toga se u Proračunu za sljedeću godinu predlažu izmjene modela. Ministarstvo zaštite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva gradi stanove, a Ministarstvo obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti preuzima te stanove i onda ih dodjeljuje prema posebnoj listi koja se donosi svake godine. Tu se mora spomenuti problem preuzimanja stanova koji su loše građeni, u kojima ima puno nedostataka. Treba istaknuti još neke podatke iz ovog Izvješća. Trajna prava u 2004. godini povećana su za 5%, a za obiteljske invalidske mirovine povećana su za gotovo 40%. Sredstva za besplatne udžbenike povećana su za otprilike 20%. Sredstva za nabavu osobnih automobila povećana su za otprilike 32%. U 2004. godini počela se izvršavati i obveza nabave automobila stopostotnim hrvatskim ratnim vojnim invalidima prve skupine. Ta obveza nije ispoštovana u 2003. godini. Ratni vojni invalidi prve skupine imaju pravo na automobil svakih 7 godina i ta obveza u 2004. je godini ispoštovana uz napomenu da se moralo rješavati zaostatke. Izdaci za psihosocijalnu pomoć odnosno program povećani su za gotovo 32%. Velik napor učinjen je i u poslovima ekshumacije, identifikacije i pokopa hrvatskih branitelja. Na popisu hrvatskih

Za provedbu Zakona o pravima hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji tijekom 2004. godine utrošeno je 3,9 milijardi kuna.

branitelja i civila iz 1991. godine, znači onih koje tražimo iz te godine, na kraju 2004. godine bilo je 1174, a danas je to 1149. U prošloj godini moralo se mijenjati i Zakon o Fondu hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata. Konstituiran je Upravni odbor Fonda, donesen je statut, pravilnik o kriterijima za odabir društva,

raspisan natječaj i donesena odluka o izboru društva za upravljanje imovinom. U ovoj godini Fond je uistinu profunkcionirao. U Fond je preneseno 7% dionica HT-a, a očekujemo i prenošenje 7% dionica INA-e. Nadalje, izmijenjen je i Pravilnik o utvrđivanju postotka oštećenja organizma hrvatskim ratnim vojnim invalidima. Time je ukinuta Odluka o obveznoj primjeni upitnika MMPI2 u postupku stjecanja statusa hrvatskih ratnih vojnih invalida temeljem dijagnoze posttraumatskog stresnog poremećaja. Tako je ispunjen jedan od najvažnijih zahtjeva Udruge hrvatskih branitelja liječenih od PTSP-a koji su tražili da se test MMPI2, a koji ih je ponižavao, ukloni iz upotrebe. Vlada je sredinom prošle godine donijela odluku o reprogramiranju kredita Hrvatske banke za obnovu i razvoj. Produžen je rok otplate za 20 godina, uključujući poček od 5 godina, bez obračunavanja kamate.

Nisu utrošena sva planirana sredstva za stambeno zbrinjavanje. U državnom proračunu za 2004. godinu izdvojeno je 203 milijuna kuna, a utrošeno je 174 milijuna kuna ili 86% od planiranih. Istodobno, nekoliko tisuća stradalnika čeka na listi za rješavanje stambenog pitanja.

Mnogi hrvatski branitelji koji su uzeli te kredite rekli su da im je skinuta omča oko vrata jer su teško podnosili terete kredita. U studenom 2004. godine donesena je i odluka o iznimnoj nabavi stanova za potrebe stambenog zbrinjavanja stradalnika iz Domovinskog rata kojom je kupljeno 138 stanova iz programa POS-a. Vlada je prošle godine donijela i novi program zapošljavanja hrvatskih branitelja i djece poginulih, zatočenih i nestalih hrvatskih branitelja. Prema tom programu imamo tri nove mjere koje su dale dobre rezultate. Pritom posebno treba istaknuti program osnivanja odnosno poticanja zadruga hrvatskih branite-

lja. U prošloj godini 10 takvih zadruga potaknuto je sa po 150 tisuća kuna. U ovoj godini broj zainteresiranih iz dana u dan raste. Do kraja godine imat ćemo ugovore s više od 20 zadruga. One okupljaju velik broj zadrugara. Primjerice, u Brinju se udružilo 280 hrvatskih branitelja koji žele raditi. Imamo sjajan primjer zadruga iz Duge Rese i Raba koje su potpisale zajednički ugovor i našle tržište u hotelskom kompleksu "Imperijal" na Rabu. Proizvodi se voće i povrće. Pokrenut je i jedan poseban projekt u kojemu sudjeluju stopostotni invalidi prve skupine i predstavnici udruga civilnih invalida. Oni su osnovali zajedničko povjerenstvo, obišli sve velike gradove u Hrvatskoj i predložili Ministarstvu objekte u pojedinim gradovima koje bi trebalo prilagoditi za stopostotne invalide odnosno za invalide bez obzira jesu li invalidi iz Domovinskog rata ili iz nekih drugih razloga. U prošloj godini utemeljeno je stručno povjerenstvo koje je izradilo novi nacionalni program psihosocijalne i zdravstvene pomoći stradalnicima Domovinskog rata. Prema tom programu na novi način ustrojeni su PSP centri, centri koji moraju biti neprekidno na usluzi braniteljima i članovima njihovih obitelji. Treba također reći kako briga o braniteljima i članovima njihovih obitelji ne smije i ne može biti samo briga Ministarstva obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti. Briga o hrvatskim braniteljima mora biti briga svih, cijeloga društva, svakog Ministarstva i cijele Vlade, ali i lokalne uprave i samouprave. Na kraju treba spomenuti da je u prošloj godini počela izrada registra hrvatskih branitelja. On je završen. Na popisu hrvatskih branitelja u tom registru je 487 407 osoba.

RADNA TIJELA

Sjednici **Odbora za ratne veterane** nazočili su i predstavnici udruga proizašlih iz Domovinskog rata. Uvodno je predstavnik izvjestitelja u osnovnim crtama obrazložio Izvješće. Za provedbu prava propisanih Zakonom tijekom 2004. godine utrošeno je nešto više od 3,9 milijardi kuna. Najveći dio tih

sredstava odnosi se na prava iz mirovinsko-invalidskog osiguranja i to 2,73 milijarde kuna ili 70% od ukupnih sredstava. Na provedbu trajnih prava (osobne i obiteljske invalidnine, doplatci za njegu i pomoć, posebni doplatci) utrošeno je 654 milijuna kuna ili 16,8% ukupnih sredstava. Na stambeno zbrinjavanje utrošeno je 174 milijuna kuna ili 4,4% od ukupnih sredstava, dok je na zapošljavanje hrvatskih branitelja utrošeno 123 milijuna kuna što je 3,1% od ukupnih sredstava.

Članovi udruga proizašlih iz Domovinskog rata nisu imali većih primjedbi na Izvješće. Od iznijetih primjedbi treba navesti neusuglašenost broja djece bez oba roditelja i broja korisnika uvećane obiteljske invalidnine, izostavljanje podataka o broju nezaposlene djece odnosno članova obitelji poginulih hrvatskih branitelja te nedostatak podataka o kumulativnom ostvarivanju prava na obiteljsku invalidninu, povećanu obiteljsku invalidninu i uvećanu obiteljsku invalidninu. Još uvijek nisu stambeno zbrinuti svi stopostotni HRVI iz Domovinskog rata, a nema ni podataka o primjeni kaznenih odredbi za nepoštivanje prava propisanih Zakonom protiv odgovornih fizičkih i pravnih osoba.

Članovi Odbora naglasili su činjenicu kako se radi o Izvješću o provedbi Zakona koji više nije na snazi. U raspravi su iznijeli i sljedeća mišljenja. Nisu utrošena sva planirana sredstva za stambeno zbrinjavanje, u tu svrhu u državnom proračunu za 2004. godinu izdvojeno je 203 milijuna kuna, a utrošeno je 174 milijuna kuna ili 86% od planiranih sredstava. Istodobno, nekoliko tisuća stradalnika čeka na listi za rješavanje stambenih pitanja. Također, kod provedbe nekih prava uočeno je smanjenje broja korisnika uz istodobno povećanje isplaćenih sredstava. To se odnosi na opskrbninu, posebni doplatk te na doplatk za njegu i pomoć druge osobe. Nema podataka o primijenjenim sankcijama za odgovorne fizičke i pravne osobe u slučajevima nepoštivanja prava, a tu se prije svega misli na poštivanje prava prvenstva pri zapošljavanju, rješavanje infrastrukture i komunalnog opre-

manja za stambeno zbrinjavanje, što je u nadležnosti jedinica lokalne (područne) samouprave. Također, nema podataka o broju upravnih sporova koje vode hrvatski branitelji u cilju ostvarivanja svojih prava. Stari Zakon nije ispunio svoju osnovnu intenciju a to je štednja. Kod njegovog donošenja planirano je utrošiti 2,3 milijarde kuna, a tijekom 2004. godine kad je Zakon proveden utrošeno je nešto više od 3,9 milijardi kuna. Odbor je jednoglasno donio zaključak prema kojem predlaže Hrvatskom saboru da prihvati Izvješće.

PRIJEDLOG ZAKLJUČAKA KLUBA ZASTUPNIKA SDP-A

Klub zastupnika SDP-a podnio je prijedlog sljedećih zaključaka. Prvo, obvezuje se Vlada da u roku od 30 dana, a zbog grešaka u Izvješću, dostavi dodatne podatke o davanjima iz mirovinskog osiguranja po kategorijama korisnika. Drugo, obvezuje se Vlada da u roku od 30 dana uputi Hrvatskom saboru godišnje izvješće o problemu pronalaska nestalih i zatočenih hrvatskih branitelja i civila. Treće, obvezuje se Vlada da u roku 60 dana izradi i predoči prijedlog reorganizacije državne uprave u smjeru formiranja Vladinog Ureda za zatočene i nestale radi ubrzanja procesa ekshumacija i identifikacija hrvatskih branitelja i civila. Četvrto, obvezuje se Vlada da u roku od 30 dana Hrvatskom saboru uputi prijedlog međudržavnog sporazuma o skrbi za stradalnike HVO-a. Peto, obvezuje se Vlada da poduzme sve mjere kako bi 204. Vukovarska brigada bila priznata ratnom brigadom.

RASPRAVA

Nakon uvodnog obraćanja potpredsjednice Vlade i ministrice obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti Jadranke Kosor, za ispravak netočnog navoda javio se **Ivica Pančić (SDP)**. On je rekao kako je dvojbena je li registar dovršen, jer je predstavnik Vlade na tiskovnoj konferenciji rekao kako registar još treba doradivati. Netočna je i konstatacija da 2003. godine niti jedan

stopostotni invalid prve skupine nije od države dobio osobni automobil. U Izvješću za 2003. godinu stoji kako je navedenoj kategoriji ratnih stradalnika dodijeljeno 35 osobnih automobila. Predsjednik Hrvatskog sabora **Vladimir Šeks (HDZ)** rekao je kako je pažljivo pratio Izvješće potpredsjednice Vlade, koja niti u jednom trenutku nije rekla da 2003. godine nijedan stopostotni invalid nije ostvario pravo na osobni automobil.

Stambena pitanja

Nakon što je predsjednik Odbora za ratne veterane **Vlado Jukić (HSP)** izvjestio o stavovima Odbora, što smo već rezimirali, u ime **Kluba zastupnika HSLs/DC/LS-a** govorila je potpredsjednica Hrvatskog sabora **Đurđa Adlešić (HSLs)**. Stambeno pitanje i pitanje

U 2005. godini profunkcionirao je Fond hrvatskih branitelja. U Fond je preneseno 7% dionica HT-a, a očekuje se i prenošenje 7% dionica INA-e.

zapošljavanja najbitnija su pitanja kod kojih se upravo pri realizaciji Zakona primijetilo kako je potrošeno najmanje sredstava. Naime, ako je 2004. godine utrošeno 3,9 milijardi kuna, a od toga 70% na prava iz mirovinsko-invalidskog osiguranja, onda bode u oči činjenica kako je svega 4,4% sredstava potrošeno na stambeno zbrinjavanje, a svjedoci smo činjenice kako stopostotni invalidi još uvijek nemaju riješeno stambeno pitanje. Isto tako, za zapošljavanje je izdvojeno svega 3,1% ukupnih sredstava. Velikim dijelom su upravo državne institucije izbjegavale rješavanje ovog problema, nepoštujući prioritete kod zapošljavanja. Čak i Hrvatski sabor nije poštivao taj prioritet. Bilo bi zanimljivo vidjeti koliko se ta činjenica odnosi i na lokalnu upravu i samoupravu. Često su ljudi koji su morali otići iz Ministarstva obrane i Ministarstva unu-

tarnjih poslova bili upravo hrvatski branitelji. U prošloj godini bilo je 27 000 nezaposlenih hrvatskih branitelja, a ove godine evidentirano je 25 500. Bilo bi zanimljivo imati i podatke o broju nezaposlene djece članova obitelji poginulih hrvatskih branitelja, jer se ni taj prioritet određen Zakonom često ne primjenjuje. U ovom Izvješću nedostaju podaci o broju upravnih sporova. Upravni sporovi traju dvije, tri ili više godina. Za one koji su bez sredstava to je čitava vječnost. Nedostaju evidencije prodaje poljoprivrednog zemljišta hrvatskim braniteljima ili dodjele zemljišta u zakup. Dodjela i prodaja zemljišta idu nedopustivo sporo. Treba ponovno upozoriti i na veliki broj oboljelih od PTSP-a. Amandmanom koji je odbijen zatražila sam oslobođanje od plaćanja participacije za invalide Domovinskog rata s kategorijom oštećenja organizma od 20%, a ne samo od 30%, rekla je Đurđa Adlešić, te dodala kako su upravo oboljeli od PTSP-a s oštećenjem od 20%. Predstavnici HVIDRA-e iz Bjelovara pitaju o rješenjima za razliku mirovine. Navodno na kraju tih rješenja piše kako će isplata biti kada to bude moguće. Bilo bi dobro znati kada će to biti. Na kraju, trebalo bi razmotriti koje mjere još treba poduzeti, i da li je doista bila dobra mjera o povlaštenom upisu u srednje škole i na fakultete.

50 tisuća upravnih predmeta

Franjo Piplović (DC), govoreći u ime **Kluba zastupnika HSLs/DC/LS-a**, ustvrdio je kako se stvari ipak kreću nabolje. Smanjene su tenzije u društvu i traume hrvatskih branitelja. Doduše, još uvijek ima problema. Međutim, određen je zakonski okvir za njihovo rješavanje. Jedan veliki problem je broj neriješenih predmeta koji stoje kod Upravnog suda. Radi se o oko 50 tisuća upravnih predmeta. Upravni sud je pretrpan. Trebalo bi pozvati udruge i branitelje te Ministarstvo obitelji, branitelja i međugeneracijske suradnje da se pokuša ići na jednu vrstu nagodbe. Također, bilo bi dobro da se udruge programski povezuju, da zajednički nastupaju. U današ-

njem tisku ima veliki naslov gdje piše: "Djeci branitelja oduzeti povlastice za fakultete". To ponovno izaziva zebnju kod branitelja. Imate nekoliko kvalifikacija koje ne stoje. Jedan uvaženi kolega veli da je riječ o eklatantnom primjeru diskriminacije, drugi veli da je u pitanju klijentelizam kojim se isključuje kult rada. Kada smo digli ruku u Hrvatskom saboru i donijeli ovaj Zakon htjeli smo djeci hrvatskih branitelja omogućiti stvaranje odgovarajuće šanse. Ta djeca su već hendikepirana time što nemaju roditelja. Mnogi su prošli velike traume rata, bili su izbjeglice.

Briga o hrvatskim braniteljima mora biti briga cijeloga društva, svih ministarstava i cijele Vlade, ali i lokalne uprave i samouprave.

Marija Lugarić (SDP) podsjetila je na izjavu ministra Dragana Primorca koji je rekao kako će kriterij za upis u obrazovne institucije dok je on ministar biti izvrsnost i ne smije se dopustiti da ona ne dobije mjesto koje joj pripada.

Fond hrvatskih branitelja

Klub zastupnika HDZ-a u potpunosti podržava ovo Izvješće kroz koje se očituje svekolika briga i skrb za hrvatske branitelje i članove njihovih obitelji, rekao je u ime Kluba **Josip Đakić (HDZ)**. On je kao i potpredsjednica Vlade i ministrica Jadranka Kosor podsjetio što su sve Vlada i Ministarstvo poduzimali u izvještajnom razdoblju 2004. godine. Među ostalim rekao je kako je bilo 1327 hrvatskih ratnih vojnih invalida koji su imali pravo na poseban doplatak. To je za 42,73% manje nego 2003. godine. Znači da je više od tisuću ratnih vojnih invalida riješeno mirovinom ili zapošljavanjem. Kad je riječ o Fondu hrvatskih branitelja, podjelom na borbeni i neborbeni sektor u kriterijima za dodjelu udjela u Fondu razgraničava se branitelje koji su sudjelovali

u ratnim operacijama od ostalih. Svaki dan sudjelovanja u Domovinskom ratu unutar borbenog sektora, odnosno unutar zapovjedništava i postrojbi koje su sudjelovale u pripremi i izvođenju borbenih djelovanja, množit će se s pripadajućim brojem bodova. Za razdoblje sudjelovanja od 5. kolovoza 1990. do 1. svibnja 1991. množi se s jednim bodom, od 2. svibnja 1991. do 15. siječnja 1992. s osam bodova, od 16. siječnja 1992. do 30. travnja 1995. s jednim bodom, od 1. svibnja 1995. do 31. kolovoza 1995. s tri boda te od 1. rujna 1995. do 30. lipnja 1996. godine s jednim bodom. Ovo su kriteriji za stjecanje prava u Fondu hrvatskih branitelja i po njima će biti obračunata i poslana rješenja svim hrvatskim braniteljima i onima koji ostvaruju pravo na dionice. Kroz 3 godine one će biti umnožene kroz sve firme koje su u privatizaciji. Treba naglasiti kako je u promatranom razdoblju zaposleno 10566 hrvatskih branitelja tako da ova populacija, kroz sve mjere koje su poduzete prema starom Zakonu a pogotovo donošenjem novog Zakona, zasigurno doživljava svoje priznanje. Ne bi trebalo biti dvojbi oko toga jesu li djeca zaslužila upis na fakultete ili ne. Ta djeca su ravnopravna sa svima drugima po znanju. Nagrada djeci onih koji su branili i stvorili hrvatsku državu može biti i u upisu na fakultet, kroz ovu formu koja se sada koristi. Onima kojima smeta ova kva forma, smetala je i hrvatska država. Promijenila se suradnja s udrugama proizišlim iz Domovinskog rata. Više nije trebalo potpisivati nikakve akte kojima bi pojedine udruge trebale biti lojalne aktualnoj vlasti. Suradnja s udrugama je neopisivo bolja.

Upravni sporovi traju dvije, tri i više godina. Za one koji su bez sredstava to je čitava vječnost.

Ivica Pančić (SDP) podsjetio je kako je rečeno da je izmijenjen Zakon o Fondu, jer po prijašnjem Zakonu Fond nije mogao donijeti nikakvo dobro hrvatskim braniteljima. To je apsolut-

no netočno, jer su napravljene samo kozmetičke promjene. **Marija Lugarić (SDP)** rekla je kako je netočan navod kolege zastupnika Đakića da pravo na upis imaju djeca koja su naišla u ovoj generaciji. Prošlih godina bilo je također djece stopostotnih invalida i ostalih kategorija kad nije bilo odredbe o privilegiranom upisu. Dakle djeca su međusobno nejednaka.

Za vrijeme Vlade Ivica Račana hrvatskim braniteljima bilo je vrlo teško

Činjenica da u listopadu govorimo o ovom Izvješću govori u prilog tome kako se ne odnosimo prema ovoj problematici onako kako bi trebali, upozorio je u ime **Kluba zastupnika HSP-a Vlado Jukić (HSP)**. Izvješće govori o provedbi Zakona koji je bio jedan od ključnih problema mandata Vlade Ivica Račana, i to s pravom, s obzirom na to da je za vrijeme te Vlade hrvatskim braniteljima bilo vrlo teško. Ovo Izvješće

Izmijenjen je Pravilnik o utvrđivanju postotka oštećenja organizma HRVI, čime je ukinuta sramotna obveza ispunjavanja testa MMPI2.

govori o četvrtoj odnosno zadnjoj godini provedbe Zakona. Predlagatelj tog Zakona uvjeravao je javnost i zastupnike kako hrvatska država ne raspolaze dostatnim sredstvima da isfinancira prava hrvatskih branitelja, nego da se mora štedjeti. Međutim, postavlja se pitanje je li moguće donijeti zakon te argumentirano simulirati potrebna sredstva u iznosu od 2,3 milijarde kuna, a da taj zakon završi s troškom većim od 4 milijarde kuna. Začuđuje činjenica da su toliki novci potrošeni, a da su ciljevi potpuno promašeni. I revizija je promašila. Od štednje nije ostalo ništa. Ostalo je samo nezadovoljstvo hrvatskih branitelja, dugovi i sudski procesi.

Za to bi netko trebao odgovarati. Koli-ko je poznato, nitko nije odgovarao, niti disciplinski niti kazneno. Zanimljivo je spomenuti kako nisu utrošena sredstva za stambeno zbrinjavanje ali to je samo vrh ledenog brijega stambene problematike hrvatskih branitelja. Više je pravo nego iznimka nesolidna gradnja i loši stanovi za hrvatske branitelje. Zbog toga još nitko nije snosio ni disciplinsku ni kaznenu odgovornost. U pravu su oni koji kažu da se tijekom 2004. godine promijenila klima. Nije se toliko promijenilo materijalno stanje hrvatskih branitelja. Ako već nemaju redovito i sve ono što imaju po zakonu, barem ih se ne proziva kroz medije. Ono čega nema u Izvješću, a trebalo bi biti, su neki

Nesolidna gradnja i loši stanovi za hrvatske branitelje više su pravo nego iznimka. Zbog toga još nitko nije snosio ni disciplinsku ni kaznenu odgovornost.

problemi koje bi trebalo rješavati. Prvi problem je status pripadnika HVO-a. Rok istječe. 31. 12. 2005. istječe rok u kojem će pripadnici HVO-a dobiti svoja materijalna prava u BiH i u Hrvatskoj iz BiH. Ova Vlada kaže kako će se to riješiti međudržavnim sporazumom. Teško je vjerovati da je moguće potpisati sporazum u sljedećih četrdesetak dana. Kad je riječ o novom Zakonu, najdrastičniji primjer greške, namjerne ili nenamjerne, je pitanje statusa pripadnika Narodne zaštite. Niti jedan pripadnik Narodne zaštite nije ostvario status hrvatskog branitelja, niti će ga ostvariti prema novom Zakonu, ukoliko netko ne predloži njegove izmjene. Naime, odglasana je odredba koja kaže da je najmanji vremenski period koji je trebao pripadnik Narodne zaštite provesti kao naoružani pripadnik 5 mjeseci. Iz svih dokumenata Ministarstva obrane i Vlade proizlazi da je taj period 5 dana manje. Dakle, donijeli smo Zakon u kojem stoji da su pripadnici Narodne zaštite hrvatski branitelji, međutim, oni

to svoje pravo ne mogu ostvariti. Tisuće pripadnika narodne zaštite s pravom se smatraju obmanutima, jer kada dođu tražiti potvrdu, oni je dobiti ne mogu, iz jednostavnog razloga što od 30. srpnja do 24. prosinca nema 5 mjeseci. Taj problem treba hitno riješiti. Treba ispraviti i nepravdu učinjenu svima onima koji su otišli u mirovinu po općim propisima, a prije stupanja na snagu ovoga Zakona, što znači do kraja prošle godine. Vežano za upis djece hrvatskih branitelja prorektor Jerolimov izjavio je kako će nadležne institucije morati razmisliti o etičkom i pravnom aspektu toga problema. Za njega je, dakle, problem primjena Zakona koji je donio Hrvatski sabor. S tim u vezi prozivam Vladu da se očituje i poduzme mjere protiv osoba koje primaju plaću iz državnog proračuna, a negiraju odredbe hrvatskog zakona.

Ivica Pančić (SDP) podsjetio je kako je Vlado Jukić rekao da je umjesto planiranih 2,3 milijarde kuna potrošeno 4, te je pitao je li to obmana ili greška? Nije to ni obmana ni greška već nepoznavanje problematike, jer, kaže Ivica Pančić, treba razlikovati proračun Ministarstva obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti i Izvješće o provedbi Zakona. Naime, u ovom i svim prijašnjim izvješćima zbrojena su sva izdvajanja iz svih ministarstava. **Zvonimir Mršić (SDP)** upozorio je kako postoji stvarna, zakonski propisana autonomija sveučilišta i ona baš zato i jest da svaki član sveučilišta, a posebice prorektor, može komentirati i zakone.

Neorganiziranost i neažurnost Ministarstva

Ovakva i slična izvješća trebala bi se naći u Hrvatskom saboru početkom godine, naglasio je u ime **Kluba zastupnika HNS-PGS-a Srećko Ferenčak (HNS)**. Iz ovog se jasno vidi neorganiziranost i neažurnost Ministarstva kojemu je za pisanje Izvješća trebalo 6 mjeseci. U proračunu za 2004. godinu Ministarstvo je dobilo 5,6 milijardi kuna. Za provođenje Zakona potrošeno je 3,9 milijardi kuna. To nije mali novac i važno je kako se troši. Upravo zbog dostojanstva

branitelja i njihovih obitelji potrebno je istaknuti neke stvari. Informirani smo kako je napokon izrađen Registar branitelja, samo je pitanje kome će on služiti? Izuzetno je važno napomenuti kako je nužno da se takav jedan registar napravi. Ali svjesni smo da se prava sustavna revizija stvarnog stanja broja branitelja nikada nije napravila. Zapravo, počela se raditi, ali dolaskom ove Vlade to je prekinuto. U novom popisu branitelja gotovo je 500 tisuća ljudi. To je gotovo jedna polovina radno sposobnog stanovništva Hrvatske. Svakome je jasno da ta brojka nije realna. Sigurno je da na tom popisu ima ljudi koji tu ne pripadaju. U Izvješću se velika pažnja posvećuje suradnji s udrugama. Na tu suradnju

Nije se toliko promijenilo materijalno stanje branitelja. Promijenila se politička klima. Hrvatskim je braniteljima u zadnje dvije godine lakše.

utrošen je veliki dio financijskog kolača kojim raspolaže Ministarstvo. Suradnja s udrugama stajala je 15,5 milijuna kuna u sklopu čega su se financirala razna događanja, seminari, tribine, programi, časopisi, novine i susreti branitelja. To liči na krilaticu "kruha i igara". Branitelji ne traže milost, već svoja zaslužena prava. Braniteljima treba zapošljavanje, a za to je utrošeno svega 3% od ukupnog proračuna. Braniteljima trebaju stanovi, a u tu svrhu utrošeno je svega 4% ukupnog proračuna. Potpuno je promašena politika objavljivanja brojeva dežurnih telefona i ministričinog mobitela. To su politikantski potezi u odnosu na stvarnu brigu o braniteljima. Za udruge liječenih od PTSP-a tijekom 2004. godine Ministarstvo je utrošilo 20 tisuća kuna, dok se za razne tribine nepoznate tematike utrošilo 70 tisuća kuna, nogometni klub 10 tisuća kuna, ili na Lovački savez 50 tisuća kuna. Gdje su tu kriteriji, i gdje je tu stvarna brigada za branitelje? Niti u jednom dijelu Izvješća ne može se doznati po kojim to kriterijima resorna ministri-

ca dodjeljuje te novce. Klub zastupnika HNS-PGS-a smatra da Izvješće u ova-kojoj formi nije prihvatljivo.

Potpredsjednica Hrvatskoga sabora **Đurda Adlešić (HSL)** upozorila je kako je spajanjem broja telefona i mobitela s Izvješćem doista prevršena mjera. **Josip Đakić (HDZ)** rekao je da potvrde za postrojbu i učešće u Domovinskom ratu daje Ministarstvo obrane a za pripadnike policije njihovo Ministarstvo. Potvrde su relevantne. Tako je nastao registar hrvatskih branitelja. **Jure Bitunjac (HDZ)** rekao je kako su netočne tvrdnje zastupnika Srećka Ferenčaka da je Ministarstvo obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti neažurno i neorganizirano. Upravo obrnuto, Ministarstvo je iskazalo veliku brigu za branitelje, i što je najvažnije, uspostavilo je dijalog s braniteljskim udrugama, a što je falilo bivšoj Vladi. **Marija Bajt (HDZ)** upozorila je kako je Srećko Ferenčak iznio niz uvreda na račun Ministarstva. On je rekao da se Ministarstvo bavi karitativnim uslugama, a ne zapošljavanjem. Međutim, Vlada je sredinom 2004. prihvatila program stručnog osposobljavanja i zapošljavanja hrvatskih branitelja, koji je u odnosu na prijašnji proširen za tri nove mjere. **Ivanka Rokandić (HDZ)** navela je podatak kako se čak 10566 hrvatskih branitelja tijekom 2004. godine zaposlilo. Mr. sc. **Ivan Bagarić (HDZ)** ocijenio je potpuno netočnom tvrdnju kako se Ministarstvo ne brine za branitelje i kako ne radi svoj posao.

Na popisu Registra hrvatskih branitelja je 489.407 osoba koje imaju taj status. Jedino još predstoji odvajanje borbenog od neborbenog sektora. Osamdeset posto toga posla je obavljeno. To je važno zbog udioništva u Fondu hrvatskih branitelja.

U nastavku, također u ime Kluba zastupnika HNS-PGS-a govorila je

mr. sc. **Alenka Košiča Čičin-Šain (HNS)**. Ona se osvrnula na stambeno zbrinjavanje i brigu za zapošljavanje branitelja. Dakle, 4,4% potrošeno je za stambeno zbrinjavanje stradalnika Domovinskog rata. Otišlo je 174 milijuna kuna na tu poziciju. Za zapošljavanje potrošeno je 3,3% ukupnog budžeta odnosno 123 milijuna kuna. Treba reći kako je nedovoljno prikazati samo ukupan broj zaprimljenih zahtjeva, a ne navesti koliko je ukupno stradalnika Domovinskog rata stambeno zbrinuto do 31. prosinca 2004. godine dodjelom stana odnosno stambenog kredita. U Izvješću je iskazan samo broj zbrinutih u 2004. godini. Međutim, bilo bi dobro imati komparativne podatke za 2003, 2002. i ranije godine. Treba se složiti s onima koji su rekli kako briga za branitelje ne može biti samo briga Ministarstva već da je to briga čitavog društva. U Izvješću je trebalo iskazati koliko jedinica lokalne samouprave do sada nije osiguralo građevinsko zemljište i komunalno opremanje, a po zakonu to im je obveza. Kod dodjele lokacije za organiziranu izgradnju, jedinice lokalne samouprave dužne su dati opremljenu i pripremljenu građevinsku česticu iz razloga što iz prakse znamo da su dodjeljivane zemljišno-knjižne čestice u vezi kojih je bilo mnogo otvorenih i neriješenih pitanja. Često su jedinice lokalne samouprave o trošku programa stambenog zbrinjavanja pokušavale riješiti svoje urbanističke i komunalne probleme. Kao primjer toga treba podsjetiti na zgrade u Klanjcu i u Pločama koje su započete prije 6 i 7 godina a do danas nisu dovršene.

Pero Kovačević (HSP) ispravio je netočan navod kako je stajalište bivše i sadašnje Vlade bilo da je briga o hrvatskim braniteljima briga svih. To je možda na papiru, ali ako se pogleda Izvješće, izgleda da je malo koga briga. **Darko Milinović (HDZ)** rekao je kako nije istina da ne postoje komparativni podaci u vezi sa stambenim zbrinjavanjem branitelja ako se zna da je smanjen broj neriješenih zahtjeva za 12,48%. **Josip Đakić (HDZ)** upozorio je kako je sasvim netočna tvrdnja o brizi prijašnje

vlasti. Briga te vlasti bila je kako skinuti prava hrvatskih branitelja.

Vodeća dijagnoza uzroka invalidnosti je PTSP. Procjenjuje se da je u Hrvatskoj oko milijun osoba direktno pogođenih ratom.

Potpredsjednica Vlade i ministrica obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti **Jadranka Kosor** u cijelosti je odbacila neargumentirane navode Kluba zastupnika HNS-PGS-a, koji se uporno zauzima za stambeno zbrinjavanje i zapošljavanje hrvatskih branitelja. Međutim, bivša vlast niti jedan projekt stambene izgradnje nije ostavila. Mnoge zgrade koje su započete davne 1998. bivša vlast nije završila. Stanovi koji su ostavljeni da bismo ih mi predali hrvatskim braniteljima i članovima njihovih obitelji nemaju pola pločica i parketa, instalacije su im loše spojene, stanovi prokišnjavaju. Te stanove smo naslijedili i trebalo je predati ključeve hrvatskim braniteljima. Zato nemojte nas prozivati, nemojte da cijeli taj veliki problem do kraja raščistimo pa da vidimo čije su firme gradile te stanove te tko će kazneno odgovarati. Sredstva koja se daju udrugama ista su kao u vrijeme kada je HNS participirao u Vladi. Sredstva se dodjeljuju na temelju jasnih kriterija. Prema tome treba s indignacijom odbaciti objede na račun Ministarstva i ljudi koji tamo rade. Što se tiče lamentiranja o tome da se sve svodi na telefoniranje, treba postaviti pitanje koliko ste razgovora s hrvatskim braniteljima vi osobno obavili? Što se tiče "kruha i igara" još samo nekoliko podataka. Nova Vlada u novi Zakon unijela je institut najniže odnosno zaštićene mirovine. To znači da hrvatski branitelji kada ostvare uvjete za odlazak u mirovinu mogu dobiti prvi put 45% prosječne plaće. Treba također podsjetiti da se mirovina hrvatskih branitelja od 1. siječnja ove godine uvećala za 10% odnosno do 30%. Također, proširuju se olakšice za uvoz osobnog automobila na još neke skupi-

ne najtežih invalida. Učinjeni su znatni pomaci u brizi za djecu poginulih branitelja, doplatak za njih bez cenzusa, mogućnost upisa itd. što se tiče registra, pitate čemu će služiti. Služit će hrvatskim braniteljima, služiti će da konačno znamo brojku a služiti će i tome da svi oni koji su u registru mogu participirati u Fondu hrvatskih branitelja kojega je utemeljila ova Vlada. To je jedan od naj snažnijih fondova u Hrvatskoj, u kojem je već sada 7% dionica HT-a a u kojem će uskoro biti i 7% dionica INA-e.

Zapošljavanje na najbolji mogući način braniteljima vraća dostojanstvo. Ljudi se osjećaju korisnima, rade i stvaraju.

Ovakvim načinom komunikacije između ministrice i zastupnika sustavno se krši članak 213. Poslovnika, upozorio je **Željko Pecek (HSS)**. **Ivica Pančić (SDP)** rekao je kako je apsolutno netočno da je Zakon iz 2001. godine znatno smanjio prava. Mr. sc. **Alenka Košiča Čičin-Šain (HNS)** rekla je kako to što bivša Vlada nešto nije učinila ne amnestira ovu Vladu što to nije napravila u protekle dvije godine. Objekti o kojima govori ministrica su projekti o kojima su sklopljeni ugovori u doba HDZ-ove Vlade. **Srećko Ferenčak (HNS)** ispravio je navod gospođe ministrice u kojemu ona tvrdi kako je on protiv suradnje s udrugama. Obrnuto, rekao sam kako me raduje da se na tom području razvijaju kvalitetni programi. **Pero Kovačević (HSP)** zamolio je predsjednika Hrvatskog sabora Vladimira Šeksa da zaštiti dostojanstvo hrvatskih branitelja i članove njihovih obitelji te da prema članku 210. Poslovnika skrene pozornost svim zastupnicima koji će raspravljati o ovoj temi da se drže Izvješća, a ne da vode jalove rasprave. **Zvonimir Mršić (SDP)** ustvrdio je kako je netočan navod potpredsjednice Vlade da je ova Vlada utemeljila Fond hrvatskih branitelja. Fond je utemeljen Zakonom iz 2003. godine koji je u hrvatskom

saboru predložio zastupnik SDP-a Pavle Kalinić.

Invalidima sve

Priznat ćemo kako vjerojatno niti jedna zemlja, kada su branitelji ili ratni invalidi posrijedi, nema zakonodavni sustav kao što ga ima Hrvatska. Govorim, jasno, u onom pozitivnom smislu, naglasio je u ime **Kluba zastupnika IDS-a Damir Kajin (IDS)**. To sve vrijedi za borce Domovinskog rata, ali ne i za borce NOR-a. Njima su ukinuta čak i invalidska prava. Kada su invalidi u pitanju, njima bih dao sve. Nijedno pravo invalidima ne može se reducirati i ograničiti. Ali kod svih ostalih koji su sudjelovali u Domovinskom ratu ne treba izlaziti s nikakvim posebnim beneficijama. Sigurno najveća beneficija koja je uvedena za vrijeme mandata Jadranke Kosor je pravo na mirovinu u iznosu od 45% prosječne plaće. Neka prava su čak bizarna. Na primjer, Zakon poznaje i pravo na oslobođanje od plaćanja naknade za promjenu poljoprivrednog zemljišta. Gdje toga ima? Što reći o pravu na besplatne dionice? Iskoristit ćemo svi ta prava. Što će se dogoditi? Bit će kao kod kuponske privatizacije. Prognanici su dobili dionice te ih prodali našim famoznim PIF-ovima od grofa Eltza do Radimira Čačića. Ti ljudi su preko noći postali vlasnici cijele Hrvatske. Jasno, bolje dati braniteljima dionice nego tajkunima. To su vrijednosni papiri. Njima se trguje i u konačnici opet će ih preuzeti tajkuni. Sada kad imamo Fond, braniteljima koji će dobiti dionice HT-a i INA-e možemo poručiti da su to najdohodovnije hrvatske tvrtke i da ne prodaju dionice nego neka pokušaju iskoristiti dividendu. Držim kako je odlazak u obranu Hrvatske bio građanska obveza svakog hrvatskog građanina te da, ako nije invalid, ne treba mu pripasti niti jedno posebno pravo. Znači, invalidima sve, a drugima ne. Jasno da država i o tim drugima mora voditi računa ako ti drugi dođu u probleme. Čitav je niz mjera koje se poduzimaju u svrhu smanjenja nezaposlenosti. Tako se među ostalim sufinancira 90% troškova

stručnog osposobljavanja za poznatog poslodavca. Znači ne može se reći kako se ništa ne čini. Branitelja ima 489 407, nevjerojatno ali je tome tako. Međutim, ispalo je onih 7000 naoružanih pripadnika odreda Narodne zaštite. Oni nisu išli u rat ali su upadali u vojarnje, što bi im trebalo dati status branitelja. A zašto to govorim? Jer tajnice, čistačice itd. koje su radile u uredima za narodnu obranu imaju taj status a ti ljudi nemaju. Ogroman je problem nestalih osoba, njih 1174. Nažalost, možemo pretpostaviti njihovu sudbinu, ali treba učiniti sve da roditelji znaju mjesto gdje će zapaliti svijeću. Isto tako imamo podatke da i srpske udovice tragaju za nestalima na području Hrvatske. To je, znači, humanitarno pitanje. Ima još nekoliko problema, na primjer stipendije. Navodno Fond nije zaživio. Problem zgrada je ogroman. Tako su zgrade u Puli sramota. Na kraju, treba invalide iz BiH pratiti kao invalide u Hrvatskoj. Oni su se javili na poziv Franje Tuđmana i Gojka Šuška. Stradali su u tom ratu i imaju pravo da im se izade u susret, kao i naši Istrijani koji primaju talijanske mirovine, a njih je 12000 Istrijana, Opatijaca i Riječana.

Veliki problem je broj neriješenih predmeta koji stoje kod Upravnog suda. Radi se o oko 50 tisuća upravnih predmeta.

Predsjednik Hrvatskog sabora **Vladimir Šeks (HDZ)** upozorio je zastupnika Damira Kajina kako ne može izjednačavati branitelje i one koji su za sudjelovanje u talijanskoj vojsci ostvarili mirovine. Talijanska vojska je u Istri i Hrvatskoj u Drugom svjetskom ratu djelovala kao okupacijska sila. **Damir Kajin (IDS)** rekao je kako su svi o kojima je govorio na kraju sudjelovali u partizanskom pokretu. **Pero Kovačević (HSP)** rekao je kako institut najniže mirovine nije nikakva beneficija za hrvatske branitelje, jer potrebno je da imaju 40 godina mirovinskog staža. **Josip Đakić**

(HDZ) rekao je kako je apsolutno netočna tvrdnja o dividendi dionica HT-a, jer dividenda po zakonu pripada Fondu i braniteljima od momenta prijenosa dionica na Fond, tj. početkom upravljanja dionicama. **Vlado Jukić (HSP)** podsjetio je kako je Damir Kajin nekoliko puta iznio tvrdnju kako je Hrvatska jedinstven primjer u svijetu po visokoj razini prava branitelja. To je potpuno netočno. Osim deklarativnih prava, naši branitelji će možda imati pravo na dionice ako Fond profunkcionira. Vrlo je loše slati pogrešnu poruku u javnost kako svi hrvatski branitelji imaju velika materijalna prava. Hrvatski ratni vojni invalidi da, ali hrvatski branitelji ne.

Ovo Izvješće pokazuje kako je došlo do osjetnih pomaka u rješavanju problematike vezane za braniteljska prava, rekao je u ime **Kluba zastupnika HSU-a Dragutin Pukleš (HSU)**. Međutim, uvijek nešto ostane što se može poboljšati. Zakon koji je stupio na snagu 1. siječnja 2005. godine pokazao je i svoje slabosti. Donio je podjele među braniteljima. Naime, dosadašnji nositelji statusa HRVI svoj su položaj poboljšali dok će ostali branitelji dragovoljci to ostvariti teže. Neriješeni problemi statusa, stambeni problemi, pitanja zaposlenja i neodgovarajuća liječnička skrb, poglavito kod osoba sa simptomima PTSP-a, za posljedicu imaju sve veći broj drugih oboljenja, pa i povećanje suicida kod branitelja. Velik je problem ostvariti mogućnost medicinskog dokazivanja PTSP-a. Važno je da se bolesnicima osigura kvalitetno liječenje te da se rokovi za podnošenje zahtjeva za priznanje statusa HRVI produže za godinu dana.

Ovo Izvješće nije sistematizirano po korisnicima i po njihovim pravima, kako je to u Zakonu navedeno. Zbog toga je Izvješće ponekad teško pratiti, naglasio je u ime **Kluba zastupnika HSS-a Željko Ledinski (HSS)**. U Izvješću se provlači da određene kategorije ne mogu ostvarivati neka prava. Međutim te kategorije, kao što su mirnodopski vojni invalidi i civilne žrtve rata i nisu predmet zakona. Iz Izvješća je ponekad teško utvrditi stvarno stanje i potrebe pojedinih kategorija stradalni-

ka. Na primjer, ne poklapaju se podaci o kupnji vozila za invalide. Također, i dio Izvješća o stambenom zbrinjavanju pomalo je nejasan. Koliko je točno stradalnika do sada stambeno zbrinuto te koliko ih se još stvarno treba zbrinuti ključni je podatak kojega se ne može pronaći. U Izvješću stoje razne tabele iz drugih ustanova, zavoda i ministarstava. Što to znači? To bi ipak trebalo objediniti. Mjere za zapošljavanje hrvatskih branitelja koje provodi zavod za zapošljavanje nisu predmet ovog Zakona ali sigurno ih je bitno pogledati. Mjere su donijele određene rezultate, ali već od 5. kolovoza praktički tih mjera više nema. Trebalo bi stimulirati gospodarstvenike da to bude kontinuirano. Isplata poticajnih sredstava kasni 7 mjeseci što gospodarstvenicima stvara probleme. U Izvješću nema ni riječi o dodjeli dionica. Isto tako nepoznato je stvarno stanje djece poginulih branitelja, njihovih udovica, roditelja, te invalida i njihovih obitelji. S obzirom da nema potpunih podataka, sigurno nam ni njihovi problemi nisu potpuno poznati. Bilo bi dobro da iduće izvješće bude kvalitetnije kako bi mogli reći da rješavamo određene probleme, a ne da nam se dešava da se nekakav predmet na upravnom sudu rješava dulje od 3 godine.

Aktivne mjere skrbi za branitelje

Prvi put se o Izvješću raspravlja bez suviše politikanstva i političkih diskvalifikacija, upozorio je u ime **Kluba zastupnika SDP-a Ivica Pančić (SDP)**. Potpredsjednica Vlade i ministrica Jadranka Kosor rekla je kako je Izvješće objektivno i sveobuhvatno, te da je Ministarstvo radilo u potpunosti sukladno Zakonu. Ne bih se mnogao s tim složiti. Puno je grešaka i ispuštenih čitavih potpoglavlja u odnosu na Izvješće 2003. godine. Nije jednostavno prikupiti i uskladiti podatke, što pokazuje i ova rasprava, 9 mjeseci nakon zaključenja protekle godine. A koliko je ministarstvo radilo po zakonu dovoljno pokazuje jedan primjer. To kazuje kriminalistička obrada nad službenicima zbog

uzimanja mita od nezaposlenih hrvatskih branitelja. Izvješće i iskustvo 15 godina pokazuje kako su dvije temeljne mogućnosti izgradnje sustava skrbi za hrvatske branitelje. Jedan se gradi kroz aktivne mjere, među ostalim školovanja, prekvalificiranja i zapošljavanja uz materijalnu i zdravstvenu zaštitu za najteže stradalnike. Drugi se temelji na pasivnim mjerama, mirovinskim i invalidskim davanjima koja su bitna, ali ne smiju biti jedina. Nije rješenje u umirovljenju osobe stare 35 ili 40 godina koja nema teško tjelesno oštećenje. Izvješće pokazuje tendenciju povećanja kako financijskog tako i broja korisnika mirovinskih i invalidskih izdvajanja, a smanjenje iznosa za zapošljavanje i školovanje hrvatskih branitelja. Znači, Vladina politika je preraspodjela s aktivnih na pasivne mjere. Izvješće sadrži niz upitno točnih podataka. Ostaje dvojba radi li se o slučajnim greškama ili ne. Kod stambenog zbrinjavanja smanjena su sredstva za 107 milijuna kuna, a istodobno se ističe kako se ne smanjuje broj zahtjeva za stanovima. Postavlja se pitanje ima li to veze s podrškom nekakvom novom modelu izgradnje sto tisuća stanova u 10 godina u vrijednosti 4 milijarde eura? To je novi model koji ide na ruku kojekakvim bjelosvjetskim tajkunima. Moj prijedlog je da treba napustiti izgradnju stanova i većinu zahtjeva rješavati kroz kredite. Kod upisa u obrazovne ustanove i prava na stipendiju, upitno je koliko je djece i HRVI ostvarilo tu stipendiju, a nevidljivo je koliko je studenata po starom Zakonu upisano na fakultete. Nema podataka niti o smještaju u studentske domove, a niti o smještaju u umirovljeničke domove. Kod dodjele dionica ponovo treba postaviti pitanje zašto dividenda HT-a u iznosu od nekih 240 milijuna kuna nije uplaćena u Fond? Jedno od najboljih pitanja je pronalazak nestalih hrvatskih branitelja i civila. U tom pogledu ovo Izvješće pokazuje kako nije postignut bitan napredak. Stoga ponovno predložimo formiranje Vladinog Ureda za zatočene i nestale.

Pero Kovačević (HSP) rekao je kako je netočan navod da se bivša Vlada

držala načela da umirovljenje nije rješeno za hrvatske branitelje. Od početka 2000. do kraja 2004. godine ukupan broj mirovina, invalidskih i obiteljskih, narastao je sa 26 na 36 tisuća.

O invalidima

Nenad Stazić (SDP) govorio je o dijelu Izvješća koje tretira invalide. Tko je osoba s invaliditetom? Osoba s određenim oštećenjem tijela. Invalidnost je jedan od oblika života, kao djetinjstvo ili starost. Invalidi ne trebaju ni milost ni sažaljenje, oni trebaju poštivanje i pomoć društva. Društvo pravde treba invalide zaštititi od diskriminacije unutar njih samih. Različiti su načini na koje ljudi postaju invalidima. Neki se kao invalidi rađaju, nečija je invalidnost posljedica bolesti, starosti, nesreće na radu ili u prometu ili stradanja u ratu. Kad stradaju u ratu, ljudi mogu stradati kao vojnici ili kao civili. Kod nas svaka od tih kategorija ima različiti status i brigu društva. Imamo izvješća o naknadi za invalidnost. Za osobnu invalidnost civili maksimalno mogu dobiti 1100 kuna, a HRVI maksimalno 4054 kune. Kada je riječ o sljepoći, civili dobivaju 270 kuna, a branitelji oko 3000 kuna. Nikome se ne može nadoknaditi vid. Nikakav novac ne može čovjeku vratiti izgubljeni vid ali upravo zato postavlja se pitanje zbog čega različit tretman? Kako objasniti različit pristup invalidima borcima NOR-a i invalidima braniteljima Domovinskog rata? I jedni i drugi borili su se za slobodu svoga naroda, borili su se protiv poznatog i opasnog agresora. Ovdje raspravljamo kako se provodio Zakon koji nije pravedan, jer ne tretira jednako sve invalide.

Problemi zapošljavanja branitelja

Ako gledamo tablicu o broju nezaposlenih hrvatskih branitelja u 2004. godini, vidimo paradoksalnu situaciju. Na jednoj strani imamo podatak kako je broj nezaposlenih branitelja sve manji. Međutim, u nekim od najrazvijenijih županija raste broj nezaposlenih, upo-

zorio je **Miroslav Korenika (SDP)**. S tim u vezi bilo bi dobro dobiti tumačenje Vlade o tome koji su razlozi što u pojedinim županijama raste broj nezaposlenih hrvatskih branitelja. Na stranici 65. Izvješća govori se o prednostima branitelja prilikom zapošljavanja. Međutim, ima branitelja koji su se javljali na natječaje, pa i u tijelima državne ili sudbene vlasti, koji nisu primljeni. Imali su podjednake uvjete za primanje u državnu službu. Međutim, uvijek je izabran netko drugi. Čak im je u pojedinim tijelima savjetovano da se ne žale jer će biti primljeni neki drugi put. Piše se kako su podnesene prekršajne prijave. Bilo bi zanimljivo vidjeti koje su mjere hrvatski sudovi izrekli i kolike su kazne za nepoštivanje Zakona. Tu se vidi sve naše licemjerje. Na jednoj strani govorimo o braniteljima, kako im treba pomoći i zaposliti ih, a na drugoj strani se to ne provodi. Upravo zbog toga treba javno ukazati kako na pojedince tako i na trgovačka društva i tijela državne i sudbene vlasti koja ne provode ovaj Zakon. Treba ukazati i na pojedina rješenja Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje koja se godinama ne provode u život. Ovdje ima jedan predmet gdje je korisnik invalidske mirovine kao HRVI trebao uz mirovinu dobiti i određeni dodatak. Do dana današnjeg nije mu isplaćen dodatak na mirovinu. Radi se o čovjeku izuzetno slabog materijalnog stanja koji jedva spaja kraj s krajem. Međutim, isplate nema. Kada se radi o dividendama, znači o dodjeli dionica hrvatskim braniteljima, neprijemeno je da se još uvijek ne isplaćuju. Također, još uvijek ne znamo konkretno koja trgovačka društva ulaze u taj portfelj.

Josip Đakić (HDZ) ustvrdio je kako se točno znaju sve državne firme koje će biti privatizirane, a dio kojih će pripasti Fondu hrvatskih branitelja. Dividenda pripada Fondu, a i braniteljima od preuzimanja primjerice 7 postotnih udjela HT-a. Miroslav Korenika (SDP) ustvrdio je kako ovo nije bio ispravak netočnog navoda, te da još uvijek službeno nema podataka o tome dionice kojih poduzeća ulaze u Fond.

U ime Vlade državni tajnik Ministarstva obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti **Tomislav Ivić** rekao je kako dug prema korisnicima mirovina proizlazi iz 2001. godine. Zakonska obveza je bila da će se u roku od tri godine taj dug isplatiti. On nije isplaćen. Visina duga je oko 330 milijuna kuna. Dug će se nastojati riješiti u budućem razdoblju. Ministarstvo je bilo opterećeno ne samo ovim dugom, nego čak dugom iz 1997. godine. U prošloj godini isplaćeno je 97 milijuna kuna toga duga. U Fond hrvatskih branitelja sjela je već dividenda od 12 milijuna kuna, ali za ono razdoblje otkad su dionice HT-a prebačene u Fond. Vlada se očitovala o pitanju 220 milijuna kuna, koje se često spominju u raspravama. Stav je Vlade da se pravo na dividendu stječe onog trenutka kada se u Fond prenesu dionice. Kada se govori o broju nezaposlenih branitelja, treba imati na umu kako je proteklih godina bilo značajnog povećanja jer se iz MORH-a kao višak nekoliko tisuća ljudi našlo u situaciji da se moraju prijaviti na zavod za zapošljavanje.

Zvonimir Mršić (SDP) ustvrdio je ako su dionice HT-a prenesene početkom ove godine u korist Fonda hrvatskih branitelja, pa Fond odnosno hrvatski branitelji imaju pravo na isplatu dividende za proteklu financijsku godinu, a to je 2004. godina.

Upisi u obrazovne ustanove

Jure Bitunjac (HDZ) rekao je kako je izvješće napravljeno stručno, sveobuhvatno i pregledno. Poglavitito treba čestitati na uspostavi dijaloga Ministarstva i Vlade u cjelini s braniteljskim udrugama. Tog dijaloga nije bilo od 3. siječnja 2000. do konca 2003. Bivše ministarstvo i Vlada bili su cijelo vrijeme u konfliktu s braniteljima i njihovim udrugama. Dijaloga nije bilo, a branitelji su bili gurnuti na društvenu marginu. Najveći posao bio je donošenje novog Zakona o pravima hrvatskih branitelja. On je stupio na snagu 1. siječnja ove godine. Taj važeći Zakon pravično i trajno osigurao je prava branitelja. Bile su neke

rasprave u vezi s člankom 53. postojećeg Zakona, a riječ je o upisima u obrazovne ustanove. To pitanje je riješeno. Svi se možemo složiti kako djeca smrtno stradali branitelji i nestalih te dragovoljaca iz Domovinskog rata moraju imati određeni tretman, pod uvjetom da prijeđu prag. Što se tiče stambenog zbrinjavanja invalida Domovinskog rata i obitelji poginulih, to je uglavnom riješeno, ali kod invalida koji imaju 20, 30 ili 40% invalidnosti to pitanje još nije riješeno. Prema ovom Izvješću na razini države ima oko 13000 neriješenih slučajeva. Trebalo bi ubrzati stambeno zbrinjavanje branitelja, tako da se prioritet da stambenim kreditima. Kada se govori o pravima, stječe se pogrešan dojam da se branitelji brinu isključivo za svoja materijalna prava i privilegije. To apsolutno nije točno. Svjedoci smo kako se mnogi branitelji, a prošlo je 10 godina od Domovinskog rata, žale kako su na neki način zaboravljeni.

Pravo je zastupnika Jure Bitunjca da misli kako je ovo Izvješće napravljeno stručno i kompetentno, a moje je pravo da kažem kako to nije tako, ustvrdio je **Ivica Pančić (SDP)**. Evo primjera. Na stranici 4. Izvješća u zbirnoj tabeli ukupno je za mirovine isplaćeno 2 milijarde i 733 milijuna kuna, a na stranici 33. i 34. kako god zbrajali takvu brojku ne možete dobiti. Rečeno je kako je bivša vlada bila u permanentnom nesporazumu s hrvatskim braniteljima. Time se silom trudite da kažem tko je tada bio za suradnju s Haagom, a tko nije, i tko danas provodi akcijski plan. Replicirao je **Jure Bitunjac (HDZ)**. Ova Vlada, kad je riječ o međunarodnim obvezama prema Haagu ili prema bilo kome, nema kompleks izvršiti ono što je nacionalni interes. U replici **Josip Đakić (HDZ)** rekao je kako Izvješće krasi nalaz državne revizije u kojem stoji da je ocjena revizije bezuvjetna. Prijašnja izvješća od 2000. godine dalje imala su određenih bitnih primjedaba koje su graničile s kaznenim zakonom. Nadalje, stambeno zbrinjavanje hrvatskih branitelja u 2004. godini povećano je za 12,48% što znači da je riješeno 1198 zahtjeva. Također, prvi put u 9 gradova sklopljeni

su ugovori i pomoć u rješavanju pristupa invalidima kroz liftove i prilaze. To je stvarna briga za branitelje. **Jure Bitunjac (HDZ)** dodao je kako sve braniteljske udruge vjeruju ovome Ministarstvu, ministrici Jadranki Kosor i ovoj Vladi.

Registar hrvatskih branitelja

U Vladi je upravo bio sastanak vezan uz dionice i Fond hrvatskih branitelja. Za nekoliko dana bit će donesena odluka o prijenosu 7% dionica INA-e Fondu hrvatskih branitelja, izvijestila je potpredsjednica Vlade i ministrica **Jadranka Kosor**. Ovo Izvješće rađeno je stručno. Radilo se uistinu prema svim podacima kojima Ministarstvo raspolaže. O Izvješću govori i revizijsko izvješće koje je pročešljalo sve stavke i zavirilo u svaki papir. Kad je riječ o Registru hrvatskih branitelja, on je trebao biti davno napravljen. Nije dobro da deset godina nakon Oluje još nismo imali registar. Posao je obavila ova Vlada, nimalo lak i jednostavan. Ministarstvo obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti nikada nije izdavalo potvrde o statusu hrvatskih branitelja. Potvrde su izdavali Ministarstvo obrane i Ministarstvo unutarnjih poslova. Trebalo je pročistiti sve što na te popise nije spadalo da dođemo do svih relevantnih podataka o ljudima. Popis koji je pred vama i cijelom javnošću je takav kakav jest. To je 489 407 hrvatskih branitelja koji imaju taj status i imaju pravo biti na tom popisu. Zamolila bih da se oko toga broja ne politizira, da se tim brojem ne manipulira, jer on nije nastao voljom nekoga i negdje u nekom kabinetu. On je odraz stvarnosti. Napravili smo o tome prezentaciju da bismo prikazali kako je to išlo iz godine u godinu, kako se brojka mijenjala. Naravno, svi ti ljudi nisu bili cijelo vrijeme u obrani Hrvatske. Oni su se mijenjali. Dobro je spomenuti izjavu majke poginulog hrvatskog branitelja na prezentaciji registra. Ona je rekla da podržava registar, kao što su ga podržale i sve braniteljske udruge. Rekla je jednu važnu rečenicu: stojim iza svakog od tih ljudi koji imaju status. U to ne sumnjam. Jer, možda je

netko tko je bio samo dva ili tri dana u obrani bio baš taj koji je mom sinu dao posljednju čašu vode kada je umirao, ili je pokušao moga ili nečijeg drugog sina iznijeti s prvih crta i dopremiti ga do bolnice, i možda na taj način spasiti mu život. Jedino što još predstoji je odvajanje borbenog od neborbenog sektora i 80% tog posla je obavljeno. On je važan zbog sudionništva u Fondu hrvatskih branitelja, koji borbeni od neborbenog sektora razlikuje prema broju bodova. Kada je riječ o suicidu, svaka rasprava o tome izaziva novu uznemirenost među onima koji su oboljeli od PTSP-a. Prema najnovije prikupljenim podacima, do kraja 2004. godine bilo je 1503 suicida među hrvatskim braniteljima. Činimo sve da pomognemo braniteljima koji imaju probleme. Ustrojili smo PTSP centre na novi način. Pokrenuti su novi psihosocijalni programi i vrlo usko surađujemo s udrugama branitelja oboljelih od PTSP-a. Vjerujemo da to sve skupa, ali i cjelokupno ozračje prema hrvatskim braniteljima mora dati pozitivne rezultate.

Ivica Pančić (SDP) ponovio je kako kod podataka o mirovinama nedostaje 210 milijuna kuna.

Ne treba pretjerivati u hvaljenju Izvješća

Pero Kovačević (HSP) ustvrdio je kako ne treba pretjerivati u hvaljenju ovoga Izvješća. Normalno, ima određenih pomaka. Međutim, da je sve bilo tako divno kao što čujemo, nije se trebao niti donositi novi Zakon. Treba se osvrnuti na znatan broj paradoksa, propusta i nedorečenosti koje proistječu iz ovog Izvješća. Prva se odnosi na pitanje mirovina i broja invalidskih i obiteljskih mirovina. Godine 2000. bilo je ukupno nešto manje od 26 tisuća mirovina. Od toga je bilo oko 10 tisuća obiteljskih i 16 tisuća ratnih vojnih invalida. Svi su zagovarali načelo kako treba ne umirovljavati branitelje nego rješavati njihove probleme kroz zapošljavanje. Međutim, prema ovom Izvješću, broj mirovina se povećao. Do 31. prosinca 2004. broj se popeo na 36 tisuća. Posebno su znako-

viti podaci za hrvatske branitelje koji su otišli u mirovinu kao pripadnici hrvatske vojske. Ministar obrane jedanput govori da ih je umirovljeno 8000, drugi put 9000, a treći put 10000. A sada pogledajte podatke. Recimo, 2000. godine bilo je 345 osoba koje su koristile mirovine iz mirovinskog osiguranja djelatnih vojnih osoba. Do kraja 2004. godine ta brojka je bila 7202 osobe. Sada u rujnu 2005. je 11313. Dogovorite se zato u Vladi tko govori istinu. Nadalje, pri zapošljavanju u ministarstvima hrvatski branitelji nemaju prednost. Tako je i u javnim poduzećima. Treba upozoriti i na primjer trojice hrvatskih branitelja, dragovoljaca iz Knina koji danas dobivaju mirovinu iz Srbije i Crne gore. Zašto? Zato što su prije stjecanja statusa dragovoljca radili u Vojvodini. Prvo su imali mirovinu koju im je dala Hrvatska. Danas prema sporazumu hrvatske vlade oni mirovinu dobivaju iz SiCG, i to niti 1000 kuna mjesečno, i to neredovito. Oni su u skupini 15 tisuća umirovljenika koji dobivaju mirovine s područja neke od republika bivše Jugoslavije. Prema službenim podacima Vukovarska bolnica je dala 450 osoba koje imaju status hrvatskog branitelja. Oni su mogli opsluživati oko 250 ranjenika. Prema tim podacima znači da su dva medicinska djelatnika vodili računa o jednom ranjenom hrvatskom branitelju ili civilu, što je neistina. Nadalje, ogroman je broj problema vezanih uz stambeno zbrinjavanje, a 16% sredstava nije utrošeno. Veliki broj hrvatskih branitelja pita hoće li im iduće godine biti isplaćena razlika mirovina. To je oko 350 milijuna kuna. Pojavljuju se špekulacije, što ne vjerujem da su točne, kako je jednom broju branitelja isplaćena razlika a drugima nije. U Izvješću nema ništa oko dugotrajnosti postupaka. Postupci za utvrđivanje statusa HRVI i dalje su dugotrajni. Nema ni podataka koliko se u ovome trenutku vodi upravnih sporova pred Upravnim sudom Hrvatske. Prema tome, sve ovo govori da je Izvješće moglo biti daleko kvalitetnije.

U vezi s Vukovarskom bolnicom, riječ je o ukupnom broju branitelja iz te bolnice, a posade su se mijenjale, rekao

je dr. sc. **Andrija Hebrang (HDZ)**. Iz Zagreba slana je svakih 15 do 30 dana zamjena s novim timovima i svi su oni bili u statusu branitelja. Netočan je i navod o 250 pacijenata Vukovarske bolnice, upozorio je **Vladimir Štengl (HDZ)**. U 3 mjeseca opsade Vukovara kreveti su bili u svim mogućim prostorima i uglavnom na 3 etaže. U tom slučaju računica je potpuno drugačija.

Izvješće je sačinjeno pregledno, po poglavljima s pripadajućim tabelama, pa je jednostavno utvrditi u kojoj mjeri se u 2004. godini provodio Zakon. O tome najbolje svjedoči nalaz revizije, koja nema primjedbi na rad Ministarstva, rekao je **Tomislav Čuljak (HDZ)**. U Izvješću je prikazana provedba članka 46. Zakona kojim HRVI s tjelesnim oštećenjem 100% prve skupine imaju pravo na osobni automobil i to svakih 7 godina. To pravo ostvaruje 137 HRVI. Godine 2004. 14 tih najtežih invalida koristilo je pravo na dodjelu osobnog automobila. Prošle godine riješeno je 1198 zahtjeva za stambeno zbrinjavanje. Odlukom Vlade smanjena je prodajna cijena stanova za 30% za stanove izgrađene na područjima od posebne državne skrbi i u naseljima manjim od 10000 stanovnika. Isto tako, odlukom Vlade kupljeno je 138 stanova iz programa POS-a. U vezi s projektom rješavanja pristupačnosti objektima osoba s invaliditetom s devet gradova sklopljeni su ugovori o sufinanciranju. Posebno treba istaknuti dvije izmjene Zakona u 2004. godini. Prvom su ukinuti članci 94. i 95. Zakona kojima su hrvatskim braniteljima na odsluženju zatvorske kazne bila uskraćena ranije stečena prava. Drugom izmjenom ukinuti su članci od 135. do 139. koji su predviđali obvezu tzv. prevođenja ili revizije svih ranije stečenih prava. Prošle godine isplaćen je i dio duga koji je nastao nepoštivanjem prevođenja mirovina. Također je konstituiran i upravni odbor Fonda za hrvatske branitelje, a donesen je i Zakon o Fondu. Posebno treba pohvaliti program stručnog osposobljavanja i zapošljavanja branitelja koji je proširen s još tri mjere. Broj nezaposlenih branitelja smanjen je u odnosu na 2003. godinu za 7%. Pri-

mjetna je i povećana skrb za branitelje oboljele od PTSP-a. Na kraju, kao najvažnije za hrvatske branitelje u 2004. godini donesen je novi Zakon. Time je prestao vrijediti Zakon iz 2001. godine koji je trebalo nazvati zakonom za smanjivanje i oduzimanje prava hrvatskih branitelja koji je provodio tadašnji ministar Ivica Pančić.

Zastupnik Tomislav Čuljak kaže da je bivši zakon bio zakon o smanjivanju prava. Postavlja se pitanje zašto je onda u 90 postotnom opsegu prepisan, upitao je **Ivica Pančić (SDP)**. Također, rečeno je kako je ovo Izvješće pregledno po poglavljima. Međutim, na stranici 60. gdje se govori o prednosti pri upisu u obrazovne ustanove i pravu na stipendiju nema nikakvih izvješća o upisu na fakultete niti o stipendijama.

PTSP

Ivan Jurkin (HDZ) pokušao je objasniti zašto je vodeća dijagnoza uzroka invalidnosti PTSP. Postavlja se pitanje je li postotak od 59,22% previsok? Kada pojedinac ulazi u njemu nepoznatu situaciju on je zbunjen i dezorijentiran. Zbunjenost može biti normalna reakcija. Međutim, ako ona prevrši mjeru onda postaje psihički poremećaj. U toj nesretnoj situaciji pojavljuje se stresni događaj. Reakcija na taj događaj uključuje intenzivan strah, osjećaj bespomoćnosti i užasa. To se javlja odmah nakon traume i stresnog događaja, iako se psihičke tegobe mogu javiti i mnogo godina nakon traume. Sad se već počinje spominjati podatak o 30 godina. No najvažnije od svega je da branitelj psihički pati, jer mu se nameću neželjena sjećanja na tu traumu. Reakcija pretjeranog straha vodi u depresiju uz jak osjećaj stida i nemoći, a često i u suicid. Stvaraju se dakle osobne drame i razaraju se obitelji. Kako? Branitelj dolazi s ratišta sa znakovima PTSP-a a obitelj ga ne razumije. Obitelj vidi da se nešto događa. Spomenuti postotak nije previsok. Procjenjuje se kako je broj osoba direktno pogođenih ratom u Hrvatskoj oko milijun. Znanstvene studije pokazuju kako 40% do 70% onih koji su

bili izloženi traumi ili su bili prisiljeni napustiti ognjište i postati izbjeglice, razvijaju PTSP, a 15% depresivnih izvrši suicid. Svaki je sudionik Domovinskog rata izašao iz njega s duševnim ožiljcima u većoj ili manjoj mjeri. Zato se prema braniteljima moramo odnositi kao prijatelji i ne dozvoliti da im se nanose nove rane.

Pred nama je vrlo opsežno, sveobuhvatno i detaljno obrađeno Izvješće, rekla je **Ivanka Roksandić (HDZ)**. Pored niza prava koja su obrađena u ovom Izvješću, stambeno zbrinjavanje jedno je od najznačajnijih. Ma koliko ima problema, moramo utvrditi kako je ipak riješeno 1198 zahtjeva. Spominjano je pravo djece hrvatskih branitelja na prednost pri upisu u obrazovne ustanove. To pravo u ovom trenutku željelo se ispolitizirati. U nekim sredinama pokušalo se čak diskriminirati ove učenike i pokazati da su oni najlošiji, a zauzeli su mjesto dobrih učenika i studenata. Više od 14800 djece iskoristilo je pravo na besplatne udžbenike prošle godine, što je izuzetno važno. Jedna od važnih mjera zapošljavanja je poticanje osnivanja zadruga. U mjestu Crnac pored Siska osnovana je zadruga gdje su se udružili branitelji, a proizvode voće i povrće. Najvažnije što je obilježilo 2004. godinu je ipak donošenje novog Zakona.

Potom je **Ivica Pančić (SDP)** rekao kako je 2004. godine podijeljeno oko 1200 stanova i kredita, a 2003. godine podijeljeno je 2100. U vezi s upisom djece na fakultete treba reći kako to nije dobro rješenje. Djeci treba pomoći kroz dodjelu stipendija. Gdje je problem? Problem je u Vladi koja se ne može dogovoriti sama sa sobom. Tako ministar Vladimir Primorac izjavljuje da nam trebaju druga rješenja, a Ministarstvo obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti kaže kako se ne pripremaju izmjene. U odgovoru na repliku **Ivanka Roksandić (HDZ)** rekla je kako ministar Vladimir Primorac ima pravo na svoje mišljenje, no vjeruje se da će Vlada dati dobar odgovor nakon ove godine i analize onoga što se događalo na upisima. **Marija Lugarić (SDP)** upozorila je kako nije stvar

samo u tome za koliki broj studenata u povećane kvote. Primjerice, Filozofski fakultet u Zagrebu povećao je kvote za gotovo 30%. Ove godine u Hrvatskom saboru usvojena je primjena Bolonjskog procesa koji jamči studiranje u grupama, primjerice manjim od 10 studenata, odnosno koji jamči 25 do 30 studenata po profesoru. Prekoračivanjem broja studenata znatno je otežana provedba Bolonjskog procesa. Veći broj studenata popraćen je i traženjem više sredstava zbog povećanih troškova.

Za žaliti je da se, kad govorimo o upisu djece dragovoljaca, poginulih branitelja i invalida, odmah stvaraju neki problemi, rekla je potpredsjednica Vlade i ministrica **Jadranka Kosor**. Upisi nisu privilegije za neznalice. Nezalice su oni koji ne znaju u kojim uvjetima su ta djeca živjela svih godina dok su njihovi očevi bili na ratištu. Jedina primjedba Ministarstva znanosti, obrazovanja i športa vezana za Prijedlog zakona o pravima hrvatskih branitelja odnosila se na odredbe o stipendijama. Na dio u vezi s upisom to Ministarstvo nije imalo primjedbi. Isto tako nitko s bilo kojeg fakulteta ili institucije, niti jedan profesor ili rektor nije se javio i ukazao na eventualni problem koji bi mogao iskrnuti kada se Zakon donese. Prema tome, molim da se ta činjenica uzme u obzir, i da se ovim odredbama Zakona prestane manipulirati i s njima politizirati, rekla je Jadranka Kosor.

U ispravku netočnog navoda **Marija Lugarić (SDP)** upozorila je kako je razredbeni prag na većini fakulteta postavljen na oko 200 do 250 bodova od ukupno 1000. Na većini fakulteta studenti su se mogli upisivati ako su skupili više od 600 ili 700 bodova. Ako se pogledaju rang liste na većini fakulteta vidi se kako je većina djece o kojima govorimo prikupila jedva 300, 400 ili 500 bodova uz dužno poštovanje djece koja su upisana normalno.

Petar Mlinarić (HDZ) među ostalim naglasio je kako je Vlada povodom desete obljetnice "Oluje" darovala u trajno vlasništvo branitelja 17 tisuća objekata na područjima od posebne državne skrbi. Ministarstvo obitelji, branitelja i

međugeneracijske solidarnosti provelo je niz mjera upošljavanja u vidu pomoći u kući. Ovim mjerama uposleno je oko 300 osoba. Osim toga, u domove bolesnih i nemoćnih svaki tjedan pokuca se na vrata 7500 obitelji. Također, dosadašnje iskustvo zadrugara vrlo je pozitivno. Zadrugari pomažu osnivanju drugih zadruga. Ovih dana branitelji Vukovara, bolje rečeno s Trpinjske ceste, otvorit će zadrugu u prigradskom naselju Lipovača.

Naši, vaši i moji

Zdenka Babić-Petričević (HDZ) upozorila je kako svakoj točki dnevnog reda prilazimo tako da je jedna strana na jednoj, a druga na drugoj. Pokušavamo stvari ispolitizirati. Danas se ovdje ne govori o privilegijama nego o pravima. Ovo Izvješće koje ima 83 stranice napravljeno je na stvarnim činjenicama, na onome što je učinjeno u 2004. godini. Treba se nadati da će 2005. godina biti bogatija u izvršavanju onoga što je cijelo hrvatsko društvo dužno prema hrvatskim braniteljima. Dva puta prošle godine mijenjan je Zakon u nadi da će biti bolji. Hrvatski branitelji su protuustavno po zakonu iz 2001. godine bili dvostruko kažnjeni. Odlukom Vlade u prošloj godini snižena je cijena stanova na područjima od posebne državne skrbi za 30% kao i u gradovima s manje od 20000 stanovnika. Riješeno je i pitanje njegovateljstva stopostotnih invalida prve kategorije. Poboljšana je program liječenja hrvatskih branitelja. Vraćen je dug mirovina iz 1997. godine i prevođenjem mirovina prema zakonu iz 2001. godine od 1. srpnja do 31. prosinca 2004. godine. Ukupan broj neriješenih zahtjeva HRVI za stambeno zbrinjavanje smanjen je gotovo za 13%. Učinjen je veliki napor u svim poslovima ekshumacije. Treba se nadati da ćemo pronaći svakoga i obilježiti njegov grob. Ovdje je spominjana invalidnost. Invalidnost nije kazna, niti to Evanđelje propovijeda.

Ja sam hrvatski branitelj i nema potrebe da nas dijelite i svojatate ili nas se odričete. Ali kad se već govori o tome da

je netko ispolitizirao ovu temu, onda to sasvim sigurno nije ova strana, kao što bi vi rekli, jer ispada kako je do prosinca 2003. bio opći potop, rekao je **Zvonimir Mršić (SDP)**. To što je u 2004. napravljeno u općem potopu je čudo. U odgovoru na repliku **Zdenka Babić-Petričević (HDZ)** rekla je kako je gospodin Zvonimir Mršić njen, jer je porijeklom iz Imotskog. Drugo, jedan kolega rekao je naši i vaši, a ja sam rekla vi ste moji. Treće, sve nepravde učinjene u koalicijskoj Vladi nije dovoljno ispraviti za dvije godine. Trebat će nam još jedan mandat. **Ivica Pančić (SDP)** upitao je čemu nervoza, jer provodi se akcijski plan, izručeno je osam hrvatskih generala Haagu, a Antu Gotovinu lovite po čitavom svijetu. Što sada? Opet smo mi krivi za to. Slažem se, nema naših ili vaših, ali na Odboru za useljeništvu niti jednom riječju niste spominjali hrvatske branitelje, pripadnike HVO-a. Čiji su sada oni? Izgleda tuđi. Zašto? Zato što vam je ova Vlada rekla nemojte postavljati ta pitanja jer novca nema. **Zdenka Babić-Petričević** rekla je vezano za HVO kako je sporazum pripremljen. Ovisi o jednoj i drugoj Vladi kada će se taj sporazum realizirati. **Nenad Stazić (SDP)** ustvrdio je kako su u sva četiri Evandjelja gdje se opisuje kako Isus ozdravlja bolesne, u pravilu to bili invalidi, slijepi, nepokretni, gluhi, oduzeti. Svakom je rekao nakon ozdravljenja grijesi su ti oprošteni. Idi i ne grijesi više. Na to je **Zdenka Babić-Petričević (HDZ)** uzvratila: Oprosti mu, gospodine, jer ne zna što čini i što govori.

Iz ovog Izvješća vidljivo je kako se u svim ministarstvima provode odredbe Zakona koje se odnose na prava branitelja. Resorno Ministarstvo učinilo je iznimno mnogo za poboljšanje uvjeta života hrvatskih branitelja, naglasila je **Irena Ahel (HDZ)**. Ispunjene su sve obveze koje proizlaze iz Zakona. Među najvažnijima u prošloj godini bilo je donošenje novog Zakona o pravima hrvatskih branitelja. Također je izmijenjen Pravilnik o utvrđivanju postotka oštećenja organizma HRVI, čime je ukinuta sramotna obvezatna primjena upitnika MMPI2. Prošle godine u cijelosti

je isplaćen dug za 1997. godinu i drugu polovicu 2004. godine koji se odnosi na prevođenje mirovina. Ukupan iznos je približno 112 milijuna kuna. Ministarstvo je također iniciralo projekt rješavanja pristupačnosti objektima za osobe s invaliditetom. Ministarstvo je zaključilo i ugovore o pružanju usluga medicinske rehabilitacije HRVI. Vlada je donijela Odluku o izmjenama uvjeta kredita po programu zapošljavanja razvojačenih pripadnika HV.

Upisuju se samo oni koji prijeđu prag

Mr. sc. **Ivan Bagarić (HDZ)** osvrnuo se na prvenstvo prava upisa djece hrvatskih branitelja na fakultete. Kritičari ovog prava i zakona naglašavaju tri elementa. Po njima dolazi do pada kvalitete studija. Drugi element je pravednost i dostupnost onih koji se upisuju, a treći navodna limitiranost kapaciteta. Kad je riječ o padu kvalitete studija, neki upozoravaju kako je osnovni razlog honorarni rad i neispunjavanje norme.

Kad je riječ o upisu, treba upozoriti da su fakulteti tražili povećanje kvota, rekao je **Zvonimir Mršić (SDP)**. Ministarstvo im to nije odobrilo. Sada imamo 20% do 30% više upisanih. Nije problem u tome što su se bruceši upisali. Problem je u tome što Ministarstvo znanosti i Vlada to adekvatno ne prate financijskim sredstvima. Drugo, ne postoje posebne potrebe, nego osobne potrebe. To je dio redovnih studenata kojima Ministarstvo ne plaća obrazovanje, nego im plaćaju roditelji. Tu bi bilo dobro da Ministarstvo delimitira kvote. U odgovoru na repliku Mr. sc. **Ivan Bagarić (HDZ)** upozorio je kako je nedopustivo da pojedini profesori, osobito na veleučilištima, honorarno rade a s druge strane ne ostvaruju svoju normu sati. **Nenad Stazić (SDP)** rekao je kako nitko nema ništa protiv da u ovoj zemlji studira što je moguće više mladih ljudi. Ali nemojte tvrditi da nema privilegija jer su prošli razredbeni ispit. Ako nema privilegija, zašto ste mijenjali Zakon? Mr. sc. **Ivan Bagarić (HDZ)** podsjetio je kako je kazao da su svi morali pri-

jeći prag. Dakle, ne može loš student prijeći prag. Prema tome, ako je već postavljen prag i ako su ga prešli i pri tome su još djeca branitelja, dobrodošli! **Ivica Pančić (SDP)** primijetio je: ako ništa drugo, barem se uspjela otvoriti rasprava o HVO-u. Kažete, radna skupina radi. Proletos predstavnik HVIDR-e Herceg Bosne rekao je da je sporazum spreman, da je parafiran. Zašto u Izvješću nije stavljeno što se radilo u prošloj godini, i zašto taj sporazum nismo vidjeli iako je prošlo 6 mjeseci? Govorite iz čistog neznanja i neraspolaganja informacijama, uzvratilo je mr. sc. **Ivan Bagarić (HDZ)**. Osobno, kao pripadniku i HVO-a, nebitno je hoće li ovaj sporazum biti gotov 2, 3 ili 5 mjeseci ranije. Bitno je da on bude potpisan do konca ove godine, kada se počinju ostvarivati ta prava.

Cijene stanova za branitelje

Godine 2003. riješeno je 2112 zahtjeva za dodjelu stana ili kredita, a 2004. riješeno je 1198 zahtjeva. Dakle, 2004. godine riješeno je upola manje zahtjeva u odnosu na godinu dana ranije, upozorila je mr. sc. **Alenka Košiša Čičin-Šain (HNS)**. Nejasno je na temelju čega i kako se pristupa organiziranoj izgradnji. Postavlja se pitanje je li Ministarstvo provelo aktivnosti temeljem kojih odlučuje gdje će se provoditi organizirana izgradnja. Za razdoblje od početka 1997. do 2000. godine izgrađeno je i kupljeno 2044 stana. Od početka 2000. do početka 2003. izgrađeno je 3975 stanova. Načelno, treba pozdraviti novi model stambenog zbrinjavanja. Treba sve više ići prema kreditnom rješavanju tog pitanja. Treba pozdraviti kupnju na slobodnom tržištu, ali postoji nepravda koja će tek doći do izražaja. Naime, u Izvješću za 2004. godinu piše da je na 19 lokacija kupljeno 138 stanova. To su stanovi iz programa POS-a, no takvih će stanova u ovoj godini biti znatno manje. Stanovi izgrađeni po POS-u imaju uravnoteženu cijenu koštanja s limitom od 910 eura po metru kvadratnom. Ti stanovi su uglavnom u velikim gradovima, gdje se tržišna cijena kreće oko 1600

eura. Dakle, jedni će stradalnici dobivati kredite i plaćati stanove po 700 eura dok će drugi, zato što više neće biti stanova iz POS-a, dobivati kredite za 700 eura, a kupovati stanove po 1300 eura po kvadratu. Organizirana izgradnja provodi se dosta neorganizirano, jer Ministarstvo nema listu stambenih potreba za zbrinjavanje stradalnika u organiziranoj stambenoj izgradnji. Možda se u narednoj godini očekuje da ćemo preostale stradalnike u stambenom zbrinjavanju rješavati kroz projekt u kojem se govori o 9000 stanova. Radi se o stanovima gdje će četvorni metar koštati 600 eura. Možda je to model po kojem ćemo riješiti i ove ostale stambeno nezbrinute. Na 14. sjednici Hrvatskog sabora ministrica zaštite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva Marina Matulović Dropulić kazala je da postoji oko 300 izgrađenih i useljivih stanova koji se ne mogu prodati. Predloženo je da se ti stanovi odlukom daju jedinicama lokalne samouprave koji će u njih putem najma smještavati stradalnike Domovinskog rata. Da li se tako postupilo i je li Ministarstvo preuzelo te stanove? U ovom trenutku neriješeno je oko 13500 stradalnika Domovinskog rata a očekuje se i povećanje tog broja s obzirom na nove zahtjeve. Postoje stradalnici koji će podnijeti zahtjeve s naslova PTSP-a. To će biti stradalnici sa 60% i možda 70% oštećenja. Kada će konačno doći na red oni sa 40% ili 50%, a koji nemaju PTSP?

Mato Gavran (SDP) pridružio se onima koji su izrazili nezadovoljstvo što Izvješće dolazi na raspravu gotovo koncem godine. Ovu značajnu i bitnu temu prati puno emocija i puno iracionalnoga, zbog čega je bit problema u drugom planu. U znatnoj je mjeri prisutna potreba optuživanja prethodne vlasti. Da su predočeni usporedni podaci iz prethodnih godina, rasprava bi bila kvalitetnija. Pred nama je Izvješće iz kojeg se mogu iščitati i određeni pomaci, koji još uvijek nisu dovoljni da bi znatnije promijenili status hrvatskih branitelja. Zapošljavanje na najbolji mogući način vraća dostojanstvo, vraća ljude u područje rada i stvaranja.

Iščitavajući podatke iz Izvješća vidljivo je kako je u prosjeku bilo 26 280 nezaposlenih hrvatskih branitelja. U prošloj godini zaposleno je 10 566 branitelja. U siječnju 2004. ukupno je bilo 27 256 nezaposlenih, a u prosincu iste godine 26 962. Bilo je, znači, svega 294 hrvatska branitelja manje nezaposleno u prosincu nego u siječnju. A zaposlili smo 10566 branitelja. Volio bih čuti temeljem kojih podataka se došlo do ovog broja zaposlenih? Poduzete mjere u svrhu smanjenja nezaposlenosti polučile su pozitivan rezultat, no zabrinjava činjenica kako u ovoj godini izostaju ti efekti. Ove godine te mjere su prestale jer nema više sredstava da bi se financirale, a pojedine mjere su i ukinute. Treba postaviti pitanje što potpredsjednica Vlade i Ministarstvo kane učiniti da bi povećali zaposlenost hrvatskih branitelja, osobito na područjima Hrvatske gdje su rezultati poražavajući. Naime, više je nego zabrinjavajući podatak kako od 26 280 prosječno nezaposlenih hrvatskih branitelja, s područja Slavonije i Baranje je njih gotovo 8000. Zajedničkim naporima iduće izvješće trebali bi dočekati u kvalitetnijem ozračju. Ovi podaci trebali bi biti znatno kvalitetniji u smislu ne samo brojeva već i životnih sudbina hrvatskih branitelja i članova njihovih obitelji.

U Izvješću, a o tome govorim najdobronamjernije, primjetan je čitav niz netočnosti i grešaka, upozorio je u ime **Kluba zastupnika SDP-a Ivica Pančić (SDP)**. U jednom dijelu Izvješće skriva prave podatke, pa tako nedostaje 210 milijuna kuna iz mirovinskoga. Predstavnicima Vlade nisu mogli objasniti gdje je greška. SDP zamjera što su zanemarene proaktivne mjere za bolje integriranje hrvatskih branitelja. Potom je Ivica Pančić obrazložio zaključke koje je predložio Klub zastupnika SDP-a, a o čemu smo pisali u prvom dijelu ovog rezimea.

Nemojte govoriti o politikantskim nabojima koje ne možemo zaboraviti, nego o stvarnim istinama i uvredama. Jednom već nađite snage i ispričajte se onima koje ste uvrijedili, poručio je **Josip Đakić (HDZ)** Ivici Pančiću.

U ime **Kluba zastupnika HSS-a Željko Ledinski (HSS)** upozorio je na neke probleme koji su ostali neriješeni. Tu su prije svega problemi branitelja koji imaju sporove na Upravnom sudu. To bi morao biti prioritet u rješavanju jer sporovi traju čak 3 do 4 godine.

Potpredsjednica Vlase i ministrica **Jadranka Kosor** još jednom je zamolila zastupnike da se uistinu koncentriraju na činjenicu kako se radi o provedbi Zakona iz 2001. godine. Bilo je puno pitanja o tome što je Vlada napravila. Međutim, čudi da ta pitanja dolaze uglavnom od zastupnika koji su to mogli učiniti u prethodnom razdoblju. Zašto nije više stanova? To pitanje ova Vlada može postaviti prethodnoj, jer nijedan projekt gradnje stanova nije započeo u vrijeme mandata prošle Vlade. U ovoj godini planiramo pokrenuti izgradnju gotovo 500 stanova na 16 lokacija. Očekujemo i dovršetak gradnje 260 stanova na 7 lokacija. Prošle godine postavljala su se nebrojeno puta pitanja kada će novi Zakon? Unaprijed se tvrdilo kako neće biti novog Zakona. Kada se Zakon pojavio pred zastupnicima, dio njih za Zakon nije htio ni glasovati. Isto tako, bilo je pitanja kada će Fond? Međutim kada je Fond utemeljen postavilo se pitanje dividende, i tako unedogled. Ovdje je bilo riječi i o zatočenima i nestalima. Klub zastupnika SDP-a ne slaže se s načinom na koji ova Vlada rješava probleme zatočenih i nestalih. Vlada je prije mjesec i pol dana imenovala posebno Povjerenstvo za zatočene i nestale, u koje su ušli predstavnici ministarstava i predstavnici obavještajnih zajednica kako bi se problem zatočenih i nestalih što je moguće brže rješavao. Bilo je i pitanja o tome zašto se sporovi na Upravnom sudu brže ne rješavaju. Dobro znate za trodiobu vlasti i to što je predmet na Upravnom sudu ne znači da je za to odgovorna Vlada. Međutim, u svim slučajevima kada se radi o teškoj socijalnoj situaciji u obitelji hrvatskog branitelja čiji je predmet na Upravnom sudu, reagiramo i pišemo požurnice. Nadalje, odgovorno tvrdim kako nikakvi programi zapošljavanja branitelja nisu suženi ili ukinuti. Dapače, u rebalansu proračuna za ovu godinu dodano je još milijun i 350

tisuća kuna za osnivanje odnosno poticanje zadruga hrvatskih branitelja. Treba ponoviti još jedanput. Briga o tome kako će živjeti hrvatski branitelji, briga je cijeloga društva. Na kraju želim još jedanput odbaciti sve navode o tome da je ovo Izvješće rađeno nestručno, zaključila je Jadranka Kosor.

Od vaših povjerenstava koja tragaju za zatočenim i nestalima koristi nema, upo-

zorio je **Ivica Pančić (SDP)** te pojasnio kako su hrvatske udruge nestalih izrazito nezadovoljne i tempom identifikacije već ekshumiranih ostataka. **Davorko Vidović (SDP)** upozorio je na problem nepotpunih podataka o zapošljavanju branitelja putem poticajnih mjera.

Time je višesatna rasprava okončana.

Hrvatski je sabor većinom glasova prihvatio Izvješće o provedbi Zako-

na o pravima hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji, za razdoblje od 1. siječnja do 31. prosinca 2004. godine (71 glas "za", 21 "suzdržan" i 1 "protiv"). Zastupnici Hrvatskog sabora većinom glasova odbili su predložene zaključke Kluba zastupnika SDP-a.

A.Š.

GODIŠNJE IZVJEŠĆE O RADU HRVATSKE AGENCIJE ZA TELEKOMUNIKACIJE TE O STANJU I OSTVARIVANJU NAČELA I CILJEVA REGULACIJE TELEKOMUNIKACIJSKOG TRŽIŠTA U REPUBLICI HRVATSKOJ; DODATAK GODIŠNJE IZVJEŠĆU O RADU HRVATSKE AGENCIJE ZA TELEKOMUNIKACIJE I O STANJU I OSTVARIVANJU NAČELA I CILJEVA REGULACIJE TELEKOMUNIKACIJSKOG TRŽIŠTA U REPUBLICI HRVATSKOJ ZA 2004. GODINU

Liberalizacija sektora telekomunikacija

Zastupnici Hrvatskog sabora većinom glasova prihvatili su Godišnje izvješće o radu Hrvatske agencije za telekomunikacije, te o stanju i ostvarivanju načela i ciljeva regulacije telekomunikacijskog tržišta u RH, koje je dostavilo Vijeće Agencije za telekomunikacije.

Provedba liberalizacije sektora telekomunikacija u RH u 2004. godini, na kojoj Hrvatska agencija za telekomunikacije intenzivno radi od svog osnutka u rujnu 2004. godine, donijela je značajan broj novih operatera i davatelja telekomunikacijskih usluga na telekomunikacijskom tržištu RH, a također je i utjecala na napredak telekomunikacijskih usluga u pogledu njihove vrste, kvalitete i razine cijena.

Pojačanim poslovnim angažmanom u konkurentnom okruženju podiže se

broj korisnika telekomunikacijskih usluga, doprinosi povećanju bruto nacionalnog dohotka države, te pozitivno djeluje na ostvarenje modernog informacijskog društva.

O PRIJEDLOGU

U prikazu ovog Izvješća poslužili smo se izlaganjem predsjednika Vijeća Agencije za telekomunikacije **Gašpara Gaćine**. Hrvatska agencija za telekomunikacije kao samostalna, neprofitna i neovisna pravna osoba s javnim ovlastima je započela s radom 27. rujna 2004. godine. Kao pravni slijednik Agencija je preuzela imovinu i dokumentaciju, te prava i obveze Vijeća za telekomunikacije i Hrvatskog zavoda za telekomunikacije.

Osvrnuo se na stanje kakvo je bilo na hrvatskom telekomunikacijskom tržištu

na početku rada Agencije: monopol na tržištu usluga u nepokretnoj mreži, duopol s efektom monopola na tržištu usluga u pokretnim mrežama, približavanje datuma 1.1.2005. kada su formalno prestala isključiva prava na hrvatskom telekomunikacijskom tržištu, velika očekivanja javnosti da konačno započne puna liberalizacija, nedvojbeno politička volja da liberalizacija krene, javno nadmetanje za dobivanje koncesije trećeg GSM operatera je bilo u tijeku i nedovršen proces donošenja podzakonskih akata koji su preduvjet za punu primjenu Zakona o telekomunikacijama i liberalizaciji tržišta.

Pri kraju 2004. godine intenzivirane su aktivnosti na izradi novih pravilnika koji u bitnom utječu na razvoj telekomunikacijskog tržišta.

Pravilnikom o prenosivosti broja i predodabiru operatera koji je stupio na

snagu u studenom 2004. godine uređen je i način prijenosa broja s jedne telekomunikacijske mreže na drugu.

Pravilnik o telekomunikacijskim uslugama koji je stupio na snagu u prosincu 2004. godine uvodi bitne novosti neophodne za regulaciju telekomunikacijskog tržišta, te se njime između ostalog propisuju obveze operatora sa znatnom tržišnom snagom na mjerodavnom tržištu.

Osnovna načela rada Agencije zaštita i osiguranje interesa korisnika telekomunikacijskih usluga i promicanje tržnog natjecanja s jednakim mogućnostima za sve sudionike, onemogućavanje zloraba nadmoćnog položaja na tržištu i poticanje uvođenja novih telekomunikacijskih usluga i tehnologija.

Kasnije je donesen novi pravilnik o plaćanju naknada za obavljanje telekomunikacijskih usluga i djelatnosti, a također je izmijenjen i pravilnik o koncesijama i dozvolama za obavljanje telekomunikacijskih usluga i djelatnosti čime se značajno smanjila cijena dozvola i prijava za obavljanje telekomunikacijskih usluga.

Navedeni podzakonski akti su rezultat zajedničkog rada Ministarstva mora, turizma, prometa i razvitka, Agencije i drugih sudionika na telekomunikacijskom tržištu.

Osnovna načela rada Agencije su bila: zaštita i osiguranje interesa korisnika telekomunikacijskih usluga, osiguranje i promicanje tržnog natjecanja s jednakim mogućnostima za sve sudionike, onemogućavanje zloraba nadmoćnog položaja na tržištu i poticanje uvođenja novih telekomunikacijskih usluga i tehnologija.

Osvrnuo se na važne odluke koje je Vijeće Hrvatske agencije za telekomunikacije donijelo do kraja 2004. godine, u vremenskom intervalu od 3 mjeseca:

18. listopada završen je prvi natječajni postupak dodjelom dviju UMTS koncesija i odbijanjem jedne ponude s GSM, o čemu je u javnosti bilo dosta govora; 21. listopada raspisivanje drugog ponovljenog javnog natječaja za davanje koncesija za pružanje usluga uz uporabu radio-frekvencijskog spektra u sustavu GSM/DCS-1800 i UMTS; 19. studenoga dodijeljena je prva dozvola za javno-govornu uslugu u nepokretnim mrežama tvrtki Optima Telecom uz naknadu od 8 milijuna po starom pravilniku o naknadama, i zapravo s tim datumom prestaje monopol u fiksnoj mreži; 16. prosinca sklopljen je Ugovor o koncesiji u pokretnoj mreži treće generacije UMTS s tvrtkama VIPNet i T-Mobile uz naknadu od 132 milijuna kuna za prvu godinu ostvarivanja koncesije, te 6 milijuna kuna za prvu godinu uporabe radijskih frekvencija u sustavu javne pokretne telekomunikacijske mreže UMTS.; 17. prosinca dodijeljena je druga dozvola za javno-govornu uslugu u nepokretnoj mreži tvrtci H1 Portus uz naknadu od 8 milijuna i konačno 22. prosinca dodijeljena je kombinirana GSM/DCS -1800 i UMTS koncesija tvrtki Tele2 d.o.o.

Potencijal tržišta je bio na kraju izvještajnog razdoblja 12,9 milijardi kuna, od toga na usluge u mobilnim mrežama otpada 47,78%, na usluge u nepokretnim mrežama 42,39%.

Rekao je nekoliko riječi o aktivnostima Stručne službe Agencije, Službe kontrole i mjerenja. Služba kontrole obavlja se u kontrolno mjernim središtima Agencije (Zagreb, Osijek, Rijeka, Split) i u ovom izvještajnom razdoblju obavila je tehničke preglede na sveukupno 759 radijskih postaja o čemu su sačinjena izvješća, a temeljem kojih su izdavane i propisane dozvole.

U odjelu radijskih komunikacija tijekom 2004. godine bilo je na rješavanju 7345 zahtjeva za izdavanje dozvole za

radijske postaje. Izdano je 5545 dozvola, a odvijeno 871 kao nepotpune ili manjkave.

Agencija je nastavila aktivnosti na optimizaciji uporabe radio-frekvencijskog spektra postojećih korisnika radi povećanja kapaciteta frekvencijskih područja.

Ukupan broj korisnika javne govorne usluge u nepokretnoj mreži dosegnuo je milijun 850 tisuća. U pokretnim mrežama na kraju izvještajnog razdoblja bilo je 2 milijuna 654 tisuće korisnika.

Agencija je pružala također podršku Vijeću za elektroničke medije po pitanju osiguravanja raspoloživih frekvencija i definiranja tehničkih parametara za davanje radio i TV koncesija.

U okviru međunarodnih aktivnosti tijekom 2004. godine u području radijskih komunikacija aktivnosti su primarno bile usmjerene pripremama i sudjelovanju na regionalnoj radio-komunikacijskoj konferenciji za izradu plana za digitalnu televiziju.

Naglasio je da će slijedeće godine u Ženevi nakon 45 godina biti konferencija na kojoj će se usvojiti frekvencijski plan za digitalnu televiziju. Glede izrade frekvencijskog plana za digitalnu televiziju stručnjaci Agencije su se izborili za naše potrebe i postigli usklađenje sa susjedima osim Italije gdje smo za sada postigli samo dogovor na tehničkoj razini, rekao je Gaćina.

Kada je u pitanju Odjel tehničkih pregleda i certificiranja, Agencija je u ovom izvještajnom razdoblju provela postupke ocjene sukladnosti radio i TT opreme s bitnim zahtjevima iz Zakona o telekomunikacijama.

Agencija je provela i postupke izdavanja uvjeta građenja telekomunikacijskih, stambenih i poslovnih objekata, izdavala potvrde o središtenosti glavnih projekata s uvjetima građenja.

Gačina je rekao da se sveukupno stanje telekomunikacijskog tržišta može opisati prikazom raspodjele cjelokupnog prihoda po segmentima. Ovi prihodi odnose se samo na korištenje telekomunikacijske infrastrukture i usluga, a ne i na proizvođače i distributere telekomunikacijske opreme.

Potencijal tržišta je bio na kraju izvještajnog razdoblja 12,9 milijardi kuna, od toga na usluge u mobilnim mrežama otpada 47,78%, na usluge u nepokretnim mrežama 42,39%, usluge međusobnog povezivanja 3,55%, Internet 3,24%, prijenos podataka i najam vodova 2,3%, a kabelska distribucija ispod 0,5%. Očita je tendencija porasta prometa i prihoda u pokretnim mrežama i prijenosu podataka, a smanjenje prihoda od nepokretnih mreža.

Učinci liberalizacije vide se u uvećanom broju korisnika telekomunikacijskih usluga i vrsta usluga, povećava se količina prenesenih informacija, povećava se brzina pristupa Internetu, uvedeni su tarifni modeli od 1 sekunde, operatori pokretne mreže ukinuli su pretplatu, snižene su cijene usluga za krajnje korisnike i u nepokretnim i u pokretnim mrežama.

Po pitanju stanja telekomunikacijske infrastrukture u RH situacija je slijedeća: HT-Hrvatske telekomunikacije d.d. je davatelj telekomunikacijskih usluga u RH i ujedno i jedini koji u Hrvatskoj pruža sve telekomunikacijske usluge - javnu govornu uslugu u nepokretnoj mreži, javnu govornu uslugu u pokretnoj mreži, usluge prijenosa podataka, Internet, te međusobno povezivanje telekomunikacijskih mreža.

Temeljna optička infrastruktura RH je u vlasništvu nacionalnog telekomunikacijskog operatora HT d.d. te uključuje više od 15 tisuća kilometara podzemnih i podvodnih kabela sa sveuku-

pnim prosječnim instaliranim kapacitetom cca 320 tisuća km optičkih niti. Uz to, izgrađeni su respektabilni kapaciteti svjetlovoda koji su u vlasništvu tvrtki Hrvatske autoceste, HEP, JANAF, Hrvatske željeznice i Hrvatske autoceste Rijeka - Zagreb. Povezivanjem ovih kabela moguće je izgraditi novu kvalitetnu svjetlovodnu mrežu velike propusne moći na nacionalnoj razini.

Ukupan broj korisnika javne govorne usluge u nepokretnoj mreži dosegno je milijun 850 tisuća. U pokretnim mrežama na kraju izvještajnog razdoblja bilo je 2 milijuna 654 tisuće korisnika, od toga T-mobile milijun 393 tisuće ili 53% i VIPnet milijun 260 tisuća ili 47%.

Broj davatelja usluga pristupa Internetu u ovom izvještajnom razdoblju je ukupno bio 17. Ukupan broj korisnika Interneta u RH iznosio je milijun i 300 tisuća krajem 2004. godine, što predstavlja oko 29% populacije koja koristi Internet, ali samo 22 tisuće korisnika imalo je brzi pristup Interneta.

Što se tiče kableske distribucije radijskih i televizijskih programa davatelja usluga s posjedovanjem vlastite infrastrukture bilo je 22, a broj korisnika kableske distribucije je 129.860.

Gačina je iznio još neke relevantne podatke. Tako je uplata u državni proračun po osnovi naknade za koncesije i dozvole u 2004. godini iznosila 450 milijuna kuna ukupno, od toga 355 milijuna kuna od početka rada Agencije. Što se tiče završnog računa, nakon dobivanja suglasnosti na završni račun Hrvatske agencije za telekomunikacije višak prihoda nad rashodima u iznosu od 32 milijuna 452 tisuće je uplaćen također u državni proračun.

Budući da je od početka godine prošlo punih 9 mjeseci, Gačina je želio iznijeti neke učinke liberalizacije danas. S obzirom na aktivnosti koje su se provodile u ovoj godini i odluke koje su se donijele danas imamo 14 operatora koji pružaju javnu govornu uslugu u nepokretnim mrežama u odnosu na jednog operatora koji je bio u rujnu prošle godine. U pokretnim mrežama imamo službeno 3 operatora, nažalost još uvijek samo 2 provode uslugu. U Internetu je bilo 17

davaoca usluga, sada ih je 49. Što se tiče brzog pristupa Internetu, putem ADSL tehnologije, naspram 22 tisuće korisnika koliko ih je bilo krajem prošle godine, sada ih ima 68 tisuća.

Dakle, učinci liberalizacije na telekomunikacijske usluge vide se u uvećanom broju korisnika telekomunikacijskih usluga i vrsta usluga, povećava se količina prenesenih informacija, povećava se brzina pristupa Internetu, uvedeni su tarifni modeli od 1 sekunde, operatori pokretne mreže ukinuli su pretplatu, snižene su cijene usluga za krajnje korisnike i u nepokretnim i u pokretnim mrežama. Gačina je naglasio da će se pravi efekti liberalizacije tek vidjeti, a što se tiče tarifnih paketa i cijena najvažnije je da svaki korisnik u skladu sa svojim potrebama i navikama telefoniranja i korištenja usluga izabere adekvatni tarifni model.

Najznačajnija uloga Agencije je stvaranje konkurencije i zaštita korisnika, istaknuo je Meden.

Zaključio je da je nakon predugog zadržavanja ekskluzivnih prava na hrvatskom telekomunikacijskom tržištu započela puna liberalizacija koja se ne smije zaustaviti.

RADNA TIJELA

Odbor za pomorstvo, promet i veze Hrvatskoga sabora raspravljao je o Godišnjem izvješću kao matično radno tijelo. Uvodno izlaganje dao je predsjednik Vijeća Agencije, koji je istaknuo da je Hrvatska agencija za telekomunikacije, kao samostalna, neprofitna i neovisna pravna osoba s javnim ovlastima započela s radom u rujnu 2004. godine, te da na temelju javne ovlasti obavlja poslove od posebnog interesa za RH. U raspravi je postavljeno pitanje kada će fizičke osobe moći birati operatera, što bi omogućilo snižavanje cijene krajnjim korisnicima, te koja je "moć" Agencije da se infrastruktura izmakne iz vlasništva jednog operatera. Također je izra-

ženo mišljenje da bi trebalo poraditi na sređivanju područja infrastrukture koju HT svojata.

Nakon provedene rasprave Odbor je jednoglasno odlučio predložiti Saboru da prihvati Godišnje izvješće.

Odbor za informiranje, informatizaciju i medije predmetno Izvješće razmotrio je kao zainteresirano radno tijelo.

U uvodnom izlaganju predstavnik Hrvatske agencije za telekomunikacije istaknuo je da je Agencija pravni sljednik Vijeća za telekomunikacije i Hrvatskog zavoda za telekomunikacije. Naglasio je da je jedno od načela i ciljeva regulacije telekomunikacijskog tržišta RH osigurati obavljanje osnovnih telekomunikacijskih usluga i to visoke kakvoće uz pristupačniju cijenu. Dvije osnovne vrste usluga koje su, između ostalog, razmotrene u Izvješću su radio-komunikacije i fiksna telefonija.

T-HT je do sada samo na usluzi ADSL-a stvorio ogromnu prednost u postojećoj bazi korisnika, jer je od 1.1.2005. imao malo više od 20 tisuća ADSL korisnika, a zahvaljujući odgodi omogućavanja pristupa lokalnoj petlji drugim operatorima taj je broj do sada uvećan za 200%, danas ih je oko 60 tisuća.

U raspravi na Odboru nije bilo primjedbi na Izvješće, ali je naglašeno da bi u slijedećem izvješću trebao biti i dio koji bi se odnosio na digitalizaciju televizije. Nakon provedene rasprave Odbor je većinom glasova predložio Hrvatskom saboru prihvaćanje Godišnjem izvješća.

MIŠLJENJE VLADE

Vlada RH nema primjedbi na Godišnje izvješće o radu Hrvatske agencije za telekomunikacije, te o stanju i ostvarivanju načela i ciljeva regulacije telekomunikacijskog tržišta u RH, s Dodat-

kom godišnjem izvješću o radu Hrvatske agencije za telekomunikacije, te o stanju i ostvarivanju načela i ciljeva regulacije telekomunikacijskog tržišta u RH za 2004. godinu.

Vlada RH predlaže Hrvatskom saboru da prihvati oba dokumenta kao cjelinu - Godišnje izvješće o radu Hrvatske agencije za telekomunikacije, te o stanju i ostvarivanju načela i ciljeva regulacije telekomunikacijskog tržišta u RH za 2004. godinu.

RASPRAVA

Nakon uvodne riječi predstavnika predlagatelja predsjednika Vijeća Agencije za telekomunikacije **Gašpara Gačine**, u ime Odbora za pomorstvo, promet i veze Izvješće je podnio **Živko Nenađić (HDZ)**. Uslijedila je rasprava po klubovima zastupnika.

Demonopolizacija hrvatskog tržišta

U ime **Kluba zastupnika HDZ-a** govorio je **Milan Meden (HDZ)**. Podsjetio je da budući da je Agencija osnovana tek u rujnu prošle godine, ovo Izvješće zapravo predstavlja njene rezultate rada za kvartal prošle godine.

Komentirao je da su u Izvješću detaljno opisani pravni okviri, ustroj, nadležnost i strategija, što daje dobru podlogu za razumijevanje njene osnovne uloge, a to je regulacija hrvatskog telekom tržišta, te nadzor kvalitete telekomunikacijskih usluga. Drugim riječima, najznačajnija uloga Agencije je stvaranje konkurencije i zaštita korisnika, istaknuo je Meden.

Napomenuo je da se prema slovu Zakona kasnilo punih godinu dana s osnivanjem Agencije. No, "današnja Agencija predstavlja jedan novi i stabilni oblik regulatora i u svojem kratkom postojanju zajedno s nadležnim ministarstvom imali su značajne korake u području demonopolizacije hrvatskog tržišta". Odluke koje donosi Agencija kao regulator na tržištu moraju se poštovati, i ona zaista mora biti neovisna, izjavio je Meden, zaključivši da će Klub zastupnika HDZ-a podržati Izvješće.

Neregulirane interkonekcijske usluge

U ime **Kluba zastupnika HNS-a PGS-a** govorila je **Alenka Košiša Čičin-Šain (HNS)**. Ustvrdila je da je izvještaj opterećen stručnim pojmovima, nedefiniranim ciljevima i da nažalost ne navodi ni jedan pomak prema naprijed. "Iako su se krajem 2004. godine pojavila dva nova davatelja javne govorne usluge u RH, a 11 ih je u međuvremenu dobilo dozvolu, još uvijek ne možemo reći da hrvatski građani telefoniraju jeftinije, jer ih je do sada manje od 1% promijenilo operatera".

Osvrnula se na trenutno stanje liberalizacije na hrvatskom tržištu telekomunikacija, navodeći slijedeće probleme: 1. jedinstveni računi za telekomunikacijske usluge. Naime, obračun svih troškova za telekomunikacijske usluge na jednom dokumentu pokazao se kao bitna prepreka građanima za prelazak na novog operatera. Stoga postavlja pitanje kada ćemo imati jedan jedinstveni telefonski račun?

2. I dalje postoje neregulirane i nedefinirane interkonekcijske usluge bez kojih nije moguće npr. pozvati taxi službu, poslati telegram, saznati točno vrijeme i sl. Naime, navedeni brojevi dostupni su isključivo putem mreže T-HT-a, što jasno ukazuje na monopol, a koji Agencija pokušava negirati, komentira zastupnica.

3. Tzv. grupirani proizvodi uključuju barem jedan monopolizirani produkt ili uslugu u kombinaciji s onima koji su tržišno dostupni. Najdrastičniji primjer je uključivanje besplatnih minuta u pretplatu, čime se nove operatere stavlja u neravnopravan položaj. Naime, T-HT uvećava pretplatu za one pretplatnike koji odaberu novog operatera kao predodabranog jer T-HT-ova pretplata od 60 kn uključuje i 10 kuna besplatnog razgovora, a kada pretplatnik odabere novog operatera kao predodabranog za odlazne pozive, T-HT-u i dalje plaća isti iznos pretplate, a besplatne minute su ukinute.

4. Visoke cijene interkonekcije prema mobilnim mrežama i T-HT-u Košiša

navodi da preko 75% iznosa koji novi operateri naplate korisnicima ide u T-HT, kojeg on opravdava potrebom za održavanje infrastrukture. To je dugoročno neodrživo za opstanak bilo kojeg novog operatera, a te izuzetno visoke cijene povezivanja novih operatera sa T-HT-om odobrava upravo Agencija.

5. Visoke cijene zakupa vodova. Trenutno na hrvatskom tržištu egzistira desetak operatera koji od T-HT-a iznajmljuju vodove i iste koriste u vlastite svrhe ili preprodaju na tržištu. Pri tome je nedopustiva situacija da T-Mobile i VIPnet za iznajmljivanje vodova T-HT-a imaju cijene 40 do 50% povoljnije od ostalih operatera. Ovakvim stanjem Agencija za telekomunikacije štiti pozicije dvaju multinacionalnih kompanija i zapravo se protivi strategiji koju je Sabor izglasao 25. siječnja 2002. godine, koja podržava privlačnije novih tvrtki s područja visoke tehnologije.

6. Poradi zadržavanja nerazpjetih lokalnih petlji T-HT je do sada samo na usluzi ADSL-a stvorio ogromnu prednost u postojećoj bazi korisnika, jer je od 1.1.2005. imao malo više od 20 tisuća ADSL korisnika, a zahvaljujući odgodi omogućavanja pristupa lokalnoj petlji drugim operatorima taj je broj do sada uvećan za 200%, danas ih je oko 60 tisuća.

Implementacija usluge pristupa lokalnoj petlji sukladno nedavno donesenim izmjenama Pravilnika o pristupu izdvojenoj lokalnoj petlji mogla bi praktično početi tek 1. siječnja 2006. godine, što je godinu dana kasnije od zakonom definirano roka za pružanje te usluge svim novim operatorima, a što bi odgodilo pružanje ove usluge i širokoj populaciji, naglašava zastupnica.

7. Ograničene mogućnosti promjena operatera. Agencija je nametnula pozamašnu administrativnu proceduru, pa tako do sada niti 1% domaćinstava nije promijenilo operatera, a to želi učiniti 50% korisnika.

8. Iako su pristupna mreža i infrastruktura nacionalno dobro, "prešutno je T-HT vlasnik gotovo cijele kanalizacije, a da pritom sukladno zakonu nije

proglašen operatorom s većinskim udjelom".

9. Što se tiče pretplate za fiksnu telefoniju može se opravdati njezino postojanje, ali kako građanima opravdati njeno povećanje.

10. Poboljšanje efikasnosti regulatora. Od Agencije se očekuje da pravovremeno i trenutno djeluje u zaštiti ne samo tržišnog natjecanja nego i interesa samih krajnjih korisnika.

Upitna nepristranost Agencije

Zaključila je da deregulacija tržišta telekomunikacija ne znači samo donošenje zakonskih i podzakonskih akata nego i striktno praćenje i kontrolu provođenja tržišne utakmice. U suprotnom se na tržištu stvara kaos koji pogoduje samo bivšem monopolistu, a takvo stanje najmanje pogoduje građanima. Smatra da upravo takvu situaciju imamo na telekomunikacijskom tržištu RH danas, gdje je glavna zadaća bivšeg i sadašnjeg monopolista T-HT-a u konkurentskom okruženju to da svim sredstvima onemogućí prodor novih operatera na tržište.

Operatori u fiksnoj telefoniji nisu uspjeli osvojiti niti jedan posto telekomunikacijskog tržišta,

"Stoga izražavam opravdanu sumnju u nepristrano djelovanje Agencije koja podržavajući proceduralne, zakonske i tehničke razloge usporava procese liberalizacije i dovodi u pitanje razlog svog postojanja". Time se, a što je najvažnije, ne utječe na smanjenje telekomunikacijskih troškova domaćinstava i gospodarstva u cjelini, dovodeći u pitanje osnovni smisao deregulacije tržišta.

Izvešće dopuniti financijskim planom i završnim računom

U ime Kluba zastupnika HSS-a govorio je **Ivan Kolar (HSS)**. Napomenuo je da se u više od 50% sadržaja Izvešće bavi zakonskim okvirom koji

je donio sam Sabor i da Agencija ne bi trebala toliko truda i vremena ulagati u to i podučavati zastupnike u kojem se okviru vlada. Iz ostalog 50% izvještaja vidi se zapravo da to nije radila Agencija, već institucije čija je Agencija pravni sljednik, dakle, Hrvatski zavod za telekomunikacije i Vijeće za telekomunikacije.

Naglasio je da do danas stvarno nemamo trećeg GSM operatora, odnosno on još nije počeo pružati usluge. "Dakle, od velike najave liberalizacije na telekom tržištu nema ništa, a pitanje je hoće li je biti s obzirom na to da Agencija nije napravila ništa u snižavanju cijena".

Naglasio je da operatori u fiksnoj telefoniji nisu uspjeli osvojiti niti jedan posto telekomunikacijskog tržišta, te postavlja pitanje hoće li ikada građani osjetiti blagodati liberalizacije. Smatra očitim da Agencija nije posve samostalna i da netko vrši pritisak na njene članove, kršeći time i Zakon, koji nalaže da je Agencija samostalna u svom radu.

Napomenuo je da se u ovom izvještaju ne vidi plan rada Agencije, kao ni financijski plan, te financijski izvještaj za 2004. godinu, osim prihoda i rashoda, te pita ima li Agencija uopće financijski plan i završni račun, te je li dužna priložiti ga u svom godišnjem izvješću Saboru, pošto je Sabor osnivač Agencije. "Bilo bi interesantno vidjeti kako Agencija troši novac, koji smo joj osigurali kroz zakon u svrhu njene neovisnosti od izvršne vlasti".

Klub predlaže da se izvještaj Agencije vrati i dopuni završnim računom, planom rada i financijskim planom. Drže da treba razmisliti je li dobro zakonsko rješenje da odgovorna osoba u Agenciji koja "troši" novce ujedno predlaže i usvaja završni račun, jer tako "ispada da je direktor Agencije istovremeno i predsjednik nadzornog odbora te Agencije".

Zaključio je da Klub ima puno dilema glede ovog Izvešća, na puno pitanja nema odgovora, te smatraju potrebnim da se o Izvešću kada se dopuni raspravi još jednom.

U pojedinačnoj raspravi govorio je **Antun Kapraljević (HNS)**. Primijetio je da se jako mali dio cijelog Izvešća

odnosi na efekte rada, tj. na ono što su trebali ostvariti prema zadanim zadacima koji proizlaze iz Zakona.

Pošto će iduće Izvješće biti za čitavu godinu, očekuje da će u njemu biti odgovoreno na sve ono što se trenutno postavlja kao problem na našem telekomunikacijskom tržištu, sve do zaključno pitanja očekivanih efekata liberalizacije na gospodarstvo i snižavanje cijena usluga krajnjim korisnicima. U svakom slučaju Agencija je ta koja bi trebala brinuti da cijena za krajnje korisnike, znači građane bude što manja. Također, očekuje efekte i na području povećanja kvalitete i vrsta usluga, jer je poznato da oni koji trenutno imaju

monopol vrlo malo ili gotovo ništa ulažu u razvoj telekomunikacijske opreme.

Završni osvrt dao je predsjednik Vijeća Agencije za telekomunikacije, **Gašpar Gaćina**. Naglasio je da je liberalizacija proces, no da će se vrlo brzo vidjeti njeni efekti. "Za 15 dana će se moći koristiti infrastruktura HT-a u pristupu, jer smo takvu odluku donijeli, cijene najma njihove infrastrukture već smo dva puta mijenjali i smanjivali i još ćemo to činiti". Izjavio je da sve primjedbe upućene u raspravi će se razmotriti, a ono što je slabo će se popraviti.

"Moramo dati šansu i da ovaj monopolist prilagodi svoje poslovanje, a naše

odluke moraju biti odmjerene i moramo se kloniti ekstrema, ali želim vas uvjeriti da regulator zaista želi raditi pošteno na korist građana i gospodarstva i da ćete sigurno vidjeti rezultate".

Ovime je zaključena rasprava.

Zastupnici su većinom glasova, sa 74 glasa "za" i 4 "suzdržana", sukladno prijedlozima radnih tijela, prihvatili Godišnje izvješće o radu Hrvatske agencije za telekomunikacije, te o stanju i ostvarivanju načela i ciljeva regulacije telekomunikacijskog tržišta u Hrvatskoj.

S.Š.

PRIJEDLOG ODLUKE O PRIJENOSU 7% DIONICA INA-e, INDUSTRIJE NAFTE d.d., U FOND HRVATSKIH BRANITELJA IZ DOMOVINSKOG RATA I ČLANOVA NJIHOVIH OBITELJI, BEZ NAKNADE

U braniteljskom Fondu i dionice Ine

Na ovoj sjednici Hrvatski sabor je, među ostalim, dao suglasnost na Odluku Vlade od 12. listopada 2005., o prijenosu 7 posto dionica Ine u Fond hrvatskih branitelja iz domovinskog rata i članova njihovih obitelji, bez naknade (to je bila i sugestija nadležnih radnih tijela - Odbora za gospodarstvo, razvoj i obnovu te Odbora za ratne veterane).

Podsjetimo, Zakonom o pravima hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji propisano je njihovo pravo na dionice, bez naplate, iz portfelja Hrvatskog fonda za privatizaciju, odnosno prema posebnim propisima kojima su ili će se privatizirati trgovačka društva u vlasništvu Republike Hrvatske. Zakonom o privatizaciji Ine predviđeno je da će 7 posto dionica te tvrtke biti

preneseno u braniteljski Fond koji će posebnim zakonom osnovati Hrvatski sabor. Budući da je ta institucija osnovana 1. listopada 2003., stekli su se uvjeti za prijenos dijela dionica koje su posebnim zakonima o privatizaciji trgovačkih društava u vlasništvu države namijenjene braniteljima (u veljači 2005. u Fond je već preneseno 7 posto dionica HT-a).

Odluka o davanju suglasnosti donesena je uz 15 suzdržanih glasova, jer se oporbeni zastupnici (klubovi zastupnika HSP-a i SDP-a) nisu složili s tumačenjem Vlade, da pravo na dividendu branitelji ostvaruju tek od dana prijenosa tih dionica u Fond. Smatraju, naime, da bi im trebala biti isplaćena od trenutka osnivanja Fonda, kao i dividenda od dionica HT-a, budući da to nije prihod držav-

nog proračuna. Zamjeraju Vladi da je predugo čekala s donošenjem ove Odluke, te da ne poštuje izglasane zakone, već traži načina da dospjelu dividendu što duže zadrži u portfelju države. Unatoč ovim argumentima većina zastupnika nije podržala prijedloge za izmjenu teksta predložene Odluke, niti sugestije za njeno povlačenje iz procedure. U raspravi se čulo i mišljenje da bi prihode od dividendi trebalo uložiti u ratom stradala područja, a o braniteljima skrbiti otvaranjem novih radnih mjesta, putem mirovina i dr.

O PRIJEDLOGU

Kako je uvodno naglasila, **Jadranka Kosor**, ministrica obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti, pred-

ložena Odluka u skladu je sa Zakonom o privatizaciji Ine, Zakonom o pravima hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji, odnosno sa Zakonom o braniteljskom fondu. Informirala je zastupnike da je Vlada, prije uspostave tog Fonda, morala mijenjati i dopunjavati Zakon o Fondu, u skladu sa zahtjevima Komisije za vrijednosne papire. Nakon toga je donesen Statut Fonda, te Pravilnik o kriterijima za odabir društva za upravljanje njegovom imovinom. Na javnom natječaju je izabran "Erste invest d.o.o.", kao društvo za upravljanje imovinom Fonda. Na sjednici Fonda 15. veljače 2005., usvojen je zaključak da se Vladi dostavi zahtjev za prijenos 7 posto dionica HT-a hrvatskim braniteljima. Vlada je uvažila taj prijedlog i u njihov Fond prenijela dionice te tvrtke u vrijednosti oko milijardu i 300 mln. kuna. Paralelno s time, radilo se i na izradi registra hrvatskih branitelja i taj je posao obavljen do kraja rujna. Predstoji još razdvajanje borbenog od neborbenog sektora te izračun broja udjela za svakog člana Fonda, sukladno kriterijima koje je donio Upravni odbor Fonda, na prijedlog braniteljskih udruga. Te kriterije Vlada je usvojila bez ijedne intervencije, što znači da su to izvorni kriteriji Koordinacije udruga iz Domovinskog rata, dakle hrvatskih branitelja, zaključila je ministrica.

Na kraju je apelirala na zastupnike da podupru Odluku Vlade o prijenosu 7 posto dionica Ine u braniteljski Fond.

RASPRAVA

Predložena odluka nezakonita

Predstavnik Kluba zastupnika HSP-a, **Vlado Jukić**, izjavio je da njegovi stranački kolege ne mogu prihvatiti odluku u kojoj stoji da dividende od dionica o kojima je riječ pripadaju braniteljima tek od dana njihova prijensa Fondu hrvatskih branitelja, jer je to kršenje zakona (kao i kod odluke o privatizaciji HT-a). Naime, u Zakonu o privatizaciji Ine izričito stoji da dividende pripadaju Fondu (to znači od dana njegova osnivanja), a

pravno od donošenja tog zakona. Osim toga, člankom 5 tog zakona propisano je da dividenda ostvarena od dionica koje će bez naknade biti prenesene hrvatskim braniteljima i članovima njihovih obitelji, nije prihod državnog proračuna.

U prošlom mandatu je bilo puno otpora oko donošenja zakona o privatizaciji HT-a i Ine, te Zakona o braniteljskom Fondu, podsjeća zastupnik. Sad kad je stvoren pravni okvir da bi hrvatski branitelji, osim deklaratornih, mogli steći i nekakva konkretna materijalna prava, Vlada traži načina da dospjelu dividendu što duže zadrži u portfelju države. O tome - kaže - najbolje svjedoči činjenica da je s donošenjem ove odluke čekala 16 mjeseci, da bi potom nakaradnim tumačenjem zakona propisala da braniteljima pripada dospjela dividenda od dana prijensa dionica u Fond (isto kao i kod prijensa dionica HT-a). To nije u skladu s proklamiranim načelom skrbi o dobrobiti hrvatskih branitelja, ni s političkim najavama o tome na koji bi ih način trebalo obešteti kroz Fond, tvrdi zastupnik. Umjesto da ostvari svoje obećanje o vraćanju dostojanstva toj populaciji, Vlada ovakvim odlukama krši važeće hrvatske zakone.

Predložena odluka je nezakonita, jer dividenda pripada braniteljima od osnutka Fonda, a ne od dana prijensa dionica.

Apelirao je na predsjednika Sabora da se angažira na tome da Odbor za zakonodavstvo napokon stavi na dnevni red njegov zahtjev za vjerodostojno tumačenje sporne odredbe koji je podnio još 4. srpnja 2005. te izrazio uvjerenje da će potvrditi svog stava dobiti pred pravosuđnim tijelima.

Vlada nije postupila protuzakonito, reagirao je **Josip Đakić**. Kako reče, njeno je tumačenje vjerodostojno, jer je vezano na Zakon o trgovačkim društvima u kojem jasno stoji (čl. 167.) da pravo na dividendu dioničari ostvaruju

od dana prijensa dionica i upravljanja njima.

Jadranka Kosor je energično opovrgnula tvrdnju da Vlada ne brine za hrvatske branitelje ili da na bilo koji način obezvređuje njihovo mjesto u društvu. Uostalom, to demantiraju i potezi koje je napravila, za razliku od prošlih vlada koje nisu bile spremne niti osnovati braniteljski Fond, a kamoli prenijeti u taj Fond dio dionica HT-a i Ine.

U nastavku je podsjetila na to da, prema vjerodostojnom tumačenju što ga je, na zahtjev Republičke koordinacije udruga proisteklih iz Domovinskog rata, dao Odbor za zakonodavstvo, pravo na dividendu pripada imatelju dionica nakon njihova stjecanja i upisa u registar. To znači da, sukladno Zakonu o trgovačkim društvima, hrvatskim braniteljima iz Domovinskog rata i članovima njihovih obitelji to pravo, kao i ostala prava na temelju vlasništva dionica, pripada tek nakon donošenja odluka Vlade RH od 17. veljače i 31. ožujka 2005. o prijenosu 7 posto dionica HT-a braniteljskom Fondu.

Mr.sc. **Mato Arlović** joj je zamjerio da je, braneći tekst predložene Odluke, optužila bivšu Vladu da je bila protiv osnivanja tog Fonda, iako je on osnovan Zakonom što ga je donio prošli saziv Sabora (u listopadu 2003.). **Dragica Zgrebec (SDP)** je u prilog tome dodala, da su i posebni zakoni o privatizaciji spomenutih državnih poduzeća, kojima je definiran prijenos 7 posto dionica hrvatskim braniteljima, također doneseni u prošlom mandatu.

Žalosno je da se Odbor za zakonodavstvo oglušio na zahtjev ovlaštenog predlagatelja i dao samo nekakvo kolo-kvijalno tumačenje spornog pitanja kroz novine, na osnovi zahtjeva braniteljskih udruga, konstatirao je **Vlado Jukić**.

Ministrica je očito krivo informirana vezano uz sjednicu tog radnog tijela, budući da prijedlog za davanje vjerodostojnog tumačenja zakona mogu podnijeti samo zastupnici i Vlada (udruge nisu ovlašteni predlagatelj zakona) primijetio je **Pero Kovačević**. Ujedno je informirao zastupnike da je predsjednik Šeks Jukićev zahtjev za vjerodostojno

tumačenje članka 3. stavak 2. Zakona o HT-u, u roku prosljedio predsjedniku Odbora, koji je opovrgnuo da ga je dobio.

Prihode od dividendi uložiti u ratom stradala područja

Prenošenje dionica Ine ili HT-a hrvatskim braniteljima na ovakav način je greška, jer se time potiče dodatno raslojavanje društva, konstatirao je **Damir Kajin**, predstavnik **Kluba zastupnika IDS-a**. Naime, moglo bi se dogoditi da, isto kao i kod kuponske privatizacije, te dionice na kraju dođu u posjed grofa Eltza, Čačića ili nekog trećeg iz PIF-a, te da branitelji za nekoliko godina, ponovno konstatiraju da su prevareni i pokradeni. Naime, nitko ih neće moći spriječiti da dobivene dionice prodaju kako bi, primjerice, pokrili minuse na tekućem računu, i od razvoja Hrvatske neće biti ništa, kaže zastupnik. Stoga bi prihode od dividendi trebalo uložiti u ratom stradala područja - Vukovar, okolicu Šibenika, Siska, Karlovca, Zadra i Slavenskog Broda te Liku. Valja odrediti petnaestak lokaliteta i u svaki od njih uložiti po 20 mln. dolara ili eura, odnosno 150 mln. kuna, za uređenje poduzetničkih zona i pripremu zemljišta, kako bismo zadržali ljude na tim prostorima. O hrvatskim braniteljima treba skrbiti na sve moguće načine, ali prvenstveno putem mirovina i otvaranjem novih radnih mjesta, a ne prenošenjem dionica, poručuje Kajin.

Donošenje ove odluke nije nikakva greška, već vraćanje duga hrvatskim braniteljima, bio je kategoričan Vlado Jukić. Uostalom, riječ je o zatvorenom Fondu, a oni koji njime upravljaju moraju učiniti sve da se nakon tri godine, kad bude otvoren, ne ponovi slučaj s kuponskom privatizacijom. Ispravljajući Kajinovu tvrdnju, **Jure Bitunjac** je podsjetio na to da se 7 posto dionica Ine, prenosi hrvatskim braniteljima zato što je tako odlučio Hrvatski sabor.

Nije dobro da ova odluka, kao i ranije donesena odluka o prenošenju 7 posto dionica HT-a, bude obavijena sumnjom, kaže **Franjo Piplović (DC)**. Stoga javno-

sti treba razjasniti kolika je ta dividenda, i ako ide u državni proračun, zašto je tako odlučeno. Nažalost, imamo negativna iskustva u našoj privatizaciji, pa je opravdana bojazan da bi se opet moglo dogoditi da ekipa torbara navali na braniteljski Fond, koji je osnovan s plemenitom namjerom. To bi moglo obezvrijediti sve ovo što kao društvo činimo, a da stvarni branitelji neće dobiti ono što im pripada. Ima li Vlada neki program zaštite da se to spriječi, pita zastupnik.

Vlada štiti branitelje pustim obećanjima

Govoreći u ime Kluba zastupnika SDP-a, **Ivica Pančić** je napomenuo da se ova Vlada želi prikazati kao ekskluzivni zaštitnik prava hrvatskih branitelja, ali ta prava najčešće štiti pustim obećanjima. Kad je riječ o Fondu hrvatskih branitelja, gotovo u potpunosti dijeli mišljenje kolega iz HSP-a. Po njegovim riječima predložena odluka o prijenosu dijela dionica Ine hrvatskim braniteljima nije sporna (sporno je jedino to što se zaboravlja na dividende iz 2004. i prvih 9 mjeseci 2005. godine). Bilo bi moralno - kaže - da dividenda pripada dioničarima, ako ne od izglasavanja zakona o privatizaciji, onda barem od trenutka formiranja Fonda (riječ je o oko 240 mln. kuna dividende HT-a, i još nepoznatom iznosu vrijednosti dividende Ine). Nije problem samo u Vladi koja ne poštuje zakone koje je izglasao Hrvatski sabor, a ne bivša koalicijska vlast, ili SDP. Naime, postavlja se pitanje i kakvo je stajalište Upravnog odbora Fonda hrvatskih branitelja, u kojem sjede i četvorica predstavnika braniteljskih udruga, da se ne bi dogodilo slično kao i s dugom hrvatskim umirovljenicima (te dugove je stvarala jedna vlada, a neke druge ih moraju vraćati).

Hrvatske branitelje najviše zanima kada će uslijediti podjela dionica, kaže zastupnik. S obzirom na to da je privatizacija Ine i HT-a trajala godinama, bilo bi odgovorno od Vlade da im kaže kada će moći slobodno raspolagati dionicama, s tim da treba imati na umu da će proširenje broja korisnika dovesti i do

smanjenja vrijednosti podijeljenih dionica. U svakom slučaju, treba poduzeti sve da ovaj Fond izbjegne sudbinu prethodnog braniteljskog stradalničkog fonda iz 90.-ih godina, koji je služio kao samoposluga pojedinim tajkunima, i završio u kriminalu. Međutim, sudeći po tome kako ova Vlada tumači i provodi zakone, to neće dobro završiti.

Klub zastupnika SDP-a pozdravlja intenciju ove Odluke i sugerira Saboru da dade suglasnost na nju, uz uvjet da se u Fond prenese i dospjela dividenda od trenutka njegova osnivanja, zaključio je Pančić.

Pravo na dividendu pripada imatelju dionica nakon njihova stjecanja i upisa u registar.

Suprotno vašoj tvrdnji ova Vlada ispunjava svoja obećanja, replicirao mu je **Tomislav Čuljak (HDZ)**. Odluka o dodjeli dionica HT-a i Ine Fondu hrvatskih branitelja nije pusto obećanje, kao ni izrada registra branitelja i donošenje novog Zakona. A o odnosu ove Vlade i hrvatskih branitelja najbolje svjedoči to što ministrica ne mora izlaziti iz Ministarstva na zadnja vrata, kao što je to često morao bivši ministar. Po ocjeni Josipa Đakića bivša vlast je kriva što nije donijela provediv zakon i što ga nije sprovela. Predložena Odluka demantira tvrdnju da Vlada ne poštuje izglasane zakone, primijetio je **Emil Tomljanović (HDZ)**. Naprotiv, njome se omogućuje provedba Zakona. Konkretno, izravnom primjenom Zakona o trgovačkim društvima i Zakona o upisu prava u registar bit će omogućen upis dionica i ostvarivanje prava na tim dionicama. Sami branitelji i braniteljske udruge potvrđuju da ova Vlada konkretnim mjerama štiti njihova prava. Uostalom, ona je predložila a Sabor usvojio novi Zakon o pravima hrvatskih branitelja, koji je toj populaciji donio niz pogodnosti.

Nadovezujući se na njegove riječi, Jadranka Kosor je izjavila da se povrat duga iz 97. godine u prošloj godini (oko 149 mln. kuna) te iz 2001. godine, ne

može nazivati pustim tlapnjama, kao ni primjena novog Zakona prema kojem hrvatski branitelji mogu ostvariti pravo na najnižu, odnosno zaštićenu mirovinu (u visini 45 posto prosječne plaće). Ako su to pusta obećanja, što se onda događalo u prethodnom mandatu kad su prava branitelja reducirana i do 40 posto? Primjerice, 30 mln. kuna namijenjenih izgradnji stanova ratnim stradalnicima (HRVI) prenamijenjeno je za izgradnju stanova POS-a. Zbog čega u 2003. godini nisu kupljeni automobili za najteže invalide, nego je ta obveza dočekala ovu Vladu, ili zašto nisu izgrađeni stanovi za sve stopostotne invalide 1. skupine? Ako se toliko zalagala za prava hrvatskih branitelja, zašto bivša Vlada nije prenijela dionice u braniteljski Fond i rezervirala za njih dividendu?

Ingrid Antičević-Marinović (SDP) je podsjetila na činjenicu da je taj Fond osnovan tek 2004. godine, temeljem Zakona iz 2003. Pravo je pitanje - kaže - gdje su završili prihodi od dividende ostvarene u proteklih 16 mjeseci.

O hrvatskim braniteljima treba skrbiti prvenstveno putem mirovina i otvaranjem novih radnih mjesta, a ne prenošenjem dionica.

Prošla Vlada nije ni trebala rezervirati dividendu za braniteljski Fond jer ona nije ni isplaćivana (zadržavala se u Ini za njezine razvojne projekte). Tek je 2004. godine aktualna Vlada, da bi pokrila proračunski deficit, zatražila da joj se isplati dividenda, ne samo iz 2003. nego i iz ranijih godina. Bivša Vlada je rezervirala dividendu u HT-u, ali je ova Vlada to potrošila i dala strancima, konstatirao je **Josip Leko (SDP)**. Na taj je način dva puta oštetila hrvatske branitelje.

Slavko Linić je potvrdio da je dividenda HT-a prvi put povučena odlukom Sabora za proračun 2004. godine (u visini 2 mlrd. kuna). U Ini su, pak, 99. godine evidentirani gubici od 2,5 mlrd.

kuna. Tri godine je trebalo da se ti gubici pokriju i tek ovu godinu ta će tvrtka ostvariti dobit koju ne treba usmjeriti u pokriće gubitaka.

Josip Đakić je rekao da Klub zastupnika HDZ-a stoji iza ovakve odluke Vlade i njenog nedvosmislenog tumačenja da dividenda pripada imateljima od momenta prijena dionica u Fond hrvatskih branitelja. Uostalom, Zakon o trgovačkim društvima (čl.167.) jasno govori o tome otkada postoje vlasnička prava nad dividendom ili kada netko počinje upravljati dionicama). Budući da su četvorica predstavnika braniteljske populacije na Upravnom odboru Fonda prihvatili Vladino tumačenje o dividendi (pridružio im se i sam, kao branitelj, ali i kao predstavnik saborskog Odbora za veterane), ne znam zbog čega vi više brinete o tome, poručio je zastupnicima SDP-oporbe. Imali ste dovoljno vremena u svom mandatu da skrbite o braniteljima, umjesto što ste ih vrijeđali, omalovažavali, ukidali im prava, proganjali ih i zatvarali. Uostalom, vi ste već i prije, 2002. i 2003. godine, isplaćivali dividendu po osnovi HT-ovih dionica u državni proračun (to je na sastanku Upravnog vijeća ustvrdio jedan zaposlenik Ministarstva financija, koji je tamo radio i za vaše vlasti). Međutim, to je danas javna tajna, a pravite se veliki zaštitnici hrvatskih branitelja.

Potaknut ovim optužbama, Slavko Linić je, u ime Kluba zastupnika SDP-a, zatražio petnaestominutnu stanku.

Vlada samo provodi odluku Sabora

U nastavku sjednice, nakon stanke, za riječ se javio predstavnik Kluba zastupnika SDP-a, mr. **Mato Arlović**. Svoje izlaganje započeo je pitanjem: "Kome i zašto ponovo trebaju podjele u Hrvatskoj, pa i na ovom pitanju? Podsjetio je na činjenicu da su neki od zastupnika SDP-a aktivno sudjelovali u izradi prvog zakona o hrvatskim braniteljima, koji je predložila bivša zastupnica, uvažena gospođa Turić. Unatoč tome, danas se toj stranci, a i zastupnicima drugih stranaka, koji upozoravaju na neza-

konitost predložene odluke, pokušava onemogućiti obavljanje njihove uloge opozicije. Osim toga, optužuje ih se da vrijeđaju te da su proganjali i omalovažavali branitelje, iako bi se za zakidanje te populacije, s aspekta predložene odluke, moglo optužiti aktualnu Vladu. Ona, inače, samo tehnički operacionalizira zakonsku obvezu koju je izglasovao Sabor još u prošlom mandatu, radi zaštite interesa braniteljske populacije, osobito djece palih branitelja, njihovih roditelja i bračnih drugova, te ostalih stradalnika Domovinskog rata.

Na kraju je upitao jesu li riječi koje je izgovorio prethodnik stav vladajuće stranke, odnosno njezinog kluba, jer to ne doprinosi ostvarivanju tolerancije u radu Parlamenta, već unosi sjeme razdora.

Mene sjećanje dobro služi, a sjećam se i HRVI koje ste vi proganjali i omalovažavali, proglasivši ih lažnim invalidima (npr. generala Marinovića i Darka Bešteka)- uzvratilo je Josip Đakić.

Pojašnjavajući zbog čega je i Klub zastupnika HSP-a tražio stanku, **Pero Kovačević** je podsjetio na činjenicu da se na ovoj sjednici raspravljalo i o Prijedlogu rezolucije o strategijskim odrednicama pregovora Republike Hrvatske s EU, a jedna od glavnih pravnih stečevina je poštivanje zakona. Upravo sada testiramo koliko Vlada RH poštuje zakone. Osim toga, potpredsjednica Vlade je izjavila da posjeduje autentično tumačenje sporne odredbe koje je dao Odbor za zakonodavstvo. Ako je to točno, radi se o kršenju Poslovnika i zloporabi ovlasti, budući da se o tome nije razgovaralo u toj formi na sjednici Odbora. Zašto se Odbor za zakonodavstvo ne pridržava odredbi Poslovnika i na zahtjev zastupnika Jukića ne utvrdi vjerodostojno tumačenje članka 3. stavka 2. Zakona o privatizaciji HT-a? Postavlja se pitanje i zbog čega zastupnici u Hrvatskom saboru ne mogu dobiti na uvid Odluku Vlade o prijenu 7 posto dionica te tvrtke hrvatskim braniteljima.

Gospodin Pančić po svom običaju napada Vladu i HDZ, možda da bi izgradio svoju bolju prošlost, no rezultati izbora nakon njegova ministrova-

nja u resornom Ministarstvu pokazali su kakvo je raspoloženje braniteljske populacije, konstatirao je **Luka Bebić**, predsjednik Kluba zastupnika HDZ-a. Mi se također pitamo odražavaju li njegovi stavovi stajališta SDP-a, jer će u tom slučaju i naši odgovori biti drugačiji. Bivša Vlada je mogla donijeti Zakon o privatizaciji Ine ranije, a ne mjesec dana pred izbore, i sama ga provesti. U svakom slučaju, trebamo se okrenuti rješavanju problema, a ne se svako malo vraćati na nešto što je već pomalo prošlost i što bismo trebali početi zaboravljati.

S obzirom na negativna iskustva u našoj privatizaciji, opravdana je bojazan da bi se opet moglo dogoditi da ekipa torbara "navali" na braniteljski Fond, koji je osnovan s plemenitom namjerom.

Ivica Pančić je konstatirao da nitko ovdje ne može generalno govoriti u ime svih hrvatskih branitelja i znati što oni misle. **Slavko Linić** ponovno opovrgnuo Đakićevu tvrdnju da su dividende HT-a i ranije usmjeravane u državni proračun. To se prvi put dogodilo odlukom ovog Sabora, kod prihvaćanja završnog računa za 2004. godinu, ustvrdio je.

Budući da ovdje nisam svojom voljom nego zastupam građane Hrvatske, sve uvrede u tom smislu prihvaćam, izjavio je Josip Leko. Nije u redu pozivati se na Zakon o trgovačkim društvima, budući da je prijenos dividendi u Fond hrvatskih branitelja reguliran posebnim Zakonom o privatizaciji Ine. Osim toga, u članku 2. tog propisa se jasno kaže da dividenda ostvarena od dionica koje su date hrvatskim braniteljima nije prihod državnog proračuna, a u članku 7. se precizira da se u Fond prenosi i dospjela dividenda.

Sve su ovo neproduktivna prepucavanja između bivše i sadašnje Vlade, a i svih bivših vlada, budući da ovaj problem ne datira od jučer, konstatirao je

Željko Pecek (HSS). Naime, započeo je još 1991. godine, neuspješnom privatizacijom poduzeća, kad su i brojni radnici, kupili dionice uz popust i ostali bez njih. Drugi krug je bila dodjela "vaučera" stradalnicima Domovinskog rata i političkim zatvorenicima, koji su dobili svega 10, 15 posto nominale za te dionice. I ovaj treći krug, koji se zove privatizacija Ine i HT-a prema posebnom zakonu, najvjerojatnije će završiti loše, jer mi se ni politički ne možemo dogovoriti kako ga provesti. Posebno je interesantno da se i udruge branitelja, koje i upravljaju Fondom, slažu s ovakvim krivim tumačenjem zakona, koje ide na štetu branitelja.

Stoga Klub zastupnika HSS-a predlaže da se ova odluka povuče iz procedure, te da se ide na izmjene Zakona o privatizaciji Ine, kojima bi se propisalo da dividenda od dionica prenesenih braniteljskom Fondu pripada braniteljima od momenta osnivanja te institucije (oko toga treba postići konsenzus).

Odluku povući iz procedure

Stvar je pravno jasna, kaže **Pero Kovačević**. Naime, Zakon o privatizaciji Ine (čl. 7.) precizira da će Hrvatski sabor posebnim zakonom osnovati Fond hrvatskih branitelja u koji će prenijeti 7 posto dionica te tvrtke, "sa svim pripadajućim pravima, uključujući i dospjelu dividendu" (u Zakonu nema napomene da to vrijedi od dana prijensa dionica u Fond, što je u Odluci naknadno dodano). Taj je Fond osnovan u listopadu 2003. i tadašnja Vlada, koja je zapravo bila tehnička, trebala je odmah obaviti prijenos tih dionica, kao i 7 posto dionica HT-a. Budući da to nije učinila, to je trebala napraviti ova Vlada, ali još davno, a ne čekati toliko dugo.

U svom dopisu iz svibnja 2004. Vlada najavljuje da će se dionice prenijeti nakon izmjene Zakona o fondu, ali to nije učinjeno. To znači da ona sama ne poštuje svoju odluku. Prema posebnim zakonima o privatizaciji HT-a i Ine, 7 posto dionica tih tvrtki trebalo je ući u Fond odmah nakon njegova osnivanja, a branitelji imaju pravo na dividendu

od listopada 2003. Nema potrebe pozivati se na Zakon o trgovačkim društvima, kad postoji lex specialis, napominje zastupnik..

Želimo li ući u EU moramo poštovati njene pravne stečevine. Prema tome, povucimo ovu odluku iz procedure, kao i onu vezanu uz dionice HT-a (koju nismo ni vidjeli) i postupimo zakonito.

Nije sporna odluka o prijenosu dijela dionica Ine hrvatskim braniteljima, već to što se zaboravlja na dividende ostvarene u proteklih 16 mjeseci.

U današnjoj raspravi su posve nepotrebno korištene teške kvalifikacije kojima se ne vidi kraja, primijetio je **Mato Gavran (SDP)**. Kao i kod donošenja Zakona o pravima hrvatskih branitelja, stječe se dojam da se nismo borili u istoj vojsci, da nismo bili na istoj strani.

Pravo na dividendu od osnivanja Fonda

Zastupnici SDP-a i ja osobno pozdravljamo odluku o prijenosu 7 posto dionica Ine u Fond hrvatskih branitelja, ali mislimo da im dividenda mora biti isplaćena od trenutka kad je taj Fond formiran. Ne želim obezvrijediti ni zasluge sadašnje Vlade na operacionalizaciji zakona i svemu što je dosad učinila za branitelje, ali iz ove odluke je evidentno da ona ne poštuje zakone. Mi ne inzistiramo na promjeni zakona, već samo tražimo da se oni dosljedno primjenjuju. Budući da će ove godine ostvarena dividenda očito biti zadržana u temeljnom kapitalu Ine nameće se pitanje koji je smisao ove odluke (Vlada očito želi "pokriti" dionice HT-a koje su prenesene prošle godine u Fond, a Vlada je zadržala dividendu za druge potrebe).

Na početku svog izlaganja **Ingrid Antičević-Marinović** je izjavila da bi rado pozdravila i resornu ministricu, ali ona je, nažalost, napustila sabornicu upravo kad se raspravlja o ovako

važnoj temi. Kako reče, vladajući koji su se proglasili skrbnicima svih branitelja (iako branitelji nisu samo predsjednici njihovih udruga) uporno žele diskvalificirati čitav Klub zastupnika SDP-a. Umjesto da se govori ne o zaštiti dostojanstva branitelja, valja analizirati kako se provode odluke na temelju Zakona o braniteljskom Fondu. Točnije, kako rade predstavnici Vlade, Sabora i braniteljskih udruga u tom Fondu i kako se štiti imovina branitelja i ratnih stradalnika. Među ostalim, treba utvrditi što se dogodilo s dividendom ostvarenom u proteklih 16 mjeseci. Ovdje su branitelji vaši vjerovnici, a vi kažete da ništa nije sporno, negodovala je zastupni-

ca. Upravni odbor Fonda smatra da je predložena odluka u redu, iako u Zakonu stoji nešto posve drugo. Vlada ima puno posla pa može i pogriješiti, ali nedopustivo je uvredama i objedama odgovarati onima koji upozoravaju na tu grešku, i ustrajati u svojoj pogrešci. Što će biti sutra kad branitelji i njihove obitelji podignu tužbe na temelju zakona? - pita zastupnica. Kako reče, već se uobičajilo od ove Vlade da odlukama suspendira zakone, ali mi to u Saboru ne smijemo podržati. U ovom slučaju ne radi se o tehničkim stvarima, niti o nekom imaginarnom dostojanstvu o kojeg se svi lako možemo prepucavati, nego o nečijoj imovini. Stoga ovu odluku valja na vrijeme

popraviti, odnosno izmijeniti, na način da dividenda pripada braniteljima od osnivanja Fonda, kao što stoji u zakonu, a ne od dana prijenosa dionica.

Ishod rasprave - Većina nazočnih zastupnika poduprla je donošenje ove Odluke (75 glasova "za" i 15 suzdržanih).

Glasovalo se i o prijedlogu zaključka Kluba zastupnika SDP-a, koji je predlagao da Sabor dade suglasnost na taj akt, ali pod uvjetom da se u točki 1. Odluke riječi: "prijenosa ovih dionica" zamijene riječima: "osnivanja Fonda". Za takav zaključak izjasnilo se svega 27 zastupnika, dok ih je 60 bilo protiv, a 6 suzdržanih.

M.Ko.

PRIJEDLOG ODLUKE O IMENOVANJU PET ČLANOVA PROGRAMSKOG VIJEĆA HRVATSKE RADIOTELEVIZIJE

Poštovan međustranački dogovor

Odbor za informiranje, informatizaciju i medije utvrdio je i Saboru dostavio Prijedlog odluke o imenovanju pet članova Programskog vijeća Hrvatske radiotelevizije (tri iz oporbe, dva iz saborske većine). Iako je predložena odluka bila rezultat međustranačkog dogovora uslijedila je višesatna rasprava koja se vodila oko kandidature Suzane Jašić za reizbor u Programsko vijeće HRT-a. Za zastupnike HDZ-a Jašić je postala neprihvatljiva kandidatkinja zbog njenog javnog kritičkog napada na zastupnika Hebranga koji se kritički osvrnuo na izvješće Vijeća. Na kraju zastupnici su glasovanjem prihvatili u cijelosti predloženu odluku o imenovanju pet članova Programskog vijeća HRT-a.

O PRIJEDLOGU

Odlukom Hrvatskoga sabora iz listopada 2003. godine u Programsko vijeće

HRT-a imenovani su članovi tog Programskog vijeća, a na konstituirajućoj sjednici Vijeća ždrijebom su određeni na mandat od dvije godine Suzana Jašić, Zdenko Ljevak, Željko Mavrović, Slobodan Uzelac i Ante Žužul, kojima je 17. listopada 2005. istekao mandat. U skladu sa člankom 18. stavkom 2. Zakona o HRT-u, Odbor za informiranje, informatizaciju i medije pokrenuo je postupak izbora za pet članova Programskog vijeća HRT-a, te u lipnju lani objavio Javni poziv. Početkom srpnja, Odbor je razmotrio pristigle prijedloge kandidata, te prijedloge pristigle u roku i koji su ispunjavali uvjete i kriterije propisane Zakonom i Javnim pozivom prosljedio klubovima zastupnika na usuglašavanje. Sredinom listopada ove godine Odbora je odlučio predložiti Hrvatskom saboru imenovanje Juraja Njavre, Želimira Mesarića i Darinke Janjanin na prijedlog klubova saborske većine te Zdenka Ljevaka i Suzane Jašić na prijedlog klubova saborske manjine.

RASPRAVA

Rasprava o ovoj točki dnevnog reda počela je nakon stanke od 15 minuta koju su zatražila tri kluba zastupnika (HDZ, SDP i HSP-e). Nakon toga je Luka Bebić u ime Kluba zastupnika HDZ-a predložio da se provede rasprava o predloženoj odluci, ali je dr. sc. **Antun Vujić** u ime Kluba zastupnika SDP-a primijetio da je u slučaju Prijedloga ove odluke u svim elementima ispoštovana zakonska procedura predlaganja kandidata i postignut međustranački dogovor o svih pet kandidata. Provoditi raspravu o Prijedlogu odluke znači dovesti u pitanje saborsku proceduru predlaganja kandidata za Vijeće, a napose Zakon o HRT-u.

Za **Darka Milinovića (HDZ)** rasprava o Prijedlogu ove odluke ne znači da se dovodi u pitanje procedura izbora kandidata za Vijeće HRT-a. Dogodili su se, naime, novi momenti koji zahtijevaju raspravu, zaključio je Milinović.

A po mišljenju Kluba zastupnika HSP-a ovdje se vjerojatno radi o pokušaju HDZ-a i vladajuće većine da na mala vrata osvoji Hrvatsku televiziju što je, kaže **Pero Kovačević**, nedopustivo za slobodu medija. "Ne bi se smjeli dovesti u situaciju da 17. listopada ostanemo bez Programskog vijeća HRT-a", zaključio je Kovačević. Nakon **Darka Milinovića (HDZ)** za kojeg je netočan navod da HDZ želi staviti HRT pod kontrolu, javio se njegov stranački kolega, dr. sc. **Andrija Hebrang**. Netočnim je ocijenio navod da će se na ovaj način blokirati rad Vijeća. Razlog - većinski dio članova Vijeća i dalje može normalno funkcionirati jer ima svoj mandat, tim više što Vijeće zasjeda najmanje jednom u tri mjeseca pa se u tom razdoblju sigurno može postići suglasnost.

Procedura predlaganja kandidata za članove Vijeća je okončana ali nema nikakvog razloga da se o prijedlogu Odbora za informiranje, informatizaciju i medije ili npr. Odbora za izbor i imenovanja ne provede rasprava o kandidatima za određena tijela koje bira ili imenuje Hrvatski sabor, rekao je predsjednik **Šeks**. Predstavnik Kluba zastupnika HDZ-a **Ivan Jarnjak** potvrdio je da je dan ranije postignut međustranački dogovor o svih pet kandidata Vijeća, ali je Suzana Jašić (kandidat oporbe) postala sporna za Klub nakon što je Dnevnik HTV-a prenio neprimjeren i neprihvatljiv način na koji je ona napala zastupnika Andriju Hebranga, i to samo zato jer se drznuo kritički osvrnuti na izvješće Programskog vijeća HRT-a. Prozvan je saborski zastupnik kojem je Vijeće odgovorno i treba mu dostavljati svoja izvješća, zaključio je Jarnjak.

Preko svojih izvješća Programsko vijeće HRT-a odgovara Hrvatskom saboru, a Vijeće postoji samo da bi javna televizija bila javna i da bi predstavnici građana, civilnih udruga i različitih institucija koji tvore Vijeće, mogli samostalno, prema vlastitom nahođenju i odgovornosti, donositi odgovarajuće odluke, podvukao je dr. sc. **Antun Vujić**. Istupajući u ime Kluba zastupnika SDP-a, Vujić je nevjerojatnim ocijenio pokušaj da se profilira kandidat oporbe za Vije-

će, kao i to da se pravo koje se dopušta jednom zastupniku istodobno uskraćuje članu Programskog vijeća. Pozvao je saborske zastupnike da budu na razini odgovornosti i ne ulaze u arbitrarno procjenjivanje ovakvih ili onakvih izjava jer su svi kandidati za članove Vijeća došli na listu ovog prijedloga putem Javnog poziva.

Za **Živka Nenadića (HDZ)** netočan je navod kako HDZ uzima sebi za pravo da procjenjuje kako Suzana Jašić nije podobna za Vijeće. Klub zastupnika HDZ-a to nije spomenuo već je samo tvrdio da spomenuta Jašić doista nije profesionalna budući da je zamijenila teze. "Ako misli da će Sabor njoj odgovarati, a ne ona Saboru, tada se doista vara kao i svi oni koji tako misle", zaključio je Nenadić. I njegov stranački kolega Ivan Jarnjak, netočnim je ocijenio navod da HDZ sugerira koga oporba treba predložiti kao kandidata Vijeća. HDZ samo sebi uzima za pravo da raspravlja o predloženim kandidatima. Zloporabu HRT-a ne zahtijeva i ne izaziva HDZ već se samo bori za političku objektivizaciju Vijeća HRT-a, rekao je dr. sc. **Andrija Hebrang (HDZ)**. Nitko ne osporava pravo gospođi Jašić da kritizira saborskog zastupnika, ali prema članku 5. Zakona o HRT-u televizija mora objektivno izvijestiti, a to znači mora dati priliku i drugoj strani da se izjasni. Na HRT-u to, međutim, nikad nismo doživjeli, zaključio je zastupnik Hebrang.

Niti se **Jagoda Majska-Martinčević (HDZ)** nije složila s navodom da HDZ traži promjenu oporbenog kandidata već samo želi raspravu, i na taj zahtjev ima pravo.

Klub zastupnika HSL-DC-LS-a drži da je napravljena proceduralna i metodološka greška jer je prvo trebalo raspraviti o Izvješću o radu Programskog vijeća HRT-a i iznijeti primjedbe na rad Vijeća i programskih načela, ako ih je bilo, rekao je **Frano Piplović (DC)**. To je važno kada se zna da su dvoje predloženih kandidata za članove Vijeća i dosad bili članovi Programskog vijeća HRT-a (Ljevak i Jašić), i prema tome imaju svoj doprinos u uspjehu s kojim

su poštivali ili nisu poštivali programska načela HRT-a. On osobno npr. ima primjedbe na rad Programskog vijeća i na poštivanje programskih načela HRT-a (minorna vijest u HTV Dnevniku o izuzetno važnoj posjeti premijera Sanadera Slavenskom Brodu, i manja minutaža koju je on dobio u odnosu na zastupnika Stazića kada su se njih dvojica verbalno sukobili na raspravi 1. travnja lani).

Ivica Račan (SDP) smatra da je moguće raspravljati o bilo kojem prijedlogu pa tako i o prijedlogu koji je rezultat međustranačkog dogovora, ali sasvim nešto drugo ako Klub zastupnika HDZ-a zahtijeva ne samo raspravu o kandidatu iza kojeg stoje oporbeni klubovi zastupnika već i neodobravanje tog kandidata kao njihovog predstavnika. Ja se mogu složiti ili ne složiti sa stavovima gospođe Jašić, ali je sasvim druga situacija odbijanje poštivanja međustranačkog dogovora glede predloženih kandidata, upozorava Račan, i dodaje kako to ujedno znači da nikakav međustranački dogovor nema smisla. Budete li sada kršili već postignute međustranačke dogovore, ići ćemo tri koraka unazad i posljedice će biti daleko-sežne, zaključio je.

Uporno se ponavlja da HDZ ne poštuje međustranački dogovor što nije istina, ali okolnost na koju se HDZ poziva nameće i nove odgovore, rekao je dr. sc. **Andrija Hebrang (HDZ)**.

Krivicica

Klub zastupnika SDSS-a smatra da se treba vratiti usuglašenom prijedlogu o kandidatima za Programsko Vijeće HRT-a, a sporenje između ovih dviju prominentnih osoba Hrvatske političke i civilne sfere može se nastaviti u javnosti, odnosno po određenim točkama i u Hrvatskom saboru, ali ne bi trebalo biti povod za razvrgavanje postignutog međustranačkog dogovora jer to može imati posljedice, rekao je dr. sc. **Milorad Pupovac (zastupnik srpske nacionalne manjine)**. Misli da okolnosti na koje se poziva HDZ nisu dostatni za ovu vrstu rasprave.

Za **Ivana Jarnjaka (HDZ)** netočno je da je ovdje posrijedi rasprava izme-

đu dviju osoba jer se saborski zastupnik samo kritički osvrnuo na rad Hrvatske televizije i Izvješće Programskog vijeća HRT-a ne imenujući pritom niti jednog člana Vijeća, dok je gospođa Jašić eksplicitno prozvala zastupnika Hebranga i njegovu raspravu. **Miomiru Žužulu (HDZ)** rasprava zastupnika Pupovca zvučala je vrlo logično, ali je, kaže, bazirana na potpuno krivoj pretpostavci. Pupovac je govorio o pravu dviju javnih osoba na raspravu, ali se u ovom slučaju o tome nije radilo jer je osoba koja obnaša određenu funkciju tražila da se drugoj javnoj osobi koja je govorila u svojstvu zastupnika i člana Odbora zabrani pravo na razmišljanje, štoviše na rad, zaključio je Žužul.

Ako je televizija objavila mišljenje gospođe Jašić, a nije zatražila mišljenje gospodina Hebranga, to nije krivica spomenute Jašić, rekao je dr. sc. **Furio Radin (neovisni; zastupnik talijanske nacionalne manjine)** u ime Kluba zastupnika nacionalnih manjina. Uostalom, gdje piše da član Programskog vijeća HRT-a ne može izraziti svoje mišljenje o saborskom zastupniku, pa bilo ono i jako kritično. Drži da je suvišno da se zastupnici bave pitanjem je li jedna izjava dovoljna da se promijeni međustranački dogovor, a i kontraproduktivna za vladajuće.

Poruka

Zastupnik dr. sc. **Andrija Hebrang (HDZ)** reagirao je na navod da gospođa Jašić nije kriva za to što se dogodilo. Zastupnik smatra da je gospođa Jašić kriva jer se ogriješilo o članak 7. Zakona po kojem je HRT dužan istinito, cjelovito i nepristrano informirati. Naime, kakvo je to nepristrano informiranje ako se objavi mišljenje samo jedne strane, pita ovaj zastupnik?

Njegov stranački kolega **Darko Milinović** tvrdi da HDZ ne osporava gospođi Jašić da javno kritizira, ali joj osporava što od Programskog vijeća traži da osudi istup gospodina Hebranga. Jašić tako pokazuje da je nekompetentna osoba jer ne poznaje Zakon, zaključio je Milinović.

Ovaj je scenarij već viđen na početku rada ovog saziva Sabora kada se rješavalo pitanje imenovanja Povjerenstva za sprječavanje sukoba interesa i kada je Tonči Tadić bio nepodoban, primijetio je **Pero Kovačević** istupajući u ime Kluba zastupnika HSP-a. Nakon toga kada su zastupnici jedva izašli iz te situacije, kaže, kako je mislio da se razum vratio u sabornicu i da će se zastupnici ubuduće držati dogovora jer je to bit demokracije. Prije je bio nepodoban zastupnik Tadić, sada je gospođa Jašić, a sve ovo skupa je vrlo loša poruka članovima Programskog vijeća HRT-a - ne budete li dobri smijenit ćemo vas.

U slučaju zastupnika Tadića nije došlo do nepoštivanja dogovora nego je to bilo u slučaju izbora predsjednika i potpredsjednika Hrvatskoga sabora kada je sedam ili osam zastupnika HSP-a glasovalo protiv izbora predsjednika Sabora, premda je postojao dogovor o tome, reagirao je **Luka Bebić (HDZ)**. Za **Florijana Borasa (HDZ)** zahtjev gospođe Jašić da Programsko vijeće osudi istup zastupnika Hebranga diskvalificira je za obavljanje važne dužnosti u Vijeću. Na taj način Jašić izravno i unaprijed proziva i traži osudu za sve nas koji ćemo sutra raspravljati o Izvješću Programskog vijeća HRT-a na sjednici Hrvatskoga sabora, podvukao je gospodin Boras. **Jagoda Majska-Martinčević (HDZ)** kaže da je mislila kako je termin "nepodoban" nestao iz dnevne politike i svakodnevnog života. Nitko ne misli da je gospođa Jašić nepodobna, ali ne poznaje pravila po kojima bi trebala igrati u ulozi članice Vijeća, zaključila je zastupnica. Jašić je javno nastupila u ime institucije u kojoj obnaša određenu funkciju. Zakon definira što ona u ime te institucije treba raditi, ali nigdje ne stoji da ima pravo javno kritizirati saborske zastupnike za njihov rad, rezolutan je **Miomir Žužul (HDZ)**.

Usljedila je pojedinačna rasprava u kojoj je prvi govorio dr. sc. **Andrija Hebrang (HDZ)** naglasivši da je nakon postignutog međustranačkog dogovora Suzana Jašić prekršila Zakon o HRT-u koji je obvezuje da se zalaže za poštivanje demokratskih načela, zaštitu slobode

de izražavanja i zakonitost rada HRT-a. Gospodin Hebrang ne vidi niti jedan razlog da se gospođi Jašić, koja krši najmanje tri elementarna članka Zakona o HRT-u produži mandat u Programskom vijeću HRT-a.

Usljedili su brojni ispravci netočnih navoda. Za dr. sc. **Milorada Pupovca (SDSS, zastupnik srpske nacionalne manjine)** nije točan Hebrangov navod da nije imao priliku iznijeti svoje mišljenje na istup gospođe Jašić jer je u ovom trenutku cijeli Sabor upregnut u raspravu tko je u pravu - gospodin Hebrang ili gospođa Jašić. Ovdje je naprosto riječ o činjenici da smo se upleli u javnu raspravu između dviju osoba različitog političkog i socijalnog statusa, a nije riječ ni o kakvim povredama Zakona, smatra Pupovac. Hrvatski sabor na temelju podnesenog izvješća utvrđuje zakonitost ili nezakonitost rada Programskog vijeća. Istog je mišljenja bio i **Šime Lučin (SDP)** jer koliko je njemu poznato, gospodin Hebrang već dva-tri mjeseca stalno iznosi svoje mišljenje. Drži da nije sporno da gospođa Jašić iznese svoje mišljenje na kritiku saborskog zastupnika, ali ga je, kaže strah da se ovdje zapravo vodi polemika o pravu na mišljenje. Na konstataciju o protuzakonitom radu Vijeća HRT-a, reagirao je dr. sc. **Antun Vujić (SDP)** protupitanjem hoće li spomenuti HDZ-ov zastupnik podnijeti konzekvence ako se utvrdi da rad Vijeća nije protuzakonit. Za **Ingrid Antičević-Marinović (SDP)** netočan je navod da je gospođa Jašić povrijedila Zakon o HRT-u jer nije poštivala demokratska načela i vladavinu prava. Upravo obrnuto, Jašić je poštivala Zakon zalažući se za poštivanje demokratskih načela i vladavinu prava, i provodila svoju dužnost kao članica Programskog vijeća HRT-a, ali se već po navici zna kako prolaze oni koji poštuju zakon. Takve se osobe, naime, diskvalificiraju. Na tvrdnje zastupnika HDZ-a da je Jašić neprihvatljiva kao kandidat zastupnica podsjeća na članak 18. stavak 6. Zakona prema kojem čak i u slučaju da se klubovi zastupnika ne dogovore oko kandidata, mora se prihvatiti prijedlog oporbe. Na kraju je rekla da se čitava ova rasprava vodi u jednom duhu kafkijanskog pro-

cesa protiv Suzane Jašić, jer se drznula koristiti svoje pravo. Na potonju je konstataciju reagirao predsjednik Šeks upozorivši zastupnicu da već unaprijed hoće diskvalificirati svaku raspravu. Za **Peru Kovačevića (HSP)** netočan je navod zastupnika Hebranga kako mu gospođa Jašić nije dala mogućnost da odgovori na njezinu kritiku, jer Jašić to nije niti mogla napraviti. Jednako je tako netočno kako je utvrđeno da je Jašić nezakonito radila. To nije utvrđeno pa se ovdje ne treba igrati suda, poručio je Kovačević. **Zvonimir Mršić (SDP)** smatra da je gospođa Jašić samo branila svoje mišljenje, što je njezino pravo i obveza. Na tvrdnje vladajućih da Jašić ne poznaje Zakon o HRT-u Mršić odgovara protupitanjem da li ga poznaju predloženi kandidati vladajućih. Zalažući se za svoje mišljenje Jašić je branila javnu televiziju i njezin dignitet, kaže Mršić. Nakon uvodnog izlaganja predstavnika Kluba zastupnika HDZ-a i zastupnika Hebranga čini mu se, kaže, da se zbog delikta mišljenja Jašić proglašava nepodobnom kao predstavnik oporbe u Vijeću.

Dalekosežne posljedice

Zastupnik **Hebrang** je uzvratilo na navod o deliktu mišljenja riječima da je Jašić iskoristila pravo da iznese svoje mišljenje, kao što je i on učinio, ali njegov mišljenje nije moglo doći u program HRT-a. U Dnevniku, a jednako tako niti u jednoj emisiji informativnog programa nije rečeno da je matični odbor u Saboru većinom glasova odbio prihvatiti Izvješće o radu Vijeća HRT-a, ali je rečeno npr. da su drugi odbori prihvatili izvješće. Gospođa Jašić je znala da je matični odbor odbio prihvatiti spomenuto Izvješće, ali je zato iskoristila svoju poziciju i monopol da istupi na televiziji, na koju je ne mogu doći već nekoliko godina, osim u povodu izmišljenih afera. Zbog svega toga gospođa Jašić se ogriješila o Zakon, jer nadzire politiku te televizije koja mora biti objektivna i istinita, zaključio je Hebrang.

Za dr. sc. **Miomira Žužula (HDZ)** malo je neobično da se produžava mandat osobama u Programskom vijeću HRT-a,

a da prije toga saborski zastupnici nisu raspravljali o radu Vijeća. Ipak, važnija od toga su, kaže, dva razloga zbog kojih drži da Suzana Jašić ne udovoljava kriterijima koje propisuje Zakon za obnašanje funkcije člana Programskog vijeća. Prvi razlog vidi u njezinom zahtjevu Programskom vijeću da zabrani jednoj javnoj osobi, što više saborskom zastupniku, da iznosi svoje kritičko mišljenje na izvješću o radu Vijeća. Uz to, iskoristila je nekakvu svoju mogućnost kako bi na javnoj televiziji kritizirala jednu javnu osobu, a da mu pritom ne odobri pravo na odgovor.

Šime Lučin (SDP) smatra da se ova rasprava vodi zbog povrijeđene sujeće zastupnika Hebranga, jer nitko nije rekao da je njezinim istupom povrijeđen HDZ, **Josip Leko (SDP)** je uvjeren da ne mogu u Saboru proći dvostruki kriteriji u izražavanju mišljenja, dok je njegov stranački kolega **Zvonimir Mršić** ispravio netočan navod po kojem je Jašić iskoristila neku svoju mogućnost na televiziji kako bi bila u Dnevniku. "Pa ne mislite valjda da je Suzana Jašić uredila taj Dnevnik, točno odredila minutažu, odnosno tonski izvadak sjednice Programskog vijeća, zabranivši istodobno uredniku te informativne emisije da prezentira i drugu stranu". Drži da se tu zapravo radi o obrtanju cijele teze jer se ne želi rasprava o Suzani Jašić nego o cjelokupnom programu televizije, zaključio je Mršić.

Za dr. sc. **Slavena Leticu (neovisni)** neupitno je pravo oporbe da predloži dva svoja kandidata za članove Programskog vijeća HRT-a. Međutim, ako nedostaje informacija o tim kandidatima ili su iskrsele nove okolnosti o njima toliko snažne da mogu dovesti u pitanje kvalificiranje stanovite osobe za članstvo, tada postoji mogućnost kompromisa, naglašava Leticu. Osobno neće glasovati za kandidatkinju Suzanu Jašić (kao razlog naveo je dovođenje u pitanje njezinu privrženost temeljnim demokratskim načelima). Poput zastupnika Piplovića, i Leticu drži da je o Prijedlogu odluke trebalo raspravljati tek po okončanju rasprave o radu Vijeća HRT-a, jer on osobno ima ozbiljne prigovore i na

drugog oporbenog kandidata, gospodina Ljevaka.

Tijekom ove rasprave bilo je onih koji su upozoravali na dalekosežne posljedice kršenja međustranačkog dogovora, primijetila je **Jagoda Majska-Martinčević (HDZ)** pitajući pritom što se pod tim podrazumijeva. Rekla je zatim kako ne dopušta da joj bilo tko u Hrvatskom saboru i u Hrvatskoj prijete, te da želi govoriti ono što misli, a jednako tako čuti i druga mišljenja.

I njezinog stranačkog kolegu **Maria Zubovića** zasmetala je izrečena prijetnja u sabornici o dalekosežnim posljedicama zanimajući se pritom kakve bi to posljedice mogle biti za zastupnike. Reagirao je i na opasku da u novonastaloj situaciji nitko ne osporava HDZ i Klub zastupnika te stranke nego da je to samo sukob dviju osoba. Zubović se ne slaže s tom konstatacijom i drži da se radi o osporavanju demokracije. Slaže se da članovi Programskog vijeća trebaju samostalno odlučivati, ali jednako tako bi trebali postupiti i saborski zastupnici. O predloženim kandidatima postojao je međustranački dogovor ali je nakon toga uslijedila izjava Suzane Jašić i Zubović misli da bi u tom smjeru trebalo voditi raspravu.

Josip Leko (SDP) je reagirao na konstataciju kojom je Zubović na izvještaj način optužio oporbu da osporava demokraciju. "Ne osporavamo mi pravo gospodinu Hebrangu da iznosi svoja stajališta i mišljenje o Vijeću HRT-a, a napose o gospođi Jašić, ali osporavamo da mišljenje Suzane Jašić može biti zapreka njezinom članstvu u Programskom vijeću", rekao je Leko. Usprotivio se postojanju dvostrukih kriterija u tom smislu, pogotovo u situaciji kada se gospodin Hebrang poziva na svoju moć kao zastupnika te iz te pozicije utvrđuje i tumači što je zakonito, a što ne.

Njegovati kritičko mišljenje

Zašto se oporbi osporava pravo na kandidata za Programsko vijeće ako se o tome usuglasila s parlamentarnom većinom, zanimalo je mr. sc. **Matu Arlovića (SDP)**. Konačno, kojim pravom se može

osporiti kandidat kojeg je za to članstvo predložio GONG, a podržala udruga B.a.B.e i pritom je poštivana zakonska procedura? Ovom se raspravom dijelom osporava zakon, a pritom valja voditi računa da je pitanje demokracije jako vezano s procedurom utvrđivanja i biranja kandidata, zaključio je Arlović.

Vladajući nisu osporavali prijedlog da gospođa Jašić bude oporbeni kandidat za mjesto u Programskom vijeću HRT-a i da se kao takva izabere za člana Vijeća, ali to čine nakon što je spomenuta napala kritički osvrt zastupnika Hebranga na saborskom odboru za medije na izvješće Vijeća, odgovorio je Zubović.

Kao član Odbora za informiranje, informatizaciju i medije, **Ivica Klem (HDZ)** se nije složio s načinom rada toga radnog tijela kada su samo dan ranije njegovi članovi pozvani tek 15 minuta prije na zakazanu sjednicu. Tada su članovi Odbora utvrdili Prijedlog sa svim predloženim kandidatima za članove Vijeća. Tada članovi Odbora nisu raspravljali o Izvješću o radu Vijeća, napose o radu Hrvatske televizije u proteklom periodu iako su na predzadnjoj sjednici Odbora u više navrata predsjednik Programskog vijeća i direktor HRT-a jasno stavili na znanje da se unutar uredništva ne radi dovoljno profesionalno i odgovorno. Stoga se valja zapitati da li Programsko vijeće kontrolira glavne urednike i sugerira im na koji će način raditi i funkcionirati, pita Klem. Ne treba se zanositi iluzijom da je Programsko vijeće HRT-a jedno nebitno tijelo kada se zna da je HRT najjači medij koji može bitno utjecati i na javno mnijenje, pa ako nije objektivan može učiniti veliku štetu pojedincu i ukupnoj demokratizaciji unutar Hrvatske. Ako želimo da nam javna televizija uistinu bude javna i visoko profesionalna tada moramo sve učiniti da Programsko vijeće HRT-a bude neovisno tijelo u kojem će biti predstavnici vladajuće parlamentarne većine i manjine. Imenovanje članova Programskog vijeća ili dijela tog Vijeća trebalo je obaviti tek nakon rasprave o Izvješću o radu HRT-a, ponovio je Klem, jer drži da se donošenjem predložene odluke prejudicira rasprava ili barem njezin tijek o izvješćima

o radu HRT-a i Programskog vijeća. Problem je nastao kada je kandidat parlamentarne manjine oko kojeg je postignut dogovor rekao nešto što se nije sviđalo parlamentarnoj većini pa se sada postavlja pitanje koje je pravo parlamentarne manjine u skladu sa zakonom, rekao je mr. sc. **Mato Arlović (SDP)**. Upozorava zatim kako ovdje nije samo posrijedi problem glede vladavine prava i demokratskih odnosa nego je u pitanju i javnost i samostalnost HRT-a. Slaže se da je potrebno njegovati kritičko mišljenje ali to bi pravo trebali imati i oni koji nisu vlast. Ako vladajući osporavaju manjini da ima svog kandidata, tada joj praktički žele odrediti kandidata, a to nije demokratski, zaključio je Arlović. Reagirajući zastupnik **Klem** je rekao kako od Hrvatske televizije očekuje da bude objektivna i javna. Na javnoj televiziji ne može ništa biti tajno, smatra zastupnik, i podsjeća da niti jednom riječju nije spomenuo Suzanu Jašić. Iako je bilo, kaže, elemenata da se ne odradi posao, jedan je iz redova zastupnika HDZ-a koji je samo dan ranije tvorio kvorum na matičnom odboru i zajedno s ostalim članovima radnog tijela utvrdio predloženu odluku.

Šime Lučin (SDP) se složio sa stavom prethodnika da javna televizija ne smije imati tajne, ali isto tako misli da, prije svega, ne smije biti poligon za dokazivanje i testiranje nečije političke moći. Što se tiče procedure oko sazivanja sjednice Odbora i same sjednice na kojoj je utvrđen Prijedlog odluke, kaže, kako potpuno razumije Klema jer nije baš jednostavna situacija kada se dan ranije za nešto digne ruku, a već danas (preko noći) mora promijeniti mišljenje. To je frustrirajuće i ja se osobno ne bih dobro osjećao, kaže Lučin. Ako je demokracija "teror većine" onda to nije demokracija, rekao je još te utvrdio da je demokracija nešto suptilnije. Koliko je puta dosad predsjednik za predsjedničkim stolom pročitao obavijest da će npr. za pola sata ili čak 15 minuta biti sjednica Odbora u pauzi. Kako je radno mjesto zastupnika u Hrvatskom saboru tada za one koje je trebalo tražiti izvan parlamenta za zakazanu sjednicu Odbora za informiranje, informatizaciju i medi-

je valja reći da nisu bili na svom radnom mjestu, podvukao je Lučin. Zastupnik **Klem** uzvratilo je konstatacijom da je dana ranije bio na sjednici Sabora, ali nije bila obavijest da će se održati sjednica spomenutog odbora.

Nakon njegovog istupa **Ivan Jarnjak** je zatražio u ime Kluba zastupnika HDZ-a stanku od pola sata kako bi se dogovorio daljnji tijek ove rasprave.

Nakon stanke **Ivan Jarnjak** je rekao da Klub zastupnika HDZ-a i dalje ostaje kod toga da se poštuju međustranački dogovori i glasat će za predloženu odluku, kao što je HDZ i dosad činio, ali ima pravo i obvezu iskazati svoje nezadovoljstvo o neprihvatljivom načinu na koji je gospođa Jašić nastupila prema jednom zastupniku. Hoće li već sutra Upravno vijeće Hrvatskih šuma npr. prozvati **Ivicu Račana** jer je govorio protiv izvješća Hrvatskih šuma, ili će Državna revizija prozvati Peru Kovačevića koji je kritizirao njezino izvješće, pita Jarnjak. Dovodimo li saborske zastupnike u poziciju da se ne usude raspravljati o pojedinim izvješćima i uvodimo li na taj način novu nedemokratsku praksu u Sabor. Za Klub zastupnika HDZ-a to je neprihvatljivo. Klub je branio gospodina Hebranga od već spomenutih neprincipijelnih i nedemokratskih istupa, a tako će braniti dignitet svakog zastupnika i Hrvatskog sabora u cjelini. Na kraju je pozvao zastupnike da prekinu daljnju raspravu i glasuju o Prijedlogu odluke, a taj je poziv pozdravio **Ivica Račan** u ime Kluba zastupnika SDP-a. Klub je branio i branit će pravo gospođe Jašić i gospodina Hebranga da slobodno kritički govore, ali nikada nije otvarao raspravu o prijedlozima koji su ga smetali ako su bili rezultat stranačkog dogovora. Bitno je, kaže, držati se demokratskih načela. A kada je upozoravao na ozbiljne konzekvence u slučaju nepoštivanja međustranačkog dogovora tada nije mislio na zastupnike i zastupnice HDZ-a već je mislio na ozbiljne konzekvence po demokraciju i demokratske odnose.

Za Klub zastupnika HNS-a bitno je poštivati Zakon, odnosno zakonsku proceduru po kojoj valja imenovati pred-

ložene kandidate u Programsko vijeće HRT-a, rekao je **Antun Kapraljević**. Ne vjeruje da je bila potrebna cijela ova rasprava jer je sve vodilo u nekakvom krivom smjeru, i misli da zastu-

pnici nisu tu da štite lik i djelo pojedinog saborskog zastupnika nego da štite dignitet cijelog Hrvatskoga sabora.

Time je rasprava okončana, pa se pristupilo glasovanju u kojem je sa

81 glasom "za", 1 "suzdržanim" i 1 "protiv" donijeta Odluka o imenovanju pet članova Programskog vijeća Hrvatske radiotelevizije.

J.Š.

PRIJEDLOG ODLUKE O RAZRJEŠENJU ČLANA SAVJETA AGENCIJE ZA NADZOR MIROVINSKIH FONDOVA I OSIGURANJA

Zastupnici su većinom glasova na vlastiti zahtjev razriješili Antu Samodola s dužnosti člana Savjeta Agencije za nadzor mirovinskih fondova.

Ante Samodol, član Savjeta Agencije za nadzor mirovinskih fondova i osigu-

ranja, podnio je zahtjev za razrješenje iz razloga što je imenovan pomoćnikom ministra financija Republike Hrvatske, a koja je dužnost inkompatibilna sa obnašanjem dužnosti člana Savjeta ove Agencije.

Rasprave nije bilo. Zastupnici su sa 92 glasa "za" i 2 "suzdržana" na vlastiti zahtjev razriješili Antu Samodola dužnosti člana Savjeta Agencije za nadzor mirovinskih fondova i osiguranja.

I.Č.

Izbori, imenovanja i razrješenja

Na prijedlog Odbora za izbor, imenovanja i upravne poslove predsjednica **Nevenka Majdenić** predložila je donošenje slijedećih odluka:

- **Hrvoje Cvitanović** imenovan je za člana **Nacionalnog odbora**, a **Davor Božinović** je razriješen te dužnosti.

- **Emil Tedeschi** imenovan je za člana **Nacionalnog odbora**, a **Darko Marinac** je razriješen te dužnosti.

- **Vojko Obersnel** je imenovan za člana **Odbora za lokalnu i područnu samoupravu**, a **Alen Bošković** je razriješen te dužnosti.

- **Ljubica Matijević-Vrsaljko**, pravobraniteljica za djecu, razriješena je te dužnosti na vlastiti zahtjev.

- **Gordana Bračić-Ružić**, zamjenica pravobraniteljice za djecu, razriješena je te dužnosti na vlastiti zahtjev.

- **Gregori Graovac**, zamjenik pravobraniteljice za djecu, razriješen je te dužnosti na vlastiti zahtjev.

Ove prijedloge odluka podržao je Hrvatski sabor.

Zastupnici su većinom glasova donijeli predložene odluke.

I.Č.

izvješća
**HRVATSKOGA
SABORA**

GLAVNA I ODGOVORNA UREDNICA:
Ružica Šimunović

OSNIVAČ I IZDAVAČ: Hrvatski sabor, 10000 Zagreb, Trg sv. Marka 6

REDAKCIJA: Ivana Čerkez, Ana Favro, Mirjana Kozar, Marija Krakić (zamjenica glavne i odgovorne urednice), Đurđa Krmpotić, Marta Micek, Jasenka Šarlija, Sanja Šurina i Vjekoslav Žugaj

GRAFIČKO - TEHNIČKI UREDNIK: Ivo Rađa

TAJNICA REDAKCIJE: Gordana Petrović

ADRESA REDAKCIJE: 10000 Zagreb, Trg sv. Marka 6,

tel: 01/4569-722

fax: 01/6303-018

Web: <http://www.sabor.hr>

E-mail: sabor@sabor.hr

POŠTARINA: plaćena u pošti 10000 Zagreb

PRETPLATA NA ŽIRO-RAČUN BR: 2390001-1100016162

Hrvatski sabor, 10000 Zagreb, Trg sv. Marka 6

TISAK: Tiskara Hrvatskoga sabora